

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jóncefé-körút 18.

Főszerkesztő: Felső szerkesztő: Kiadja:
VÉSI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Gépszékre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A föld.

Budapest, március 10.

(K.) Tizenyolc millió ember él ezen a kis darab magyar földön. Hogy még több éljen rajta: minden jó magyar ember óhajta. Egy-egy népszámlálás idején fanatikus reménységgel lessük, hogy a magyarság száma emelkedett-e valamiké. Mert hiszen kevesen vagyunk s ugy-e szociális törvényekkel dolgozunk abban az irányban, hogy a veszendő emberanyagból, amit lehet, megmentünk? Él tehát, már ahogy éppen tud élni, tizenyolc millió ember ezen a kis darab magyar földön és buzgó óhajtásunk, hogy mentül többen legyenek, akik élnek és meglek rajta. De vajon ez a tizenyolc millió ember mind társulajdonosa a magyar földnek? Mind a magának mondhat legalább egy darabkát a földből? S akinek semmi sem jutott a földből, mind megváltotta-e jegyét Amerikába? Nem. A föld keveseké. A legtöbb magyar nem szerepel a telekkönyvben. A kivándorlás ijesztő ugyan, de azért csak megvagyunk tovább is tizenyolc milliónyi magyarságnak. Szóval: mégis csak úgy kell lenni, hogy többen szeretik ezt a magyar földet, mint ahányan egy darabját a magukénak mondhatják. És szerethetik ezt a magyar földet akkor is, ha csak szívük szerint vannak hozzájárva, telekkönyvi okok nélkül. Ez nyilvánvaló, de hangoztatása mégsem egészen fölösleges.

Holnap megindul a földművelésügyi vita és semmi kétség, hogy a magyar föld hívatásos barátai elsorjázna megint panaszaiikkal s vágyaikkal a parlament és a nemzet előtt. Tavol van tőlünk aszandék is, hogy őket meggyanúsítsuk. Ha mi, szegény földnélküli Jánosok is úgy szeretjük, ők hogyne szeretnék ezt a magyar földet, amelyhez történelmi

multjukkal s legnagyobb érdekeikkel vannak hozzáférve. Nem vesszük tehát rossz néven fölük, ha a földművelési vitában sorakoznak s kiállnak óhajtaikkal, gravameneikkal. Ők pedig lássák be, hogy nyitott ajtókat döngöttek s nem ellenséggel kell megbirkóznunk, csak anyagiakban szegényebb testvérekkel. S akkor egyet legalább is megtehetnek. Megmérgezőnek nem kell a nyilaikat. És indulataik paripájának sem kell nyakába vetniök a gyepőt. Higgyék el pusztá szóra az agráriusok, hogy az ő jogos törekvéseiket se nyitlan, se aknamunkával nem próbálja bárki is megheiusítani. És higgyék el azt is, hogy ők ennek a nemzetnek elismerésére szereznek jogcimet, ha lojális hangon, testvéri érzésekkel keresik a harmóniát, a békés munkálkodást. Mert hogy *lik* fognak a földművelésügyi vitában beszélni és hogy *mirol* fognak beszélni: azt ugyan mindenki tudja. De egye igenis jogos kíváncsisággal figyel a nemzet, és ez az, hogy vajjon megértették-e valahára a gazdaság különböző ágazatainak szövívi, mit követel a gazdasági feladatoknak kalendárium szerint is egyre sürgetőbb parancsa Magyarország összes gazdasági tényezőitől? Ha ezt megértették és meg kell érteniök, akkor a szükségtelen és okatlan harc keresése helyett minden táborban siettetni fogják azt a harmóniát, melyet a kormányelnök az első perctől fogva hangoztatott s mely nélkül a reánk váró nagy gazdasági feladatokat becsületesen megoldani képesek sohasem leszünk.

Elébe harangozván tehát a földművelésügyi vitának, nem a vitát akarjuk mi lefújni, ami hasznos is, szükséges is, hanem az indulatokat és az indulatok felköltését. Ezekre nincs szükség, ezek senkinek és semminek sem használnak. Sőt kétségtelenül ártanak az országnak. Még azt se mondjuk, hogy a rend-

kívüli feladatok küszöbén tartózkodjanak az agráriusok egyes, kényeseknek mondott kérdések feszegetésétől. Am hozzágk szóba az őrleli forgalom megszüntetését, tegyék szóvá a földsdét, kardoskodjanak minden ellenkező véleménynyel szemben a szövetkezeti ügy mellett. Mentül kényesebb kérdések ezek, annál szükségesebb, hogy a közvélemény tisztán kialakuljon mellettük, vagy ellenük. Sőt azt sem illenek kifogásolni, hogy ezek a kérdések magának a szabadelvűpártnak keretében kerüljenek diskusszióra. Miért ne? Ezek abszolte nem pártkérdések s a diskusszió, ha nem indulatok, hanem okok és adatok szabályozzák, csak jó hatással lehet. A vita ellen tehát nincs kifogásunk s még medrért se próbáljuk kimérni. De egyet igenis kívánatosnak tartunk és pedig nem pártzempontból, hanem egyetemes nemzeti érdekből: hogy a vita tárgyilagossá legyen, indulatok és gyűlölségek, föltevésék és inszinuációk bele ne játszszanak. Nem a párt egységét és a párt harmoniáját feltjük mi az ilyen eshetőségtől, mert a párt-egység nem a legfőbb érdek, de feltjük a nemzet legnagyobb anyagi érdekeit, melyek egy harmonikus gazdasági közvélemény oltalmát teszik szükségessé. Mikor a legnagyobb anyagi érdekek vannak kockán, tiszta fejre és tiszta helyzetre van szükség. Aki pedig ilyen órában a maga érdekeinek féltésétől nem tudja meglátni a nemzeti érdekek kockánforgását: az nem védekezhetik utólag azzal, hogy taktikai hibát követett el. Nemzeti nagy érdekről lévén szó: csak bün van, taktikai hiba nincs. S hogy ilyen bünbe ne essék, attól szeretnénk mi óvni mindenkit. Első sorban a nemzetet.

A föld édes mindnyájunké. Aki telekkönyvi lappal van hozzákapcsolva, nem csüng rajta jobban, mint akit csak a szive köt

TÁRCA.

A zsandár.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Martos Ferenc.

Ilje és Petru testvérek voltak. Főnn születek a kalyibában, tul a szakadékon, hol a szálerdőt régen kivágták már s vad cserjék, kusza bozótok, félholt gyökerek és mérges tövisek tenyésztek. Gyerekkorukban kigyókat fojtogattak s kilopták a vadmalacot a koca vackából. Parittyával biztosan ütötték le a kövér császarmadarat, amint felborzolt tollazattal rikoltva szállt fel a sötét völgyből.

Kemény, csontos legény volt mindkettő. Amikor felnöttek, rövid puskával járták az erdőt, olyan helyen, ahol senki sem hallotta meg a lövést. Ha néha mégis meghallotta valamelyik kerülő, esze nélkül sietett onnan, mert nem volt tanácsos emberfiának találkozni velök. Csak messziről lötték a vadat, ha közéről érték, fejszével, puskarussal bántak el vele. Vasárnaponként le-lecsaptak a faluba, beülték a kocsnába s iddógáltak. Jó bieszkája volt mindakettőnek, három hétig attul nyomták olyankor az ágyat a falubeli legények. Lenn a faluban azért mégis jámbor bárányok voltak, főleg ha zsandárok jártak a közelben. Itt-ott megbieszkáltak egy síhedert, fejbeverték egy zsidót, de azok hallgattak és mustárt ragasztottak a repedt bőrukre. Főjelenenti senki se merte a két legényt, még lenn a faluban sem. Főnn az erdőben pedig ők voltak az urak, nem az uraság. Tudták, melyik forrásra jár a szarvasgim, hol turja a sarat a vadkan. Ha őzet hajított az egyik, a vadjárás váltóján leselkedett a másik, mint a farkasok szokták. Kemény legény volt mindkettő, de Ilje még keményebb, mint Petru.

Egyszer Petru egy lányt hozott magával a kalyibába.

— Ki ez a dög? — mordult rá Ilje.

— Ez az én mátkám, — felelte Petru — aki velem fog lakni a kalyibában és meleg ételt főz nekem. Meguntam már a pátránygyökeret, málet, szedret, uborkát.

Ilje tudta, hogy Petru most már a kalyibában fog hálai, nem véle, künn az avaron. Földet fog szántani, nem vadat üzni párolgó hegyormon. Forró levest inni, nem friss vért, leszurtt őzbak sebéből. Hát fogta baltáját s lebevágta a lányt, hogy vége lett ott mindjárt. Ilje kemény legény volt, de Petrut sem gyúrták kovászból. Amikor a lány összeesett, felgyűrte ingujját s azt mondta Iljének:

— No most rajtunk a sor.

Sokáig tülekedtek, mint a szarvasbikák nedves ősi éjszakákon, amikor agancsuk úgy egymásba gabalyodik, hogy széjjel nem válhatnak többé, amíg egyik holtan nem marad a fővényen. Ilje volt a keményebbek.

Most már magára maradt Ilje. Egyedül kőszált a hegyek között, kurtacsövű puskiájával, éjnek idején, szeles, viharos időben, amikor a kutya is vackába húzódik. Vasárnaponként egymaga járt a kocsnába, hetykén, cifra szürben, mert noha sok nyomorék koldult a bieszkája után, semmit sem lehetett rábizonyítani. Ha zsandárral találkozott, alázatosan köszönt neki s az legfőlebb annyit mondhatott neki:

— Te se halves meg vízszintesen, Ilje!

— Nem ártok én a légynek se, domnu, — siránkozott Ilje. — Csak ezek a bitangok árulkoznak rád!

S megényezette öklével a legényeket.

Másnap aztán hét-nyolc legénynyel kevesebb állott munkába olyankor, a lányok meg alig győzték a sok ezerjófűvet rakogatni rájuk.

Volt azért Iljének is szeretője, a milovai kocsárosné. De csak úgy járt hozzá, hogy

senki se kaphatta rajta, viharos éjszakákon. Magas, piros özvegyasszony volt Szavéta, három sor ezüstpézdát hordott a nyakában s aranyhímzésű katrincát a derekán. Sok derék legény bomlott utána, de csak Iljének nyitotta ki ablakát éjszaka. Ilje véresre verte ugyan, össze is zuzogatta pálinkás flaskóit, meg is cibálta varkocsba font pántlikás haját, de azért mégis csak neki nyitotta ki ablakát éjszaka. Mert Ilje keményebb legény volt, mint a többi.

Amikor a főszolgabíró igen megsokallotta a kifosztott zsidó rőfösök jajgatását s az uraság panaszát, hogy legszebb agrársait Ilje pusztítja el, aztán meg utóbb már kórházba is kellett szállítani egy pár legényt a vasárnapi esti mulatságok után, maga elé hívatta Balázs csendőrkáplárt. Hatalmas mellű, óriás férfi volt a káplár, barnapiros arcán szinte ragyogott a zsirral kent bajusz, haját is zsirral kente s befésülte homlokába. Altalában véve önmagával elégedett embernek látszott, aki szeret jól enni-inni, utána pipázni, de megteszi pontosan a kötelességét. A vastag szája ezenkívül azt is kifejezte, hogy szerencsével forgódiók a szoknyák körül és hogy már megszokta ezt a szerencsét.

A főbíró csak olyankor háborgatta Balázst, ha valami különösen kényes, vagy nehéz feladatról volt szó. Apró dolgok miatt sohasé kelt ő utra. De ha már sok borsot törtek valahol a főbíró orra alá s gyorsan és ügyesen kellett végezni, csak neki szólt mindig. Ő egyik nap aztán elment, másik nap meg csak jelentette, hogy a dolog rendben van.

Most is csak annyit mondott neki a főbíró: — Hallja kend, Balázs, ideje volna már végezni azzal a gazfikóval, Iljével. Az alispán ur is nesztét vette, hogy ki garázdálkodik a milovai erdősgében.

— Rendben lesz, főbíró ur.

hozzá. Pedig látható és láthatatlan szálakkal egymáshoz és a földhöz vagyunk mi láncolva, tízenyolc milliányi magyarság. A földből él a gazda, a gazdából a kereskedő, a kereskedőből az iparos, megannyiból az állam, mely az ő rengeteg hivatalnok-státusának ad kenyeret. Ezt a kis darab földet a lábunkkal megtapossuk, a szívünkben oltárrá emeljük. Megannyian. Hát mire lehet az jó, ha egymással állunk viszálykodásba? A föld, a haza vallja kárát. Most pedig, amikor a kalendárium szédítő gyorsasággal viszi Magyarországot a kritikus dátum felé s a gazdasági élet minden tényezőjének össze kellene fogni, hogy azon a kritikus dátumon csorba nélkül segítse keresztül hazánkat: most minden hercehurca veszedelmes, okatlan, bűnös. A gazdasági tényezők ezt maguktól is tudhatnák. De Széll Kálmán miniszterelnök kormányzásának első percétől fogva hangosan hirdette a harmonia szükségét s aki nem tudta volna, annak is tudnia kell már, hogy milyen nagy nemzeti érdekek parancsolják ezt a harmoniát. Azért hát sorakozzanak és vitakozzanak a földművelésügyi vitában a szónokok, de ha ezt a magyar földet igazán szeretik: úgy birkózzanak, mintha ölelkeznek. Mert arra van most szükség . . .

A belügyi költségvetés.

Budapest, március 10.

A belügyi vitát, amelyet derékban vágott ketté a pénteki vihar, csendben folytatta ma a képviselőház. Széll Kálmán a Ház egyetemes tetszésében fejtette ki a székesfővárosi gazdasági vitájával szemben elfoglalt álláspontját, általános megnyugvásra kijelentve, hogy a fővárosi törvény revíziója közel áll ahhoz, hogy a parlament elé kerüljön. Pichler várjaiból kislejtette a tulajdonosok és felállította azt a kritikai mérleget, amelynek a jogossága meg nem dönthető. Nem sikerült megdöntenie Helldi Ferencnek sem, aki védelmébe vette a fővárosi mostani gazdálkodását a fenyegető reformokkal szemben. Semmiképp sem tudta beleszuggerni a hallgatóságba azt a vélekedést, hogy a belügyminiszter erőlyes közbelépése ártalmára lesz a fővárosnak. Mert ha valami árthat a fővárosnak, akkor az csak az eddigi gazdálkodás folytatása.

Rákay László fejezte be a fővárosi vitát, amelyre egy kis anyakönyvi vita következett az eddigi recept szerint. Molnár János természetesen elmondta most is az anyakönyvelők borzasztó visszaéléseiről való keserves tapasztalásait, amely-

ket azonban Széll Kálmán azonnal leszállított a valóságos értékűre.

Az anyakönyvi vita ennél fogva nagyon rövid volt, de a rákövetkező színházi vita még rövidebb. Ez volt talán a magyar képviselőházak eddig legrövidebb színházi vitája. Mindössze abból állt, hogy Semadám Sándor szóba hozta az ismeretes *Sada Yaaco-ügyet*, Széll Kálmán megadta a felszólalásra a részletes felvilágosításokat, aztán a tétele megszünteték.

A közegészségügyi tételénél Buzdák Ferenc beszélt egy kicsit a gyógyszerárak engedélyezésére, amit nem lehet esodálni, tekintve, hogy a szentnek maga felé hajlik a keze, a patikusnak pedig — aki végre is nem lehet szent — a maga patikája felé.

Hadassy János mondta el azután szűzbeszédjét, amely szimpatikus volt már csak a stíluszerűségével is. A Bácska híres csodadoktora az egészségügyi bajairól beszélt és nemcsak a közegészségügyi adminisztráció javításáról mondott néhány igen figyelemreméltó dolgot, hanem egy-egy olyan gondolatot is vetett fel, amely méltó arra, hogy a társadalmat foglalkoztassa. A közegészségügyi tételénél persze Major Ferenc sem maradhatott szótlán, lévén neki ez az a témája, amelylyel expialhatja az egyéb témákról elmondott és még elmondandó beszédjeit, mivelhogy erről a kérdéstről okosan tud beszélni. Széll Kálmán általános tetszéssel fogadott felvilágosító észrevételei után a *közbiztonság* tételére tért át, amelyről Kubik Béla a kóbor eigányok letelepítésének a dolgát hozta szóba, amire a miniszterelnök szintén megnyugtató nyilatkozatot tett.

Ennél a tételnél szakadt meg a vita, miután Trubinyi János engedelmet kért és kapott arra, hogy holnap beszélhessen.

A képviselőház ülése március 10-én.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Dániel Gábor.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Horváthy Nándor, gróf Széchenyi Gyula, Darányi Ignác, Cseh Ervin.

(Naprend előtt.)

Nessi Pál, hivatkozva a házszabályokra, amelyek szerint a miniszterek 30 nap alatt az interpellációkra válaszolni kötelesek, kérdi a vallás- és közoktatásügyi minisztert, miért nem válaszolt mindaddig a szólt által február 6-ikán a német nyelv eltérése tárgyában tett interpellációra. Ha nem akar válaszolni, vonja le a konzekvenciákat s mondjon le. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Ne gondolja Nessi, hogy azért nem felel egyik-másik miniszter, mert egyik-másik interpellációnak tárgya többé vagy kevésbé kényes, vagy pedig azért, mert megvették magát az interpellációs jogot. De nem lehet tagadni, hogy e tekintetben egy bizonyos gyakorlat állott be, hogy olyan interpellációkat, amelyek tárgyaknál fogva nem mutatkoztak nagyon sürgősnek, a miniszterek, nem akarván a tárgyalást félszakit-

latni, itt-ott és talán ezáltal több esetben is, a megállapított határidőnél későbbben adják meg a választ. Ezután harmadik olvasásában elfogadja a Ház a Csorba-tó megvételeiről szóló törvényjavaslatot.

A költségvetés.

(A főváros.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Az 1872. évi törvény korlátozza egyfelől azt a beavatkozást, az autonómia és a székesfőváros jogainak szempontjából, amelyet a miniszter a gazdasági ügyeknek és a közgazdaságunk vezetésére gyakorolhat, másfelől, ha fenntartja is a felügyeleti jogot és ellenőrzést a főváros minden ténykedése felett, még sem engedí, hogy oly messzemenőleg nyuljon be a miniszter, mint ahogy azt némelyek kívánatosnak tartanak, ha csak rendkívüli viszonyoknál fogva rendkívüli eszközök alkalmazása, természetesen akkor is a törvényhozás tudomásulvétele mellett, nem válnék szükségessé. Ezt a felügyeleti jogot minden költségvetés helybenhagyása és át vizsgálása alkalmából, de meg esetről-estére is szokta gyakorolni minden egyes határozat felülvizsgálása alkalmából, ha azok felebbezés után hozzá jönnek.

Erőlyesebben és határozottabban nem lehet bírálatot gyakorolni és az a fogadtatás, amelyben leírta a főváros közgyűlésén részeseit — hiszen ismeretes dolog — nem a mellett szól, hogy elnéző, hanem ellenkezőleg a mellett, hogy a felügyeleti jogot kész a lehető legnagyobb szigorúsággal gyakorolni, kész is reá és akarja is. (Tetszés és helyeslés a jobboldalon.) A főváros bajainak, anyagi és háztartási bajainak kurtórrása igen sokféle és messze visszavezet a multba. Igen kemény, drasztikus ítéletet mondott Pichler. Az az ítélet nem áll meg. Azokat a kifejezéseket pedig, amiket használt, igazságtalanoknak tartja és meg nem engedhető bizonyítékok nélkül; mert azt még sem lehet és nem szabad egy fővárosra mondani, hogy ott semmi más nem uralkodik, csak panama. Ez olyan súlyos vád, hogy erre kétségtelen bizonyítékokat kell felhozni, mert bizonyítékok nélkül ezt a vádat emelni ebben a modorban nem lehet.

Igaza van abban, hogyha azt mondja, hogy a telekadományozások kérdésében igen sok mulasztás és helytelenség történt, vagy olyan eljárás követte, amely visszaélésekre is vezethetett. De ez a multban történt, mert 1895-ben a főváros szabályrendeletet alkotott a telekajándékozások ügyében, amelyet a minisztérium is helybenhagyott s azóta, amióta ez a szabályrendelet és az abban körülírt és megállapított eljárás minden irányban alkalmas megóvni a főváros érdekeit, nem forognak fenn többé azok a bajok. Az sem áll, hogy vállalkozásoknál és bérleteknél pályázatok nem irattak volna ki. Bérletleszállítás történt ugyan egy pár esetben; nem nagyon fontos és nem nagy összegekre szóló bérleti szerződésekről és vállalatokról volt szó, de azok valami nagy jelentőséggel nem bírtak. Szerződési bíróság engedett el a főváros többször, de hogy a szerződés és a vállalkozás anyagi részének teljesítése, vagyis a vállalat nyereség összegének, a melyről szó volt, fizetése alól, illetőleg a szerződési kötelezettségek alól feloldattak volna az illetők, és itt nagy összegek engedték volna el arról hivatalos tudomás nincsen. Az üzemek kétségteletlenül nem kezeltetnek oly alapon és módon, hogy a fővárosnak anyagi érdekei minden irányban kellően érvényesítenének. Ez igaz; csak hogy ezek az üzemek legnagyobb részét régebbi szerződésekből folynak. Mint bel-

— Ha volnának arravaló legények.
— Hogy elcsipjék? Nehéz avval birni, domnu. Aztán meg ha majd kiszabadul, csak mihozzánk kerül vissza.

— Nem érti kend, mit mondok. Nem akarok én bajlódni vele. A főbíró ur se szereti a ceremóniát. Végezni kéne vele, csak úgy.

— Csak úgy?

A bíró szeme fölragyogott.

— Domnule, — szolt halkan — úgy tán lehetne. Idejaj a szeretőjéhez, Szavétaához, éjszaka. De sohse tudni, mikor. Ravasz kutya az.

A csendőr félszemmel pislantott rá.

— Hát ma éjszaka ide fog jönni a szeretőjéhez. Érted? En nem mondok többet.

Még egy pohárral hörpintettek, aztán felállt a zsandár és átment a kocsmába. Alkonyodott már s a pálinkamérés előtt egész sereg oláh gyűlt össze. Mélyen homlokukba huza fekete báránnyör-süvegüket, szótlanul ácsorogtak a simára taposott, piszkos, fekete talajon. A bíró hol egyiknek, hol másiknak fülebe sugdosott valamit. Pergamentszerű, ráncosbőrű térfiak voltak, soványak, sárgák és bamba tekintetűek, még a fiatalja is. Széles tiszájukban kurta, pirosnelyű kések voltak s némelyik rengeteg furkósbotot szorongatott a markában. Halkan szoltak egymáshoz s amint rájuk borult az esthomály, beszédjök úgy hangzott, mint messziről közelgő zivatar morgása.

Szavéta lámpát gyújtott az ivóban s uj bort tett a zsandár elé. Jól megtermett, gömbölyű menyecske volt s a csipője, mint hinta, ringott járás közben.

— Derék menyecske vagy, szolt a zsandár, szájjával csesztentve.

— Mondta azt már más is, — billegett az asszony.

— Bizonyisten már nem bánom, hogy kijöttem Milovára. Hozzad máskor is szívesen jönnék.

— Ugyan mit keresne minálunk, domnu zsandár?

— No, ha Iljét elesiptük, azt hiszem, nem lesz több dolgom nálatok egyhamar.

Szavéta összerezgett s élesen pillantott rá. A zsandár úgy tett, mintha nem venné észre.

— Pedig sajnálom Iljét, — folytatta — mert kutya, erős legény. Aztán ki ősméri az erdőt jobban, mint ő? Mondta a főbíró ur is: ha tudnám, hogy megjavulna, szívesen befogadnám zsandárnak.

Szavéta odakönyökölt melléje:

— Zsandárnak, domnu? Iljét?

— Persze. Olyan legény kell nekünk, mint ő. Csak akkora gazember ne volna.

— Ilje nem gazember. Ő nem lop. Abból él, amit az erdőben talál.

— Ne te ne. Talál. Hát kié az erdő? Lehet ott „találni” valamit? Már most ugys mindegy.

— Mért mindegy?

— Az alispán ur kiadta parancsban, hogy Iljét kére kell keríteni. Holnap egy század katonát kutatja föl az erdőt utána.

Sáppadt lett az asszony, mint a fal.

— Ha ma éjszaka beszélhetnék vele, talán még lehetne segíteni. Ha velem jönne, önként, zsandárnak. Mit szóls hozzá, Szavéta? Ilyen szép, tollas csakót viselne, ni. Puskát is kapna. Fedél alatt hálna. Meg is házasodhatnék. De persze már késő. Hogyan beszélhetnék vele ma éjszaka? S holnap már nyakán vannak a katonák.

Szavéta halkan, rekedten szolt:

— Megölik?

— Bizony megölik, ha csak meg nem adja magát nekik, mint kezes bárány. A katonák nem tréfálnak.

— És ő nem adja meg magát. Lőni fog rájuk. Kést szur beléjük. Istenem, istenem!

— Ugy látom, te is sajnálsz Iljét. Jobb szeretnéd, ha velem jönne, mi?

ügyminiszter igyekszik fog a fővárost abba a helyzetbe hozni, illetőleg arra szorítani, hogy gondoskodjunk a lakosság és a háztartás érdekében arról, hogy üzemei ezentúl jobban, a városnak nagyobb előnyére és hasznára kezeltesse. A főváros olyan adóközponttal bír, adóelőjárás, vagyonát illetőleg még olyan erős és konszolidált állapotban van, hogy anyagi zavarról szó sem lehet, de hogy háztartása nincs rendben és hogy pillanatnyilag zavarban van, az kétségtelen. Egyik oka a bajnak a rohamos fejlődés, a másik oka az adminisztráció bonyolultsága. A mai adminisztrációs eljárás és gépezetnek ez az állapota a modern, olcsó expeditív adminisztráció igényeinek semmiképp sem felel meg. (Igaz! Ugy van!) A fővárosban agyontársalgálnak, agyontanácskoznak minden kérdést a tengerszok bízottságban. És e mellett a tárgyalás és tanácskozás mellett azután marad minden a régi állapotban, vagy legalább is nem történnek oly intézkedések, mint kellene. Az lehetetlen, hogy anyagi, háztartási kérdéseket a fővárosnak 400 tagból álló képviselőlete kezeljen. (Igaz! Ugy van!) Lehetetlen, hogy a mai állapot fenntartásáért az új törvényben. Egetőnek tartja a fővárosi adminisztráció rendezéséről szóló törvénynek minden tekintetben gyökeres revízióját; erre vonatkozólag már az elvekkel körülbelül tisztában is van és az előmunkálatok annyira haladtak, hogy a főváros rendezéséről szóló törvényt, kiszakítva az adminisztráció reformjának többi alkotórészei közül még ebben az esztendőben szándékolták előterjesztetni. (Helyeslés.) A felügyeletnek gyakorlatában is a maga útján fog menni; nem fog azzal fordulni, hogy a főváros képviselőinek egy része vagy rétege e szigorú eljárással és az ellenőrzés e hatályosságával talán nem lesz megelégedve. (Élénk helyeslés.)

Heltai Ferenc: Példánélküli eset az, ami a fővárosról konstátálható, hogy ez az egyetlen város a világon, amelyet az országban senki nem szeret. Ez a főváros magára van hagyva, teljesen a saját erejére van utalva és azokon a képviselőknél kívül, akik a fővárostól nyertek mandátumot és a belügyminiszternek kívül ennek a fővárosnak ügyei iránt itt a Házban és az egész országban is általános szeretetlenséggel viseltetnek. Más fővárosok az illető uralkodóház gondosságá következtében az intézmények és alkotások egész sorát mutathatják fel. (Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.)

Barta Ödön: Ez a baj! Erről beszéljünk! Most már nyomom vagyunk!

Heltai Ferenc: Budapesten a királyi palota és az Operaházon kívül nincs semmi, ami azt hirdetné, hogy az uralkodóház szeretettel viseltetik a főváros iránt.

Nagy Mihály: Ez már úgy van!

Heltai Ferenc: Amíg más fővárosokban azt látjuk hogy az ország nagyjai nagy nemzetiességükkel tartják, hogy az uralkodóház székelylén a maguk állásának megfelelő palotákat emeljenek. Budapestnek kevés kivétellel az ország nagy nemzetiességét hirdető nagy paloták hiányoznak. A pénzügyi adminisztráció a főváros csak adótergelyt tekint, amelyből a lehető legnagyobb összegeket kell kiperéselni, a főváros ügyeinek jóindulatul való elintézéséről a pénzügyi adminisztrációnál abszolút nem lehet szó.

Sebes Dénes: Mégis kormánypárti képviselő!

Heltai Ferenc: Azért, mert a fővárosban a gazdasági bajok beálltak, hogy momentán zavar van a főváros háztartásában, az nem adhat okot arra, hogy itt az ország színe előtt oly vádakkal illessék Buda-

pest adminisztrációját, amilyen vádak még akkor sem volnának jogosultak, ha konkrét esetekre, tényekre és bizonyítékokra lehete hivatkozni. Azt állítani a főváros adminisztrációjáról, hogy itt a fővárosi közgyűlés kebelében nincsen egyelő, mint panama és hogy a főváros adminisztrációja országokat ül a panamakban. Ilyen állításokat nem szabad odatenni minden bizonyíték nélkül.

Ami az üzemek illeti teljesen áll, hogy a fővárosnak az üzemek tekintetében követett politikája nem volt mindig megfelelő. Egy nagy üzeme van, amelynek pénzügyi eredménye sajnosan hiányzik a főváros háztartásából s ez a világítás. A fővárosi világításra vonatkozó első szerződés azonban az 1850-es évekből való, amikor a fővárosnak még nem volt autonómia. A mostani szerződés 1910-ben fog lejárni, s nincs semmi kétség, hogy a főváros is házi kezelésbe fogja venni a világítási üzemet.

Ellentétben Morzsányival elismeri, hogy a fővárosban vannak kerületi klikkek. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Persze, hogy vannak.)

Molnár Jenő: Mind a tíz kerületben!

Heltai Ferenc: Mind a tíz kerületben van kerületi klikk. De ilyen klikkek mindig lesznek, kívánatos is, hogy legyen és azok vezessék a várost, akik a legbuzgóbbak, legodaadóbbak és legjobban ismerik az ügyeket. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Éljen a klikk-rendszer!)

Rátkay László megjegyzi Heltainak, hogy az a főváros, mely elikkasztotta a Kossuth-szobrot, nem érdemli meg a jóindulatú kritikát. Abban azonban igaz van, hogy az uralkodóház nem igen szereti a fővárost, mert még itt is germanizál. Bemutat egy kéziratot, amelyben a kabinetiroda német nyelven, kétléts-sasos pecséttel felel egy magyar ember kérdésére. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

(Anyakönyvek.)

Molnár János válaszol a miniszterelnöknek s hangoztatja, hogy a periferiákon nem hajtják végre rendeleteit. Kéri, hogy vonja vissza a Perczel-féle rendeletet a gyűlekezési jogra vonatkozólag. A miniszterelnök Tolnacségyben két megyei tisztviselőt lemondatót inkompatibilis állásáról. Kéri, hogy ezt általánosítsa, mert például a máramarosi főispán három örszerehetetlen vállalatnak az igazgatója. Felteti, hogy az anyakönyvi intézmény nem vált be.

Széli Kálmán miniszterelnök: Az egyes helytelelenségekre az anyakönyvvezetés körül, az anyakönyvvezetők részéről előtvetelt egyes hibákra nem fogok reflektálni, mert azért van anyakönyvi felügyelő, hogy ha ilyen hibák történtek s nála ezek miatt panasz emeltek, azok orvosiasáról gondoskodják és ha nem gondoskodnak, akkor a belügyminisztérium részéről szorítottan kötelezősége. Külömben én nem tudok egyetlenegy panaszt sem, mely elintézését ne nyert volna és orvos által ne talált volna, hogy ha azok a panaszok kellőképpen, annak idejében, a kompetens helyen emeltek.

Ami az anyakönyvvezetés költségeit illeti, hogy az 6 millió koronába fog kerülni, ezt kétségbe vonom. Nem hiszem, hogy be tehessen bizonyítani, hogy 5 millió koronára rúgnak az anyakönyvvezetés direkt és indirekt költségei. Az az összeg, amely a költségvetésben van, igaz, nem meríti ki az egész kiadást. Ezt azonban annak idejében magam is mondtam, de azok az indirekt költségek annyira eloszlának, hogy azok számbavehető terhet nem képeznek, ez is áll és ezt mindenki megmondhatja, aki nem el. (Ugy van! jobbjelől.) Azt mondja a képviselő ur,

hogy mindenért felelős a belügyminiszter, hiszen 6 a fő-16 szolgabíró, a 16-16 községi bíró stb. és így mindenért, ami az országban történik, ő felelős. Hát, t. Ház, est distinguendum. Ugy, amit a képviselő ur felajánlta a dolgot, az képtelenségre vezetne, mert akkor azért is én lennék a felelős. Hogyha az az anyakönyvvezető a sekrestyésre reaktált, mivel papusban jelent meg és ennek következtében elmarad az esketés. (Dertütségs.) Hát ez lehetetlen. Sem theoretice, sem practice sem közjogilag így megkonstruálni ezt a tételt nem lehet. En igitis felelős vagyok mindenért, ami az én tudtommal és az én rendeleteim folytán történik, vagy ha mulasztás fordul elő és a panaszok nem orvosoltattak. De hogy minden községi bírónak dolgaért, minden szolgabírónak a szaváért és tetteiért én legyek a felelős: ez már olyan öszezavarása volna a hatásköröknek, ami a legnagyobb képtelenségekre vezetne (Ugy van! jobbjelől.)

Kubik Béla: Hát palástolás nem történik? (Zaj.)
Széli Kálmán miniszterelnök: Az más dolog, de legyen nyugodt Kubik Béla képviselő ur, én nem palástolatom el és nem is fogok elpalástolni soha semmit. En itt a t. barátomra magára hivatkozom, hogy mondja meg, hogy amidőn neki egy pár komoly esetben volt hozzáam szava és előttem bizonyos panaszokat tett, tapasztalta-e azt, hogy azokban a dolgokban — pedig igen sok információt kaptam az ellenkező értelemben — nem úgy jártam-e el, mint azt az igazság magával hozza?

Igenis felelős vagyok és vállalom is a felelősséget azért, hogy mindent elintézek, ami hozzáam kerül, hogy a felügyeletet is gyakorlom, de tagadom, hogy minden szóért, minden írásért, ami helytelen és törvénytelen, amiért aztán meglakolt, már preventive is, én lennék felelős. Ezt komolyan vitatni nem lehet. (Ugy van! jobbjelől.)

Hogy állunk most már azzal, amit a t. képviselő ur arra nézve mond, hogy nem azért vannak itt az ellenzékek, hogy helyesen elintézett dolgokról adjanak számot, hanem az én kötelezőségem, hogy a dolgokat megvizsgáljam.

Molnár János: Világos!

Széli Kálmán miniszterelnök: Szerinte az ellenzék egyszerűen idehozza a panaszokat és én kötelezőségeim segítsek rajtuk.

Ezen a téren is est distinguendum. A parlament nem közigazgatási fórum. A parlamentben felhozhat mulasztásokat, amelyek elnörszése a parlamenthez, az ellenzékhez tartozik. Tényleg joga is van mindenkinek, hogy ezt megtegye, sőt meg is kell tennie. De még sem lehetséges az, hogy minden panaszt, minden dolgot, minden ügyet, akár igaz, akár nem igaz, itt emondjunk. Nem mondom én, hogy helytelen a panaszok elmondása. Kötelezőségem is megvizsgálni az illető dolgokat. Meg is teszem, de azt mondom, hogy nem minden ügy áll ám a vizsgálat után, mint ahogy a vizsgálat előtt elmondott és azért nem kell ám azokból a konkluziókat levonni. De a t. képviselő urak ha panaszokhoz és bizonyos dolgokhoz hoznak fel arra nézve, hogy sérelmek, vagy helytelenségek történtek, akár vannak azok bebizonyítva, akár nincsenek, levonják a konkluziót. Pedig még ha be is vannak bizonyítva, azok az esetek csak kis fraktájt képezik azoknak, amik az országban helyesen történtek. Ne méltóztassék tehát azokat a konkluziókat levonni, amelyek már az unalomig hallok itt, mert amikor ilyen telvelesékből vonatnak le, a miket itt elhozhat, akkor azokat alaposnak el nem ismerhetem. Csak ezeket akartam elmondani. (Helyeslés a jobb- és baloldalon) — A Ház ellagadja a tételt.

Szavéta hirtelen megfogta a zsandár kezét:
— Beszéljen vele, domnu.
— Mondtam már, hogy késő.
— Ha akarja, domnu, hát ma éjszaka... ide fog jönni.
— Mit beszélsz?
— Mondom, idejön. Csak senki más ne tudjon róla. O szokott hozzám járni néha.
A zsandár úgy tett, mintha nagyon meglepné a dolog.
— Ej no, sohse hittem volna. De hát nem bánom. Csak legyen esze, hogy hajtson a jó szóra.
Szavéta kiment az ajtóba s az éjszakába bámult. A zsandár halkán nevetett s megvizsgálta a puskáját, hogy tölte van-e. Hallotta, hogy Szavéta künn bereteszeli az ajtót.
— No, most magunk vagyunk, — szolt az asszonyhoz, amikor visszajött.
Szavéta lassan lecsavarta a lámpát, hogy a szobában csaknem teljes sötétség lett. Aztán méceset gyújtott és kitéte az ablakba. A zsandár minden mozdulatára figyelt.
— Ez a méces? — dörögött. — Hiszen alig látszják tiz mérföldről is, — szolt Szavéta.
A zsandár megpödrötte bajuszát.
— Hát azt hiszed, Szavéta, hogy ingyen mentem meg Iljét?
— Mit adhatnék én a domnuznak?
— Mit adhat? Ne bolondozzál, Szavéta. Szép asszony vagy. Csókot adhat.
— Hagyjon el, domnu. Ha ő meglátná!
— Bánom is én. De meg aztán csak nem terem itt, hipp-hopp szempillantásra.

— Nem lehet, domnu. Baj lenne belőle.
— Sohse félj tőle. Vagy megjön az eszed, vagy mindjárt ledobom ezt a méceset, holnap aztán keresheted Iljét...
— Nem, ne dobja le! — kiáltott az asszony, miközben a csendőr átölelte derekát s lassan az ölébe huzta.
Künn mind feketében ereszkedett le az éjszaka. A mécs árván, szomorúan pislogott az ablakban. Tán éjtél felé lehetett, amikor tompa ütések hallatszóttak nem messzi a kocsmától. Nemsokára minden csendes lett megint. A mécs kialudt és Ilje nem jött el.

Kora hajnalban zörgettek a kocsmá ajtaján. A zsandár fogta puskáját s kiment. A bíró állt ott, siralmas ábrázattal. Mögötte pár oláh.
— Jaj, jaj, domnule. Mi történt az éjjel!
— No mi baj?
— Az Iljét ott találtuk az uton. Nem tudom, mi történthetett vele. Oda van, vége.
— Bántotta tán valaki?
— Dehogy, domnule, dehogy. Nem történik nálunk olyasmi. En azt hiszem, a dráku foltotta meg. Avval cimborált mindig.
Sopánkodva cammogott elül a bíró, nyomában kemény, feszes léptekkel a csendőr. A viskó megélnéknültek már, az asszonyok vizet hordtak, a férfiak ásót, kapát tisztogattak a pitvarokban.
A községháza előtt nagy csoport állott. Egy-más háta mögül, mintha még most is félnének tőle, bámultak a halottira, ki ott hevert a puszta földön, hátán fekvé, nyitott szemmel. Homlokát dacosan ráncba huzva, száját keményen s büsz-

kén öszezorítva hevert ott, de hátul a koponya alatt csupa vér volt a föld.
A csendőr megállt mellette, csóválta a fejét, majd a lábával megmozdította a holttestet.
— Biz ennek vége van.
Majd hangosan mormolt a bíróra:
— Mit bámul kend? Nem látott még halottat? Nem tudja kend, mi a tennivalója?
A bíró kalamárist, tollat és papírost hozott ki a hivatalos helyiségéből. A lócára terítette ki a papírost, tollat mártott s irta, miközben hangosan mormogott:
— Argyelán Ilje, nádosi illetőségű legény... holtan találtott Milóván az országuton... szeptember havának tizenkettedik napján...
E közben iszonyu sikoltással rohant elő a kocsmá irányából Szavéta. Haja kibomlott, inge félrecsuszott válláról. Férléködközte az embereket, akik utájában állottak és jajveszékelve borult a holttestre.
— Kimult... dűnyögött a bíró s kérdőleg nézett föl írásából a zsandárra.
Szavéta most talpra ugrott és fölemelt öklöllel, rikácsolva ment neki a zsandárnak:
— Gaz! Bitang! Gyilkos! — hörögte.
A zsandár nagy lelki nyugalommal tartotta elébe a puskája tusát s akkorát taszitott vele, hogy az asszony hátra tántorgott, megbotlott a holttestben és hanyatt vágódott a sárba.
— Kimult...? Ismételte a bíró, megmártva pennáját s furcsán pislogva a zandárra.
A zsandár megsimította bajuszát:
— Természetes halállal, irhatja kend.

Az előkelő uri közönség figyelmébe

ajánljuk a modernkor minden kívánalmainak megfelelő és célszerű

Angol ruhaberleti osztályunkat. Alkalmatosan elismert elegáns szabás és remek kidolgozás. Nagy rakott tisztán angol és skót különlegességekben. Képekkel ellátott teljes prospektust és mintákat kívánatra bérmentve küldünk. Méretekül bármely öltöny elegendő.

SCHNELLER és KOZMA, VII. kerület, Royal-szálló.

(Szinművészet.)

Simonyi-Semadam Sándor szóba hozza Beöthy Lászlónak, a Nemzeti Színház igazgatójának ügyét. A hírlapokat bejárta egy közlemény, amely szerint a Nemzeti Színház igazgatója Szada Jakkóval szerződött, állítogató módon, hogy Szada Jakkó felépítést után 45 százalék az ő jutalma, honoráriuma lesz és közlök a lapok azt is, hogy ugyanakkor, amikor Szada Jakkó felépítést az Urániában, a Nemzeti Színházban olyan darabokat adott elő, amelyek kevesebb vonzerőt bírtak. A Nemzeti Színház igazgatója az államtól 20.000 korona kölcsönt kapott.

Rákosi Viktor: Ez ránk nem tartozik! Minden színész kap!

Simonyi-Semadam Sándor: Ide tartozik, mert az állam privát kölcsönöket nem szokott adni.

Rákosi Viktor: Ucai pletykákat ide hoznak!

Simonyi-Semadam Sándor: A törvény nem engedi meg, hogy az állam részéről valakinek magán-kölcsön címén ilyen összeg adassék.

Széli Kálmán miniszterelnök: T. képviselőhöz! A t. képviselő ur felhőzta a Nemzeti Színház igazgatójának ügyét. (Halljuk! Halljuk!) En erre vonatkozólag kénytelen vagyok kijelenteni, hogy amikor ezt a különben nagyon kiváló szakembert, akinek művészeti vezetése alatt kétségtelenül emelkedett a Nemzeti Színház előadásainak művészeti színvonala, aminek a repertóir és a pénzügyi eredmények is kétségtelen bizonyítékát adják, az inténdás, illetőleg én a Nemzeti Színház élére állítottuk, helyesen jartunk el, mert az eredmények 1901-ben meglegően javultak a régiekhez képest. Tudnék tudniillik a képviselő urnak számokat is mondani, de miután erről nincs szó, csak konstátálom, hogy javulás van.

Mikor az igazgatónak szerződéséről volt szó — és itt nincs semmi palástolási való — ő egy 20.000 koronás előleget kapott szolgáltatásának, illetőleg szerződésének idejére. Ez semmiképpen sem szabályellenes, amint a t. képviselő ur feljuttatni akarja, mert nem az állami tisztviselők normája szerint megy a színházi tagok szerződésének a dolga. Az állami tisztviselők nem kaphatnak nagyobb előleget mint a három havi fizetésüket; azonban a művészeknek és a színház vezető embereinek, igazgatójának szerződési kérdéseiben, aki szintén a művészeti személyezethez tartozik, ezeknek legelőn áll, nem az állami tisztviselőkre érvényes szabályok szoktak alapul szolgálni, hanem itt a konkrét körülményekhez képest kivételek történnek azok alól. Igen gyakran megtörténik, hogy valaki átvétetik valamely más színházról, esetleg külföldről és a rendes fizetésen kívül bizonyos anyagi feltételeket köt ki. Ezen feltételek azután szerződés, megállapodás tárgyát képezik. Itt a szerződésnek egyik feltételét az képezte, hogy anyagi viszonyait teljesen rendezhesse, ami, gondolom, kívánatos is, hogy egy műtársat élén álló ember vagyonilag rendezve legyen. Ezért kapott 20.000 korona előleget, azonban ezt azon évek alatt, melyekre a szerződés szól, tartozik törleszteni; évről-évre törleszti is, s az idei esztendőben a megfelelő rész be is folyt.

Ami pedig az Urániával való viszonyát illeti az igazgató igazolta magát arra nézve, hogy egy régi, még azon időből származó kötelezettségének kioldása, amikor még nem lépett a Nemzeti Színház kötelékébe. Ez akkor nem lett felbontva. Azóta azonban, amióta a Nemzeti Színház kötelékébe belépett, más ilyen viszonyba nem lépett nem is, úgy lépni, amint ezt lebojnyoltotta, ami régi időből származik. Ezekkel a válaszokkal, azt hiszem, ildelítettem a kérdést, melyet a képviselő ur felhőzött. (Helyeslés a jobboldalon.)

A téfelt elfogadják.

(A közegészségügy.)

Buzáth Ferenc a gyógyszerészség vezetésére szakközvetek kér a miniszterumbra. A gyógyszerészek engedélyezésének ügye is reformra szorul, mert nem az a fő, hogy szaporítsuk a gyógyszerésztársakat, hanem hogy a meglevőket megerősítsük. Kikel az ellen, hogy a fűszerkereskedésekben mérgeket áruljanak. Tiltakozik a külföldről jövő titkos szerek szabad árulása ellen. Ha az állami méneket törzskönyvezik, miért nem teszik ugyanazt a realjogi patikusokkal. (Derűtlenség) Nem fogadják el a tételt.

Hadzy János: Még az utolsó népszámlálás adatai szerint is a népszaporodás állandóan ts százalékt tesz ki, tehát magában véve elég kedvező, de a halálozás, főleg pedig a gyermekhalálozási arány mindig kedvezőtlen volt.

A jelenleg uralkodó járványos betegségek közül már sok felett győzött a tudomány s remélhető, hogy még a többi is sikerülni fog legyőzni, csak alkalmis törvények és intézkedések támogatásának a tudományt. Más országok sem riadnak vissza attól, hogy szagorú törvényekkel érvényesítsék, amit a szakértők a tudomány helyesnek tartanak. Franciaországban például szigorúan tiltják, hogy a csecsemőket szilárd táplálékkal tartásák, nálunk pedig éppen a cseleszerűen táplálék oka a sok nyári béburutnak és az ezzel járó nagy halálozásoknak.

Más betegségek megszüntetésére is kelene hatnunk. Ilyen a tuberkulózis. Ez idő szerint be van bizonyítva, hogy csak a sanatóriumok gyógmódja, amelylyel a kezdődő tüdővész meg lehet gyógyítani, de ez is csak akkor válik be, ha kellő számban vannak sanatóriumok, ahol a betegek el lehet helyezni. Az alkoholizmus is nagymértékben előmozdítja a tuberkulózist. Nem kell visszatérni az erőlyes lépésektől, amely e néprontó italt megrágitáná, annál kevésbé, mert a tuberkulotikusoknak 90 százaléka éppen az alkohollal él vissza, amint a statisztika ezt kimutatja.

Közegészségügyünk nagyobb lendületet venne, ha önálló szakértőkre bízánk, akik állami tisztviselőkké neveztetnénk ki, függetlenekké válnának működésükben. Kívánatos, hogy egészségügyünk önálló és szakértő kezekre legyen bízva, hogy az orvosi közszolgálat államosításánál az egészségügyi közegek külön szolgálati státust képezzenek, mely állomány-

beli felebbvalótól függjön és melyeknek feyvelmi hatóságai állománybeli felebbvalók legyenek és a közgazgatási hatóságokkal csak annyiban legyenek érintkezésben, amennyiben ezek bajtanak végre az általuk javaslatba hozott intézkedéseket. Az országban 404 járóorvos van, kiknek összes illetménye körülbelül 540.000 koronát tesz ki! Ha e járási orvosi állásokat megszüntetnénk, melyek ugyanis feleslegesek, amennyiben járóorvosi teendőket a közegési orvosok nagyon könnyen elvégezhetnék, legelőbb a járási központban lenne a központi közegési orvos, akik, mint legérdemesebbet, előléptetés-képpen a központba helyeznénk; ez összegezná a közegési orvosoktól beérkező egészségügyi jelentéseket és ezeket tovább terjesztené fel és szaktanácsosul szolgálna a maga hatóságának; a megvénként rendszeresítendő állami főorvosnak, aki beküldeni ezeket a belügyminiszterium közegészségügyi osztályához. Ha a járóorvosi külön állásokat megszüntetnénk és munkájukat a közegési orvosokra ruháznók, 339 főorvosi új állást lehet szervezni s mindegyiket átlagos 1600 koronával dotálni. Ugyancsak a belügyminiszterium elentése szerint Magyarországon 139 főorvosi állás mincsen pénz kétszáz új főorvosi állás szervezésére, mi-által elérnők, hogy kevesebb közegésnek egy körbe, a főorvosok körülben látogatnák meg köreiket és a betegek is könnyebben kapnák meg az orvost. Nem az orvos érdekéből beszélek, nem az orvosok anyagi helyzetéről van szó, hanem a nép közegészségügyének érdeke az, hogy az őt kiszolgáló orvosi kar is megelegedett legyen, ugy anyagi helyzeténél fogva, mint kielégítést találjon becsúgya is, hogy tanulmányait kellőg érvényesíthesse. (Helyeslés és tetszés jobboldal.) Hazánk orvosi kara eddig is önteláldozással dolgozott a legnagyobb csendben, csakis a jó szervezésen fordul meg, hogy munkája gyümölcsözőbb legyen, ami mindenkinek érdekében áll. (Élénk helyeslés.)

Major Ferenc tébolydákat kíván felállítani a futóbolondok részére továbbá előcsobá kívánja tenni az állami tébolydákat. Országos elmegyí tanácsot kell kreálni. Majd hosszasan beszél a bábaintézményről, a trachomáról, a gyermekek és a felnőttek halandóságáról az orvosok és az elhagyott gyermekek sorsáról. Végül kijelenti, hogy a téfelt nem fogadják el. (Helyeslés a néppártban.)

Széli Kálmán miniszterelnök: T. képviselőhöz! A gondozásomra bízott ügyek közül egygyel sem foglalkozom nagyobb előszeretettel s egygyel sem érzem magamat annyira összerortnakk, törekvéseimben, vágyaimban és igyekezetemben, mint éppen a közegészségügyet. (Általános helyeslés.) Mert én is azt tartom, hogy nincs ennek az országnak összes állapotai közül egynek se akkora fontossága, mint éppen a közegészségügynek. Mert hiszen egészségés lélek egészségés tsiben lakhatik csak és a nemzet a maga nagy egyetemében és egészében csak úgy fejtheti ki a maga hivatásának elérésére szükséges erőit és csak úgy érheti el a maga nagy nemzeti és állami céljait, ha minél egészségesebb a nemzetek, ha szaporodik és az ország lakossága nem fogy, hanem előbbre megy egészségében, erőben, számban. (Helyeslés a jobboldalon.) Hogy a közegészségügy a legnagyobb érdeke az országnak, — amint-hogy a legértékesebb anyaga az országnak az emberanyag, mert hiszen abból áll a társadalom és az ország — és hogy mindent el kell követni, hogy ezen ügyet lehetőg előbbre vigyük, azt én nemcsak aláírom, de én vagyok az, aki azt hirdetem, mióta csak ezt a tarcát kezelem. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) és tényekkel is bizonyítom, hogy a legnagyobb melegséggel, a legnagyobb ügyszertetellel és igyekezettel szolgálom tárcánkat ezt az ügyet, mert annak fontosságától át vagyok hatva. (Élénk helyeslés.)

Azok az adatok és azok az előadások, amelyeket hallottunk és amelyeket egytől-egyig figyelemmel kísérem, igen sok méltánylandó dolgot vetettek fel a vita felszínére. Mindezekbe egyenként bele-menni nem akarok. Alig hallottam valamit, a mivel már in thesei elentében levőnek tartanám magamat, és majdnem minden részében azon felszólalásnak, amelyet Major és Buzáth képviselő urtól is hallottunk és amely erről az oldalról is elhangzott, olyanokat találtam, amik az én nézeteimmel, törekvéseimmel egyeznek, csak itt-ott természetesen az adott viszonyoknak és a lehetőségeknek számbatétele azután módifikálja azokat a vágyakat, azokat a törekvéseket a valóság keretében, hogy tudniillik aztán a realis élethez alkalmazva, in concreto mit lehet tenni, mit nem lehet tenni.

A Major képviselő ur által előadott statisztika és az a nagyon sötét rajz — fájdalom — a valdó-ságnak megfelel, hogy tudniillik az ország igen sok részében igen alacsony nívón áll még közegészség-ügyünk és még nem fejlődött oda, a hova akarnók fejleszteni, hogy csak meglehetősen állapotban is legyen.

De hogy javulás van az bizonyos. Odáig menni, hogy végre minden embert mi gyógyítsunk, nem leladata az államnak; de az államnak az a feladata, hogy közegészségügyi intézkedéseket abban az alakban és abban a keretben fogantatasson amennyiben azok a közérdekekkel és köztintzményekkel összefüggésben vannak és hivatnák megadni a lehetőséget arra, hogy hatóságok egyesek, a szegény nép igénybe vehessék azt a segélyt, amelyet az egészségügyi intézkedés akár preventív, akár a gyógykezelés szempontjából nyújtani akar. Javulás van. Hiszen a halálozási arány ezéltől husz évtől Magyarországon 328 volt pro mille, ez fokozatosan odafeleldött, hogy ma már huszonhétnél állunk, ami lényeges haladás. De korántsem állunk még ott ahol állanunk kelene, nem állunk ott, ahol egy kulturálmunk állnia kelene, és hogy mégis szaporodunk, csak annak köszönhetjük, hogy a születési arány nálunk nagyon kedvező, de hogy a halálozási arány nagyon kedvezőtlen, azt nem lehet tagadni.

De sok történet e tekintetben az utóbbi években,

Ha összehasonlítjuk azt az összeget, amelyet most adunk ki azzal, amit 20—30 évvel ezéltől adtunk ki, igen nagy különbséget fogunk látni: most tisztán közegészségügyi célokra kiadunk 6—7 millió koronát, míg ezéltől talán csak százazekre ment az erre fordított összeg.

Kecskeméthy Ferenc: Még többet kelene kiadni!

Széli Kálmán miniszterelnök: És hogy meg-szivleltem Major Ferenc képviselő ur tanácsát, hogy ne zsugoriskodjék és ott, ahol szükség van rá, ne tartam magam a preliminaréhoz. (Általános helyeslés.), ismerve a t. képviselő urnak és a t. képviselőháznak ezen érzelmét és ezen intenciót, amelyek az enyém-mel teljesen azonosak és számíva arra, hogy annak idejében felmentem engem, ha felelősségem mellett többet kö tők, szabad legyen ennek bizonyítására felmu-tatnom, hogy az 1901. évi, tehát a mult esztendői költ-ségvetésben közegészségügyi kiadásokra fel volt véve 4.866.000 korona és tényleg költötem 6.693.000 koronát, tehát majdnem 2 millió koronával többet (He-lyeslés.), mint amennyire költéségtésileg a törvény-hozás jogot adott. (Általános helyeslés.) Ez okból már két évvel ezéltől is mondtam, hogy nagyon megle-ontolónak tartom, hogy az általános adminisztráció reformjának behozatala előtt tényleg a közegészség-ügyet, vagyis az orvosi intézményt ne államosítsuk-e? (Helyeslés.) Ezt megfontolónak tartom és a magam részéről igyekeznem is fogok ez irányban minél előbb oly előterjesztést tenni, amely ezen intenciómokat megvalósítását célozza. (Általános helyeslés.)

Felhőzötté a bábaképzés ügye is és igen örülök, hogy Major Ferenc, t. képviselő urral e kérdésben is tökéletesen egyetért. En azt tartom — és itt bizonyítják az általam tett intézkedések is — hogy nem szabad egyedül csak arra szorítkozni, hogy okleveles bábák kiképzése céljából bábaintézeteket állítsunk fel, hanem arra kell törekednünk, hogy tömegesen tehesünk eleget annak a szükségletnek, amely felmerült, mert az ország felső és nyugati vármegyében olyanok az állapotok, hogy olyan kisközégek, amelyek nem képesek egy okleveles bábát elartani, például Zala-vármegyében, ha jól emlékszem, 1000 lakoson aluli lélekszámmal van 400, olyan pedig, amelyben 500-on alul van a lakosok száma, van legalább 260. Ilyen állapotok között nem lehet csak arra szorítkozni, hogy okleveles bábákat képezzünk, hanem e célból szélesebb mederben másodrangú bábaképző tanfolya-mokat erigáltam és erigálók most is fojtonosan az ország különböző részeiben. (Általános helyeslés.) Jelentem is a t. Háznak, hogy ilyen másodrangú bábaképző-intézet van Eperjesen, Miskolcon, Nyitrán, Kaposvá-rótt, Rimaszombaton és más három-negy helyen is és hogy hajlandó vagyok annál az összegnél, amely fel van véve, még nagyobb összeget is fordítani, mert azt tartom, hogy már a gyakorlati fogásokra való kitanítás, magának a tisztaságnak és a tisztaság sza-bályainak elsajátítása is a jalsú bábáknál már bizonyos haladás fog előidézni és a gyermekhalandóságot, mely — fájdalom — oly nagy, profilak-tikus módon lehetőg apasztani fogja. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Azt is hajlandó va-gyok megszivlelni, hogy az elsőrangú bábainté-zeteknél az ösztöndíjat szaporítsam. Kassán, Szom-bathelyen, Kolozsvárott, Budapestben és más váro-sokban ki is adtam erre nézve az utasítást, mert a gyermekhalandóságnak lehetőg szűk korlátok közé való szorítása oly nagy feladatot képez, amelyet szí-velem egész megelevé felkarolók és felkarolam, amit méltóztatnak látni abból is, hogy a gyermekvédelem tekintetében már mennyt tettem. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Hisz törvényekkel és alkotásokkal szá-moltam be e tekintetben. A t. képviselőhöz tudja, hogy anyvi történt e téren, hogy valósággal oly ha-talmas lépéssel mentünk e tekintetben előre, amely-t tényleg nem is sejtettünk. (Általános helyeslés.) Ma már jelenthem, — csak jobból mondom a számokat, mert nem akarom hosszas és részle-tese előadással és az adatok összeszedettségével a t. Ház türelmét igénybevenni — hogy 18—19 ezer szegény, elhagyatott gyermeket ápolunk és három millió koronát költünk magára az elhagyatott gyer-mekek védelmére. (Általános helyeslés.) Ez olyan haladás, olyan eredmény, ami kell, hogy a gyümöl-csöt megteremje, meg is fogja teremni (Ugy van! jobboldal), mert, ami most még csak kezdetlen van, egykár esztendő alatt igen nagy és igen látható nyo-mokár fog maga után hagyni. (Élénk tetszés a jobb-és baloldalon.) Ezt rögtön nem lehet látni, az termé-zetes; de ez meg fogja a maga eredményét a jövő esztendőben mutatni.

Felállítunk ilyen menházakat nemcsak Budapes-ten, hanem a vidéken is és mert kombinálva, az Első Gyermekmenhelyely és a Fehérkereszt-Egylettel, szóval a társadalom közreműködésével szándékom szervezni ezt az ügyet, egy nagy minta-intézetet ki-vánok létesíteni, de nem azért, hogy minden gyermeket a fővárosban tartsunk, hanem hogy kielyezzük azo-kat a vidékre. Itt tehát csak betegek és gyengék fog-nak tartatni. E menházakat az ország egészéges he-lyein decentralizálva, több helyen, ahol az szülészép-zével és bábaintézzel kapcsolatba hozható, akarom felállítani. (Élénk tetszés a jobboldalon.) Erre vonat-kozólag tárgyalások is folytak már igen sok irány-ban, ugy, hogy 4—5 várossal már annyira vagyok, hogy ottan valószínűleg a legközelebbi időben ezek az intézetek meg fogják kezdeni működésüket. E vá-rosek közt van: Kassa, Szombathely — gondolom — Békés-Gyula. (Élénk helyeslés a jobb- és bal-oidalon.)

Abban is igazat adok Major Ferenc képviselő urnak, hogy az elme-gyógyintézeteknek és az elme-gyógyügynek keze ésé, ami most szélségből történik, nem felel meg egészen a célnak, mert áll az, hogy a kórházaknál csak úgy mellékesen odaállítani egy elme-gyógyászati kis osztályt nem felel meg a célnak. Sajnos, mi igen elmaradott állapotban vagyunk ezen a téren is. Ha jól emlékszem, össze van írva talán

34, vagy 35 ezer hűlye és elmebeteg. Ebből talán 15-16 ezer elmebeteg és 16-18 ezer hűlye. Hűlye-intézetünk is van, mert a lipótmerei tébolydában építettünk egy szakaszt — gondolom — 50 hűlye számára. Szóval, iparkodunk itt is eleget tenni, megnyirni lehet, a követelményeknek, hanem ez nem elég, mert ezen összeirt 34 000 hűlye közül szorosan véve csak 5-6 ezret tudunk elhelyezni, a többi pedig — mint a képviselő ur magát kijelente — futóbolond, vagyis szabadon jár.

Ez nem állapot, amit fenn lehet tartani és én a pénzügyminiszterrel éppen most tárgyalok, hogy telveendő beruházások közé az, ami már régen tervezett, de eddig csak az előtanulmány stádiumában volt, egy nagyobb szabású — nem Budapestben, hanem az ország más helyén felállítandó — elmeegyházintézet, amely ezen a szükségem lehetőleg segíteni fog. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Ami a t. képviselő ur a trachomára vonatkozólag mondott, az lehet, hogy helyes; sőt elvileg és így elvontan, biztosan helyes is. Ambár én nem vagyok orvos, de magamnak is úgy tetszik, hogy igazza van a képviselő urnak. Csak hogy roppant költséges volna szemészeti kórházakat felállítani és abban a trachoma betegnek számára külön osztályokat létesíteni és a nagy költségek dacára sem volna az praktikus. A trachoma betegség, amely egy veszedelmes járvány, a helyi kormányzatnak figyelmét már évek hosszú során igénybe veszi, mert itt igazán csak az abszolút elzárás és a feltétlenül tiszta kezelés az egyedüli gyógymód. Arra kell tehát törekedni először, hogy orvosok képeztessek ki, akik értenek a trachoma kezeléséhez és másodsor, hogy drakonikus módon, — mondhatom, nem lehet másképp — kell keresztülvinni ezt az elzárást az adminisztráció terén. Kis mértékben azonban a trachoma megbetegedések számában is apadás állott elő, mert kevesebb ma a trachomát beteg. Van azonban 32 állami trachoma-orvosunk és 10 trachoma-kórházunk. Ezen intézményt is fejleszteni fogjuk tehát annyira, amennyire csak lehet. (Helyeslés.)

Ami a tuberkulózist illeti, ez az emberiségnek és modern állapotainknak mondhatnánk, legveszedelmesebb lesben álló nagy ellensége. Itt is igazat adok a t. képviselő urnak arra nézve és úgy látszik, ezen a téren nagyon megértjük egymást. (Derültség.) Egy preventív intézkedésekben létszik a súlypont, mert a szanatóriumok maguk kétségesek is még sőt sokan vitatják, hogy jó-e összegyűteni a betegeket egy helyre. A szanatóriumok egyébiránt különben is csak arra alkalmasak, hogy a betegeket meggyógyítsák; nekünk azonban azon kell lenniük, hogy az a szomorú szám, amely szerint Magyarországon 62.000 ember hal meg évente tüdővészben, a minimumra redukáltassék.

Major Ferenc: Ötszáz ezer tuberkulotikus van! Széll Kálmán miniszterelnök: De hatvankétezer hal meg!

Major Ferenc: Ennyi hal meg, de ötszáz ezer a beteg!

Széll Kálmán miniszterelnök: A legszomorubb pedig az, hogy éppen az Alföldön graszszal ez a szerencsétlen betegség leginkább — ami végre is hatályos benyúlást tanácsol és arra kényszerít bennünket. En ugy akarok tenni, hogy egy közegészségügyi felügyelőt, egykét a legképzettebbeknek és az adminisztratív szolgálatban is a legdekorababnak akarom megbízni azzal, hogy speciális tanulmányt tárgyává tegye azt a kérdést, mit kell és hogy kell tenni, hogy tanulmányozza a preventív és a profilaktikus intézkedések kérdését a szanatóriumok dolgát, hogy alapos tanulmány alapján alkotassunk meg azoknak a rendszabályoknak a képét, amelyek fogantatás lesznek. (Általános helyeslés.) Addig is természetesen mindent el kell követni az ivóvíz, a csatornázás, a közegészségügyre nézve veszélyes túlmérett lakásvizonyok megváltoztatása tekintetéből a viszonyok javítására. (Helyeslés.)

Ezeket egyik, vagy másik kormányt, a földmívelésügyi, a kereskedelmi, az igazságügyi, a közoktatásügyi kormányzat kell, hogy feladatai közé sorozza, de gondolja a társadalom is. Erre hatni kell, amennyire lehet, de a nyavalyát és ragályt meg kell fogni, amennyire csak lehet. Hogy micsoda eszközökkel és intézkedésekkel, azt majd annak idején, ha ez a tanulmány meg fog történni, én a magam részéről ide fogom hozni és számot fogok arról adni.

Általában abban is igazat adok a képviselő urnak, hogy nagyobb tempóban, intenzívebben és erőlyesebben kell hozzájárulni közegészségügyi intézkedéseink megvalósításához és a közegészségügyi közigazgatási pontokra kijelöléshez, hogy ezeket az ország jódjéhez az egész nemzet existenciájához oly mélyen hozzájáruljon kérdéseket lehetőleg apoljunk, illetőleg megoldásra hozzuk és közegészségügyi viszonyainkat javítsuk. (Helyeslés.)

Még csak Buzáth Ferenc képviselő urnak szándékozom egy pár szót mondani. Figye meg nekem a képviselő ur, a *gyógyászat* engedélyezésének ügye egyike az én legkevésbé kellemes dolgomnak és fogalkozásomnak, (Feltálatások a bal- és szélsőbaloldalon: Azt eh szűk!) sőt mondhatom hogy annyira odózzus a kérdés hogy amennyire csak lehet, tolong magamtól el és csak a mikor már a körülmények ég a mikor a reterens már nem hary békét akkor foglalkozom ezekkel a patikaengedélyezési kérdésekkel. Azonban amennyire csak lehet, igyekszem az igazságot lehetőleg eltalálni.

Barta Odún. Rendszerint nincs abban igazság! **Széll Kálmán miniszterelnök:** De tudom, hogy lehetetlen (Ugy van!) a bal- és a szélsőbaloldalon, mert sokszor csak a véletlen dönt ügyszólván. Az egyik kar patikát, azt sem tudja hogy jut hozzá és ez neki vagyon je ent. (Derültség a bal- és szélsőbaloldalon.) Ne tessék ezen nevetni, mert így van. Szeretném oda hozni a t. képviselő urat a bíróm meió, hogy ássa, miképp töröm a reterensemnel a tejetet és miképpen igyekszünk kikeresni, melyik a

legérdemesebb reá. Aztán van egy csomó levél elone, egy ha om meg mellette; hát még az a rémséges sok információt, petíció! Egyszer már ebbszéltem, amit sokan anekdótának tartottak pedig tényleg megtörtént velem, hogy egyik kihalgatási napon bejött hozzám valaki és patikát kért. Utána bejött egy másik és ez azt mondta: az istenért, ne állítsák fel ott az a patika. Erre aztán azt tettem, hogy behívtam az előbbi, hogy ott előttem egyezzenek ki és így contradictorius eljárással alapítottam meg az igazságot. (Élénk tetszés.) En tehát, amennyire csak lehet, pártatlan és igazságosan igyekszem eljárni és ott, ahol nem szükséges, nem állítok fel patikát; de a hol az alsóbb hatóságok, a közgazgatási bizottság és a város kéri, ahol a viszonyok ezt megkívánják: ezt lehetetlen megtagadni. Itt van előttem egy statisztikai kimutatás. Azt gondolom, hogy e szerint a múlt esztendőben 24-26 patika állítottat fel az ország különböző részeiben.

Az átruházási kérdést meg fogom fontolni. Abban van méltányosság, van igazság, mert csakugyan sokszor túl elő az eset, hogy akkor, amikor a gyógyszerár tulajdonos meghal, családja existenciájának vége. Általában ez a kérdés nem rendezhető más alapon csak bizonyos köt-jog alapján. Késég nélkül megszívleendő kérdésnek tekintem ezt, de végre is az egész patika-ügyet gyökeresen kell szabályozni. Ezt én törvényhozási uton akarom megtenni és úgy, hogy lehetőleg minden tekintet figyelembe vették: a szanatórium, közegészségügy, a polgári tekintet és a magánérdekek egyaránt. Különös nyílt kíváncs azonban helyezni arra, hogy a kellő szakértelem, a patikának a közegészségügy érdekében való ellátása legyen az a fő szempont, mely e kérdés rendezését figyelembe vették. (Általános helyes és.)

Ami már most a mérges anyagokat illeti, ebben is igazza van a képviselő urnak. De ha figyelemmel kísérte, hogy miképp kezeltem a droguistákat, akkor igen jelentékeny javulást taláhat, mert én a droguistákat nem tartom egy sorban levőknek a patikárusokkal. Ezt sem szanatórium sem méltányossági szempontok nem engedik meg és én nem akarom, hogy ók a patikáknak konkurrenciát csináljanak. En tehát nem úgy kezeltem ezt az ügyet, mint azelőtt, hanem sokkal szigorúbban. Mondhatom még többet is ezeket vonatkozólag, de azt hiszem, hogy már ezek amiket elmondtam, meggyőzhetik a t. képviselő urat, hogy lehetőleg igyekszem gondolni a kérdést minden vonatkozásában. (Általános helyeslés.) Azon leszek — szívem vágya is az, — hogy a közegészségügyet a lehető legjobb, vagyis olyan állapotba helyezzem, a miyenben mindnyájan látni kívánjuk. (Általános, élénk helyeslés.)

Jakabffy Imre előadó az országos betegápolási alap tételét megszavazásra ajánlja, egyuttal javasolja, hogy a belügyminiszternek felhatalmazás adassék arra, hogy az 1898: XXI törvényeik értelmében az 1902. évre a betegápolási alap javára 3 százalékos pótdótot kivételessen. (Helyeslés.)

(A közbiztonság.)

Kabik Béla nem fogadja el a tételt, mert a 628.640 koronát nem úgy használják fel, ahogy azt kellene. Nem kezelik kellő eréllyel a cigánykérdést. Határozati javaslatot nyújt be, amely szerint utasítsák a belügyminiszter, hogy a kóbor-cigányok megrendszabályozása ügyében törvényjavaslatot nyújtson be.

Széll Kálmán miniszterelnök: Amikor a cigányokra vonatkozó kérvényeket tárgyalta a Ház és amikor ezek körül élénk vita támadt, nyilatkozott még, igaz hogy nem mondta, hogy micsoda módon akarja megoldani a kérdést, mer valóban nem tud ma még pozitív módot javasolni; de nem mondta, hogy nem foglalkozik a dologgal, hanem kész vele foglalkozni, kész minden ideát megfontolás tárgyává tenni, sőt megköszönte volna ha most Kubik maga adott volna valami ideát erre. (Derültség.) Ez olyan kérdés, amely foglalkoztatja a mi társadalmunkat már évtizedek óta és még senki sem tudott avatlatba hozni valami igazán megvalósítható dolgot, nem pedig egyszerűen azért, mert tulajdonképpen miről van szó? Arról volna szó, hogy hogyan mi módon lehetne a kóbor ást megszüntetni: mert a többi azután mind ebből következik; akkor felügyelet alá lehetne őket helyezni, meg lehetne őket büntetni és lehetőleg meg lehetne előzni a sok garázdálkodást és lopást és gyilkosságot és mindent, amit elkövetnek. Hogy lehetne őket letelepíteni? Nehéz a községeket arra kényszeríteni hogy befogadják őket. Elvégre községekbe kell őket telepíteni és most kérdés, hogy melyik községbe menniük. Szóval, nehéz itt megoldási módot találni. Keresni fogja a módot, hogy a telepítés mi módon történjék a legjobban, a legkevésbé bajjal, mert hogy ez keletlen, odózzus, nehéz kérdés az tisztán áll előttünk.

Elnök az ülést bezárja.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

BELFÖLD.

Az új miniszter üdvözlése. *Estergombi* táviratozók: Estergom város képviselőtestülete a mai napon tartott rendk. vili közgyűlésén *Wimmer Imre* polgármester méltatta *Horánszky Nándornak*, az új kereskedelmi miniszternek érdemeit s kiemelte azt a ragaszkodást, amelylyel *Estergom* az új miniszter

íránt, mint hosszú időn volt képviselője íránt viselték. Indítványára a közgyűlés nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy a következő táviratot küldi Horánszkyknak:

Estergom szabad királyi város közönségének képviselőtestülete a mai napon tartott rendkívüli közgyűlésének határozatából nagyméltóságot kereskedelmi miniszterre történt legkegyelmesebb kinevezése alkalmából addig is, míg tisztelőg küldöttségel való fogadását más időben kérheti, közörmében ez uton mely tiszteletel üdvözl. Engedjen a Gondviselés hogy nagyméltóságod tudásának és készültetésének a közügyek hosszú szolgálatában példás hűséggel és jellemeszládsággal gyűjtött kincseif nagyra hivatott állásában a baza javára nemes szándékai szerint sokáig értékesíthesse.

Megőfolt főispánválság. *Kramolin Viktor* nyitra megyei főispánról azt írta egy napilag, hogy megválnék állásától és közgazgatási bíró lesz. A *Magyar Nemzet* ezzel szemben illetékes helyről kapott információ alapján konstatálja, hogy *Kramolin Viktor* marad ott, ahol van: Nyitra megye főispáni székhelyén.

A konverzió. A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: Hír szerint a hitelintézet-csoport külföldi tagjai legközelebb Budapestre érkeznek, hogy a konverziótárgyalásokat befejezzék.

Összeírhethetlenség. A képviselőház összeírhethetlenségi bizottsága ma délután 5 órakor gróf *Andrássy* Tivadar elnökle alatt ülést tartott, amelynek elején a bizottság hitelesítette a *Lenk Adolf*, *Halász Zsigmond* s *Benke Gyula* képviselők összeírhethetlenségét bejelentése tárgyában megtartott előkészítő tárgyalásokról teltelt jegyzőkönyveket. A bizottság ezután *Szalay László* képviselő összeírhethetlenségét bejelentését tárgyalta. *Szalay László* levélhíleg saját maga hozta a Ház elnökének tudomására, hogy őt a belügyminiszter a kassai községi közigazgatási tanfolyam vizsgálobizottságának kültagjává kinevezte. Miután ő a kinevezést csak az eszeiben fogadja el, ha a kinevezés nem összeírhethetetlen, az eset elbírálatot kéri. *Heins Hugó* előadó ismerteti a tanfolyamok szervezetét, konstatálja azoknak állami jellegét. *Szalay László* szöbelileg előadja, hogy ő eddigelő vizsgálóban részt nem vett s hozzátézi, hogy az állás díjazással jár, amennyiben minden vizsgáó 30 korona díjat ró le, mely őt vizsgálobiztos közt oszlik meg. Egy-egy bizottsági tag körülbelül 5-10 jelölt vizsgáján vesz részt. A bizottság ebben az ügyben az előkészítő eljárást befejezések nyilváníttotta s azt az ítéletet hozta, hogy *Szalay László* képviselőre nézve a bejelentett esetben összeírhethetlenség esete nem forog fenn, mivel a bejelentett eset nem alkalmas arra, hogy az illető képviselőt a kormánytól függő helyzetbe hozza. Egy újabb bejelentés folytán újból foglalkozott azután a bizottság *Seemayer János* összeírhethetlenségi ügyével, amelyet már egy ízben elbírált. A bizottság konstatálta, hogy *Seemayer János* Versecz városának polgármesteri állásáról tényleg lemondott s a bejelentést tárgyalatannak nyilváníttotta.

Az új országgház könyvtára. A képviselőház könyvtári bizottsága gróf *Apponyi Albert* házelnök vezetésével az új országgházban helyszini személt tartott a könyvtárnak szant helyiségek megtekintésére. A Ház elnöke, gróf *Benyóvszky Sándor*, gróf *Esterházy Kálmán*, *Hegedűs Loránt*, *Kammerer Ernő* és *Pekár Gyula* bizottsági tagok és *Küffer Béla* könyvtáros bejárták a könyvtár olvasótermet, raktárát és irodahelyiségeit s beosztásuk felől a helyszimen megállapodásra jutottak.

A katolikus autonómia.

Budapest március 10.

Ma délután 4 órakor az újvárosi háza tanácskozótermében ismét összeült: az országos katolikus kongresszus hogy a már letárgyalt elaborátumot harmadik olvasásban is letárgyalja. Gróf *Szapáry Gyula* megnyitván az ülést, előterjeszti, hogy *Vasváry Kólos* hercegprímás átiratot kapott a fogarasi és gyulafehérvári érsekségtől és zsinattól, melyben külön önkormányzatot kérnek. Elnök indítványozza, hogy az átiratokat küldjék vissza a hercegprímásnak, mivel az átirat hozzá volt címezve. *Ugron Gábor* nem helyesli az indítványt, mivel a válaszdására a kongresszust tartja hivatottnak.

Gróf *Apponyi Albert* szerint előkezenységgel kell eljárni, már pedig a hozzánk, illetőleg a hercegprímáshoz érkezett iratnak egyszerű létevétele nem volna előzékeny. Az iratok nem kérnek a kongresszustól semmi választ s így a kongresszus arra választ nem is adhat, ő tehát előadja az elnöki előterjesztést.

Ugron Gábor ismételten felszólat. Kéri, hogy az iratokat olvassák fel és arra va aszt adjanak.

Szell Kálmán ünneplése.

Budapest, március 10.

Szell Kálmán miniszterelnök ma délután 4 óra-kor fogadta a belügyminisztérium tisztikarát, amely Gulner Gyula és Szell Ignác államtitkárok vezetésével megjelent nála, hogy a legfelsőbb kiüntetés alkalmából szerencsejelméit nyilvánítsa. A miniszterelnököt a tisztikar nevében Gulner Gyula államtitkár üdvözölte meleg szavakkal.

Őszinte örömmel töltött el bennünket — ugyan — a nagyméltóságodat ért legfelsőbb kiüntetés, mert a fejedelmi kegy lényül sugara oly férfiu homlokára esot, aki tudással, társadalmi és politikai erkölccsel, törvényisztelettel és igazságérzettel, szívjósággal és államierfui erényekkel oly gazdagon van megáldva, hogy méltán illetheti őt meg az ország ügyeinek vezetésében a vezéri szerep. (Éljenk éljenzés.) De őszinte örömmel töltött el bennünket a fejedelmi kegy ilyen kiváló módon való megnyilatkozása azért is, mert ez a miniszterelnöknek adott (Éljenzés), akinek férfiu bölcsességéről, utóélettel tevékenységéről, igazságszeretéről és nemcsak jó szívről mi, a minisztérium tisztikara, nap-nap után szerzünk és szerzehtünk meggyőződést; a mi miniszterelnöknek, aki mint az ország legelső tisztviselője, példányképal szolgálhat mindannyiunknak az önelőző munkából és kötelességteljesítésben.

Nem konvencionális kötelességteljesítés nyilvánult meg azon kérésünkben, hogy egyeskedjék a mi örömlünk kifejezésének átvétele végett körünkben megjelenni, hanem a szeretetnek és a büszkeségnek az az érzete, amely elemeltáris erővel követelte tőlünk, hogy együtt és egyszerre tolmácsoljuk érzelmeinket, azon érzelmeinket, amelyekben mindannyian együtt és egyek vagyunk. (Éljenk éljenzés.) És higgye meg, kegyelmes urunk, ezek az érzelmeink nem csupán a mi tisztviselői kötelekünkől fakadnak, mert ugyanilyen érzelmeink adóznak nagyméltóságodnak úgy is, mint a hazának e köteleken kívül álló független polgárai is. (Ugy van! Ugy van!) Legyen meggyőződe kegyelmes urunk, hogy amint igazak, őszinték és meghamisítatlanok ezek az érzelmeik, épp oly erősen él bennünk a vágy, hiven és becsületesen szolgálni nagyméltóságod nemes és őszinte intencióit, hogy ezáltal nagyméltóságodnak megelégedést és elismerést kiérdemelhessük. (Éljenk éljenzés.) Isten tartsa meg, Isten értesse nagyméltóságodat a közügy szolgálataiban a haza javára még igen, igen hosszú időig. (Hosszantartó, éljenk éljenzés.)

Szell Kálmán miniszterelnök erre az üdvözlésre így felelt:

Méltóságos államtitkár ur, igen t. barátom! T. uraim! Az önkök szives üdvözlete és a meleg hang, amellyel ezt az én t. barátom az önkök nevében tolmácsolta, oda jutottak, ahova szánva voltak: az én szívem mélyébe; mert szívből jöttek, szívhez szóltak és egy érző és önkök iránt melegen lüktető szívre találtak. (Éljenzés.)

Ő felségének ez a pazar kegye meghaladja mindazt, amit nekem tennem, cselekednem adott. Mélyen érzem annak a jelentőségét és mérhetetlen nagy becsét és értékét, mert attól jön, akinek szolgálatába lelkesedéssel álítam be, akit szolgálok: őt és hazámát, az ő ügyét és hazám ügyét, együtt és elváhatatlanul.

Öröm nekem és nagy öröm, hogy azok, akik irántam bármily viszonyból, bármily kötelekől melegebben és közvetlenebbül éreznek, mint a nagyközönség, együttérzők velem azt, amit ezen fejedelmi kiüntetés folytán én keblemben érzek. És ha önkök, akiket én igazán örömmel és, most már emondattom, hármesztendéi együttműködés után önrzettel nevezhetek és nevezek munkatársaimnak, eljöttek ezen örömlük kifejezést adni és engem üdvözölni: ez nekem igen becses és értékes, mert minden külső köteleken feül, a be ső érzéseknél erős köteleke az, ami lelket, ami szellemet ad minden körnek és minden intézménynek. A külső kötelekek, a disciplina, az egymas iránti külső hivatalos tekintet és az a kapocs, amely külsőleg köti össze az egy ügy szolgálatában állókat: ez mind elégtelen valami, ha a belső és az igazi erős kötelek, az egymásiránti odaadó, benső érzés abba lelket önteni nem képes. (Ugy van! Ugy van!) En itt, ebben a házbán levetköztem minden egyebet itt az önkök élén álló első munkásnak tekintem magamat, és önkököt az én társaimnak. En itt primus vagyok, primus a hierarchiai lokoatánál fogva, de az a primus aki nemcsak a hivatalos és nemcsak a lornaságos köteleket és együttműködést óhajtja és akarja, hanem aki azt akarja, ele től fogva és azt akarja, hogy egybeiorra egy célban és egy szellemben, egymas iránt odaadással, egymáshoz való ragaszkodással éljünk hivatásunknak. (Leikes éljenzés.) En ezt megtáitlam önkökben; és azok az igazán meleg szavak, amelyeket az államtitkár ur ő méltósága az önkök nevében tolmácsolott, csak újabb bizonyítékát adják annak, hogy önkök feljötték a közünk levő viszonyunk ezt a magasabb etikai tartalmát és jelentőségét; ez vezesse önkököt ezután is, és ez fog vezetni engemet is, arról önkök meg lehetnek győződve. En kivesszem a munkából a magam részét és megosztom önkökkel a munka terhet, fáradsalmát, elelősségét, de ezután megosztom önkökkel a munka sikerét, a munka dicsőségét is. (Leikes éljenzés.)

Ha sikerült talán ennek a tárcának a vezetésénél is bizonyos eredményeket elérni — ezt nemcsak az önkök körében mondom, mindenütt — azt én tulajdonom nagy részben az önkök odaadó munkásságának köszönhetem és ez engemet ehhez a tárcához

még szorosabban fűzött és fűz hozzá. (Éljenk éljenzés.) És amit a fejedelmi kegy az én kötelességeimet még inkább fokozza és amit engem még inkább adóvá tesz a trón és a haza iránt való szolgálataim, azoképpen az önkök szives üdvözlete, amely nekem oly nagy örömet okozott, csak bensőbb és jorrbóbb teszi azt a viszonyt, amely közöttünk van. (Éljenzés.)

En óvációkat nem szeretek nem is keresek; hanem az önkök üdvözletét szívesen fogadom, mert hisz akit öröm ér, az szívesen közli és osztja meg azokkal, akik legközelebb állának hozzá és önkök azok közé tartoznak és ez a ház és ez a kör, amelyben működöm, ez a ház és önkök az én szolgálóti családomat képezik. (Éljenzés.) Nagyon, s mondhatom, őszintén és igazán köszönöm ezt a melegséget, amelyet önkök ma kifejezésre hoztak, tartásuk meg azt számomra ezentul is és bennem mindig megtalálják azt, aki ezt megbecsüli aki ennek örülni tud és aki ezért mindig hálás lesz önköknek. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Szell Kálmán miniszterelnök ezután szívvelyesen kezét szorított a minisztérium tisztviselőivel és visszavonult dolgozószobájába.

KÜLFÖLD.

Az ir-mozgalom. Lord Rosebery újabb szereplése, amelytől az unionistáknak a liberális pártban való felülkerekedést várták, bizonyára egyik oka az Írországban most ismét mutatkozó erősebb mozgalomnak, amely már odáig fejlődött, hogy a kormánynak komoly gondot okoz. A *United Irish League* megújította tevékenységét, a mely máris több helyen terrorisztikus tettében, véres rendezarásokban nyilvánult. Ma ennél fogva sürgős minisztertanácsot tartottak Londonban, amelynek egyik célja volt a liga feloszlata. A kormány egyik intézkedése, mint Colchesterből jelentik, az hogy a Suffolk-vezred harmadik zászlóalja, amelynek legénysége nagyobbára Dél-Afrikában való szolgálatra jelentkezett önkéntesekből áll, *hirtelen azt a parancsot kapta, hogy Írorszába menjen.*

Az osztrák-magyar követ fogadtatása Marokkóban. Marokkó nem tartozik ugyan azok közé a diplomáciai átomáshelyek közé, amelyek fontosak a nemzetközi politikában, mindazonáltal jó tudni azt, hogy jó barátságban vagyunk ezzel az országgal is. A barátság melegenke hőmörője az a fogadtatás volt, amiben gróf Crenneville, az újonnan kinevezett osztrák-magyar követ részesült. Gróf Crenneville a „Panther” gőzösön február 28-ikán érkezett a Marokkó nyugati partjain tekvő Rabatba, ahol nagyszerű fogadtatásban volt része. A kikötői téren az összes miniszterek és Henry Maclean, a hadsereg főparancsnoka üdvözözték. A szultán március 1-jén fogadta a követet. Gróf Crenneville ez alkalommal kifejezést adott *Ferenc József* király amaz óhajtatásának, hogy az Ausztria-Magyarország és Marokkó között örvendesen főnnálló baráti köteleket még szorosabbra akarja fűzni, hogy ezáltal a népek közt való jó viszony mindkét részen növekedjék és megszilárduljon. A szultán válaszában nagy örömeének adott kifejezést a fölött, hogy ily hatalmas uralkodó követét fogadhatja, és hangsúlyozta, hogy nagyon örül az Adria új hajózási vonalának, amely erősen elősegíti a két állam között való kereskedelmi összeköttetést. Két nappal később a szultán újra magánkihallgatásban fogadta gróf Crenneville-t és látható örömmel fogadta a király ajándékait. A követ, amikor visszatért Tangerbe, szintén pompás ajándékokat kapott a szultántól, aki ezuttal is kitézést adott annak, hogy mily nagy örömet szereztek neki a király ajándékai.

Az olasz válság vége. Jeleztük legutóbb, hogy Viktor Emánuel király nem fogadta el a Zanardelli-kabinet lemondását. A lemondás azért történt, mert a képviselőház kétszeri szavazással sem tudta elnökött választani, azaz a kormány-párt jelöltje egyik szavazáson sem kapta meg a szükséges abszolút többséget. Időközben a kormány megegyezésre tudott jutni a minden pártban rendkívüli tiszteletben részesülő agg *Biancherivel*, akit rábírtak az elnökség elfogadására. Ma ment végbe a választás zsulfort terem és karzatok mellett. Biancherire 402 szavazat közül 350 esett, a szocialista *Costa* 24 szavazatot kapott, 23 szavazólap üres volt és 5 szavazat megoszlott s így Biancheri lett a ház elnöke és Zanardellinek nincs többé oka a visszalépésre, annyival inkább, mert mint egy római távirat jelenti, a kormány a vasutkérdés megoldásával s a kivételes intézkedések legközelebb várható megszüntetésével a szélsőbal támogatására számíthat.

Simonyi-Semadam Sándor szerint a dolog nem tartozik a kongresszus hatáskörébe s így az elnök előterjesztéséhez hozzájárul.

Sághy Gyula: A hercegrímás azért tette át az iratokat, — szerinte — hogy arra adja meg a választ a kongresszus. De hangsúlyozni kívánja, hogy a kongresszus nem ismeri el az érsekség különállását és különálló szervezkedését.

Elnök felteszi a kérdést. A többség az elnök előterjesztést fogadja el.

Gróf Szápáry Gyula: Következik az elaborátum harmadszori olvasása.

Simonyi-Semadam Sándor indítványára a kongresszus az elaborátumot felolvasottnak tekinti.

Ezután dr. *Hoványi Gyula* előadó felolvassa a királyhoz intézendő (alább közölt) felirat szövegét. A többség a szervezeti szabályzatot el fogadta. (*Rakosszky István* felkiált: Finis Poloniae.)

A többség el fogadta a felirati javaslatot is. Az elnök indítványára egy 15-tagu küldöttség viszi a királyhoz a feliratot, a jegyzőkönyvi kivonattal együtt. A 15-ös bizottság tagjai ezek: *Vaszary* Kolos hercegrímás, *Schlauch* Lőrinc bíboros püspök, *Rajner*, *Párvy* és *Dudák* kanonokok, gróf *Apponyi* Albert, *Esterházy* Miklós Mór, *Hoványi* Gyula, báró *Jósika* Samu, *Sághy* Gyula, *Simonyi-Semadam* Sándor, gróf *Zichy* János, *Ziskay* Károly és gróf *Szapáry* Gyula. Ezután *Ziskay* jegyző felolvassa a hercegrímásnak a kongresszushoz intézett levelét, melyet éljenzéssel fogadtak.

Gróf Apponyi Albert sajnálja, hogy a hercegrímás gyengélkedése miatt nem vehetett részt a tanácskozásokon. A hercegrímás köszönetét fejezte ki gróf *Szapáry* Gyula elnöknek s e köszönethez, azt hiszi, a kongresszus köszönetét is csatolhatja, nemkülönben a munkatársak működéséért is köszönetet mond. (Éljenzés.)

Ujron Gábor csatlakozik gróf *Apponyi* Albert szavaival, de ő még hálájatis kéri kifejezni az elnök pártatlan eljárásáért. (Helyeslés.)

Elnök indítványára a kongresszus háláját és köszönetét fogja kifejezni a hercegrímásnak. Ő maga és tisztársai nevében köszönetet mond a kongresszusnak s örömmel konstalálja, hogy milyen nyugodt és méltóságteljes volt a kongresszus tanácskozása. (Általános helyeslés.) Hogy a kongresszus működésének lesz-e sikere, azt a közel jövő fogja megmutatni, de hite az, hogy a szervezett életet fog ősíteni. Kéri a tagokat, hogy szemelven az országban, győzzék meg a híveket türekvéseink igazságáról. Szavait a király éltetésével fejezi be, melyet a kongresszus álva hallgatott végig. A mai ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után az ülés véget ért.

A királyhoz intézendő felirat a kongresszus köszönetnyilvánításával kezdődik, hogy ő felsége a kongresszust összehívta. A felirat ezután hangsúlyozza a kongresszus irányadó elveit s ezután ezt mondja:

E szervezeti javaslat ezen irányadó elveinek szigoros alkalmazása mellett tanácskozásaink legfontosabb tárgyát a katolikus vallás-tanulmányi, egyetemi s egyéb, jelenleg a kormány kezelése, illetőleg, vezetése alatt álló alapok és alapítványok s azokból fenntartott katolikus intézetek kérdése képezte, melynek az 1848-ik évi alakulás következtében szükségessé vált rendezése s a legjobb kegyuri jog természetére, az ország törvényei által biztosított vallási egyenjogúság következményeiben mindenben összhangzatos megoldása a katolikus egyház önkormányzatának szervezésére irányuló törekvésnek létoka, kezdettől fogva legfőbb célja volt. A katolikus egyház életbevágó nagy érdekeivel, egvszersmind pedig a vallási béke megővésének legfőbb biztosítékaiával szorosán összefüggő kérdés teljesen kielégítő rendezésében látja az ország katolikus kongresszus is a magyar katolikus önkormányzat szervezésének elsőrendű szükségét és legfontosabb feladatát. Ha mindammellét a katolikus kongresszus el fogadott szervezeti javaslatában nem kötötte ama teljesen kielégítő megoldás előfeltételeihez az önkormányzat szervezést, ezt azért tette, mivel számot vetve a tényleges állapotokkal s az azokból való kibontakozás nehézségeivel, nem akarta tovább késelelem veszélyének kitenni az önkormányzati szervezet óhajtott mielőbbi életbeültetését. Ezen jegyzőkönyv kíséretében az országos katolikus kongresszus által el fogadott szervezeti javaslatot immár legmélyebb tisztelettel fellelőleg megmagasbnd színe elő terjesztjük, alázatosan eszedezvén, hogy a magyar katolikus egyház egyetemének megnyugtatására azt legkegyelmesebben jóváhagyni méltóztassék, megnyitva ezzel a hálás munkáért, melyen a felségod legfőbb védnöksége alatt üdvösen működő erdélyi hitieleink példáját követve, felségednek a főkegyuri jog természetéből és otiájából olyó legnemesebb szándékai szerint, egyházi és iskolai közjövaink és érdekeink buzgó gondozása által fokozottab mértékben érvényesíthessük a magyar katolikusoknak egyházuk és nemzetük iránt mindenkor tanusított megosztatlan hűséges szeretetét, kik felségod kegyelmébe ajánlva magunkat, hódoló legmélyebb tisztelettel öröklünk.

A sabáci csiny.

Budapest, március 10.

A sabáci csiny dolgában Szerbiában egyre folyik a nyomozás. Széll Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszter az Orsz. Ért. közlése szerint utasította a budapesti és úvidéki rendőri hatóságokat, hogy a szerbiát illető konspirációk gyanújában álló egyéneket — amint természetes is — különös éberséggel kísérik figyelemmel. Zimonyból jelentik nekünk, hogy a zagrábi főállamügyész a mitrovicai államügyész társaságában oda érkezett és hozzájárult a vizsgálathoz. Kihallgatták mindazokat, akik a Milenkovic (Alavancios) testvérekkel érintkeztek. Az idősebbik Milenkovicot, aki még most is a zimonyi fogadónak lakik, rendőri felügyelet alá helyezték. Többször kihallgatták, de nem bírják vallomásra. Semmit sem akar tudni öccse tervéről, nem vállal vele solidaritást. Még azt sem ismeri el, hogy részlett volna az uniformis megrendelésében. Kihallgatták továbbá Grhovic Száva szerb barátot, aki már évek óta ki van tiltva Szerbiából. Több tanu van rá, hogy folyton együtt volt a Milenkovic-testvérekkel, de ő is tagadja bűnrészességét. — A szerb kormány a vizsgálat vezetésével Jankovic Száva belügyminiszteri felügyelést bízta meg, aki már Sabácban van s ott azt kutatja, hogy nincsenek-e Alavanciosnak Sabácban bűntársai.

Maga herceg Karagyorgyevics Péter, akivel a sabáci csinyt összekötésbe hozták s Alavanciosot az ő megbízottjának, sőt rokonának mondták, ismételt nyilatkozatokban hárítja el a magáról ezt a föltevést. *Genéből a Journal des Débats szerkesztőségéhez a következő levelet küldte:*

A *Journal des Débats* hosszabb tudósítást közölt a sabáci nevelésügyi ítéletről, amelyben Alavanciosot megölték. E tudósítás szerint Alavancios rokonom volt. A szerbek nagyon jól tudják, hogy Alavancios nem volt sem rokonom, sem szövetségem. Sohasem voltam vele összekötésben. Fölhasználom ezt az alkalmat arra, hogy megajánljam Sándor királynak a *New-York Herald* munkatársa előtt tett állítását, hogy volt minisztereivel. Akik most Ausztriában laknak, összekötésben vagyok. Tagadom, hogy bárminemű részem van azokban a politikai tartalmú nyomtatványokban, amelyekkel Szerbiát elárasztják. Ezekhez az iratokhoz nem adtam sem inspirációt, sem hozzájárulást. Végül még megjegyzem, hogy Szerbiában sem összeesküvést, sem zavargást nem szűk. Minek is tartanék ügy-nököket akik az elégedetlen elemeket fölkelésre serkentik és dinasztiai érdekében dolgoznak, mikor Sándor király sokkal jobban és sikeresebben végzi el ezt, mint bárki más?

Egy másik nyilatkozatát a triestri *Piccolo* levelezője előtette a trónkövetelő. Az interview a következő lefolyású volt, a párbeszéd a herceg szavaival kezdődött:

— Igen örülök, hogy fölkeresett, mert legalább alkalmat ad nekem arra a határozott kijelentésre, hogy semmi közöm sincs Alavancioshoz, sem pedig a komplotoz. Azt írták róla, hogy rokonom és ügy-nököm. Ez nem igaz. Azt is írták hogy tölem származó leveleket találtak nála, ami szintén nem igaz.

— Hogyan magyarázza meg akkor hercegséged ezt az írást csiny?

— Nagyon egyszerűen: Alavancios vagy örült volt, vagy pedig a szerb kormány használta fel olyan tetsző az elkötésére, amely által engem nevelés-gessé akart tenni. Nikolic kapitány közbeépése azonban tragédiává változtatta a komédiát. De legyen róla meggyőződve, hogy a rendőrség talált módot Alavancios életének meghosszabbítására aki haldoklása közben bizonyosan elmondta az összeesküvés részleteit, megnevezte a bűntársakat és okvetlenül engem nevezett meg a merénylet szerzőjének.

— Azt is írják a lapok, hogy Alavancios a Milán ellen való merénylet alkalmával, mint a Karagyorgyevicsék ügy-nöke súlyosan volt kompromittálva.

— Ez is hazugság volt. Még annak idején volt alkalmam róla meggyőződni, hogy Alavancios a szerb kormány agent provokatorje volt. A pár tárgyalása alkalmával fantasztikus dolgokat beszélt el, amelyekkel velem való összekötésért akarta bebizonyítani. Többek közt, hogy engem személyesen ismer, pedig sohasem láttam életemben.

Biztosítom önt, hogy a rólam, agitációról proklamációról és egyéb dolgaimról terjesztett összes hírek koholtak. Ezek csak ürügyül szolgálnak a szerb rendőrségnek arra, hogy gyanus és kegyvesztett embereket elfoghasson. Részemről egy újamat sem mozditom meg a kormány ellen, mert csak elrontanám az ügyemet, amely a legjobb reménységgel kecsegtet. Nem megyek Belgrádba, hacsak a szerb nemzet nem szólít arra, hogy foglaljam el őseimnek a trónját, azokét az őseket, akik az országot felszabadították. Sohasem fogom erőszakkal fessegetni a Szibériába nyúló kapukat és azt sem fogom megengedni, hogy egy ügy-nök járjon előttem, még ha tábornoki ruhába öltözik is.

— Tehát hercegséged várja a . . .

— Igen, a csillagomat várom és mondhatom, hogy még sohasem ragyogott fel felém olyan fényesen a remény sugara, mint éppen most.

— Es Mirko herceg Konstantinovic ezredes leányával való házasság után nem közé-dik-e a szerb trónhoz?

— Nem hiszem, mert ha megtörténik is a házasság, a montenegrói fejedelem kijelentette, hogy fia nem aspirálnak a szerb trónra. De különben sem

érnének célt, mert nincsen legitím és természetes joguk a trónöröklésre. Csakis a Karagyorgyevicseknek van meg ez a joguk.

Ime, ez az oka annak, hogy kerülve az agitációt és összeesküvéseket, várom az események nyugodt és logikus lejtődését, addig, amig csak, vagy jaimra kerül a sor. J'attends mon astre! (Várom a csillagomat)

Methuen katasztrófája.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Budapest, március 10.

A boerok, akiknek angol részről folyóvált a végkimerültséget hirdetik, hamar kiköszörölték a multkori csorbát és ismét olyan haditettet vittek végbe, amely e vitéz nép számos, dicső haditette közt emlékezetes marad. Delarey tábornok szörnyű vereséget okozott Lord Methuennak s több mint kétszáz emberével és összes tisztjeivel és hadiszereivel együtt őt magát is elfogta. Lord Methuen a delafrikai hadjárat első időszakában egyike volt azoknak az angol generálisoknak, akiket a boerok legfényesebb győzelmeiket aratták, de ehhez fogható, megsemmisítő vereséget még egyik angol hadvezér sem szenvedett. Leirhatatlan izgalom uralkodik Londonban, melynek közönsége a parlamentből értesült a borzasztó kudarcról. Ott olvasta fel a főhadvezér lesújtó táviratát a hadügyminiszter. Lord Kitchener 41 halottól és 77 sebesültől, meg 201 eltűntről, azaz fogságba esetről számol be. Lord Methuen a combján megebesült és úgy került tisztjeivel együtt a boerek kezébe.

A legutóbb híresztelt béketárgyalásokról természetesen most már még kevésbé lehet szó a boerek részéről, mint valaha. A németalföldi kormány békeközvetítését a boer vezérek különben is visszautasították.

London, március 10.

Az alsóházban leirhatatlan szenzációt keltett, mikor Brodrick hadügyminiszter felolvasta Lord Kitchener táviratát, amelyben jelenti, hogy Lord Methuen nagy vereséget szenvedett s ő maga tisztjeivel együtt fogságba esett. Az izgatottság csak azzal mérhető össze, amely három évvel ezelőtt, a folytonos és mindennapos vereségek idején Londonban és az egész országban uralkodott.

Lord Kitchener távirata március 8-án kelt Pretóriában s így hangzik:

Sajnálatomra, rossz hirt kell jelentenem. Lord Methuen, aki Vyburgból Lichtenberg felé haladt 500 főnyi lovassággal, 300 gyalogossal, 4 ágyúval és egy gyorstüzéllő ágyúval, sakinek pénteken Revirefontein mellett Greenfield tábornok 1300 főnyi seregével egyesülnie kellett volna, utközben, csütörtökön reggel Delarey Tveeboschnál meglepte. A boerok három oldalról támadták meg Methuen seregét. A miénk közül 550 ember a boerok által 4 mérföldnyi uton üldözve, Marybogoba érkezett, Methuen a tiszteket és az ágyúkat s az egész podgyászszal az ellenség kezébe került.

Részletes jelentés a halottak és a sebesültek számáról még nem érkezett.

Ajánlom e táviratom közzétételének elhalasztását addigra, míg pontos jelentést küldhetek. Egy segítő-hadoszlopot utnak indítottam.

Kitchener.

London, március 10.

Lord Kitchener táviratai, amelyeket Brodrick hadügyminiszter az alsóházban felolvastott, Pretóriából március 8-áról és 9-éről vannak keletve és azt mondják, hogy Methuen tábornokot március 7-én Tveebosch közelében Delarey parancsnoksága alatt álló boersapatok megtámadták, megebesítették és elfogták. Az angolok vesztesége volt: 3 tisz és 38 ember elesett és 5 tisz és 72 ember megebesült. Egy tisz és 200 ember eltűnt. Az angolok ágyúit a boerok hatalmukba kerítették.

London, március 10.

Brüsszeli jelentések szerint Lord Kitchener megkapta Steynnek és Bothának a hollandiai békeközvetítésre vonatkozó válaszát. A boer tábornokok e válaszban visszautasítanak minden olyan alkudozást, amely nem a teljes függetlenség elismerésének alapján indul meg.

A Standard brüsszeli értesülése szerint Krüger nagyon esodálkozott azon, hogy a boer küldötteket Amerikában olyan hidegen fogadták; de kijelentette, hogy az összes kormányok magatartása sem változtat semmit a boeroknak azon az elhatározásán, hogy függetlenségükért tovább harcolnak.

London, március 10.

A béketárgyalásokról szóló hírek onnan eredtek, hogy nemrég Kitchener és Botha közt tárgyalás folyt a foglyokkal való bánásmódról s a koncentrá-

ción táborokban lévő boerok helyzetéről. Ennek a tárgyalásnak az lett az eredménye, hogy Kitchener több boer vezér ellen kimondott halálos ítéletet enyhébb büntetésre változtatta.

London, március 10.

Botha 800 emberrel saját fiamján megerősített tábort állított föl.

London, március 10.

Remington hadoszlopa rendkívül fontos leveleket vet el a boer vezérektől.

Matjesfontein, március 10.

Egy európai embert aki engedély nélkül fejezvernek birtokában találtatott egy évi, egy másikat fejezverek elrejtése miatt két évi fogságra ítélték.

Páris, március 10.

Több előkelő francia hölgy kérvényt intézett Edvárd királyhoz, hogy kegye mezzem meg Krüzingert tábornoknak. A kérvényt többek közt aláírták: Jules Ferry özevgye, Duruy, Lavisse és Parmentier tábornok nejei.

Bern, március 10.

Az itteni lakosság tegnap nagy tüntető körmenetet tervezett. A Vörös-Kereszt-gyászszal bevont zászlajával akart Moyniennak, a nemzetközi bizottság elnökének lakása elé vonulni, hogy tiltakozzék Angliának a hadijogot sértő eljárása ellen. Az államánács azonban betiltotta a tüntető felvonulást.

HIREK.

Kérem! . . .

Benne van a mai lapunkban. Megáll Párisban egy villamos, a kalauz leszól:

— Csak egy hely!

Felszáll egy hölgy, s az első osztályú fülkében leül a szóban lévő egyetlen helyre. Arra odamegy hozzá egy ur, aki addig állott, s így szól:

— Hamarabb jöttem, mint nagysád, nekem van jussom ehhez a helyhez!

— Bánom is én, nem kelek fel.

Nagy ribillió lett a dologból. Az utas ur odaszólitotta a kalauzt, ez neki adott igazat, a vele ellenkező hölgyet sajátkezüleg le akarta szállítani, a közönség két pártra szakadt, botok kerültek elő. A kocsi nyílt pályán megállt, rendőr jött, a szereplőket elvitték. Végső jelenet: a rendőrbiztos szobájában. De ez már nem is fontos. Ha kibékültek, jó, ha megbüntették őket, az törvény dolga.

De az a hely a villamosban — az ám az érdekes!

Hát így vagyok jó óreg, gavalléros Páris! . . . Ott már az olyan villamos-hely miatt is eshetik galiba, amelyikre egy hölgy kényelmesen letelepedett? Ez nagy meglepetés. Hiszen akkor mi, barbár Kelet, sokkal előbbre vagyunk. Mert azt a hölgyet, aki egyszer már ül a villamosban, azt bizony nem zaklatjuk fel.

Am bevalljuk, hogy a villamos-helyek egyébként mi sem vagyunk még egészen rendben. Nem a hatósági szabályzatot értjük, az megint mellékes most. Hanem a hölgyeket illetőleg.

Még csatázunk.

Azt mondja az egyik felfogás:

— Ha bejön egy hölgy, s nincs hely, a lovagias férfi rögtön fölkel.

A másik:

— Semmi jussom az ilyen buzalmas szivességre. Még megjárhatom valami büszke hölgygyel. Nem kelek fel.

A harmadik (a pompásan emésztő, de-rék egoista bácsik pártja): nem sokat okoskodik. Minek okoskodjon? Azt mondja szélesen:

— Én ülök!

A negyedik: az csunya szerzet. Inga-dozó, hamiskodó, bujkáló. Eszreveszi az álló hölgyet, de úgy tesz, mintha nem látná. Révedezik, savószínű szemmel belemered a semmibe, vagy belefekszik az újságlepedőbe, s mert valami kis nyugtalanság mégis bántja a ravaszkodása miatt, talán egy sornyt is eszve a leibzurnáljából az egész vonalzakaszon. (Esetleg ide lehet

sorozni a fél-udvariasságot. Ez már a lovagiaságnak és álszerénységnek a keveréke s mikor a nemes önfeláldozást elkövette, kisompolyog a kalauzhoz, mintha a közeledő megállóhelynél le akarna már szállni.)

Es akad még jó néhány felfogás. Megannyi árnyalat, amely mind azt mutatja, milyen forrongó, ezérféle szövevény a világokon uralkodó, erővel dacoló emberi teremtmény lelke. Es támad sok változatos jelenet a fűrgén síkló villamosokon, olykor hevülékeny utitársaktól ki is kap a nevetlenül, aki nem kel föl a helyéről; kerül olykor erélyes asszonyság is, aki lehordja, ha nem pattan fel szolgálatkészen s nem mondja szép finoman:

— Kérem!...

Csak megoldás nincs még. Pedig nagyon kellene. Az ember általában roppant szereti nyugalmasan, derült békességben tölteni a napjait, s kerüli a csuf izgalmat. Milyen jó volna, ha legalább a villamoson nem fenyegetné az a tégladarab, amely váratlanul mindig le hajlandó szakadni a fejére. Istenem, valami biztos, határozott felfogás kellene. Mondjuk ki talán, hogy a férfi legyen föltétlenül figyelmes a villamoson, s ha meglátja, hogy egy hölgy áll s a zsufolt kis területen ide-oda taszalgálják, akkor ültesse le a lócára. Az udvariasság, ha nem is esik mindig jól, végre mégis kedves dolog és nem kerül pénzbe, s a nő, ha a kenyéért egyformán marakodik is már a férfival minden pályán, künn maradjon mégis csak az a lény, akinek — hiába, — gyöngédség jár ki mindig, míg a világ világ lesz.

Vagy ha nem jó ez az elintézés, ha némely uraknak, sőt önálló, egyenlő jogu hölgyeknek nem kell, próbáljunk más. Keljenek fel talán a hölgyek a villamoson, ha az élet harcaiban kimerült férfi ott roskafozik a villamos szíjába kapaszkodva, s arcán a hivatalban átélt fáradalmak élénken tükröződnek vissza!

Talán jó lesz így. Csak legyen már bizonyosság, érezzük jól magunkat a villamoson, amelyről, ha *Meglett!* — némely jószívű felebarátunk olyan kaján gyönyörűséggel és toronymagas fölényvel tud lenézni ránk, alant küzködőkre, akiket a kalauz diadalmasan taszít le az utca közepére!

De mi lesz velünk, ha a divatot és finom modort diktáló művelt francia ilyen vigasztalan jelennel ad rossz példát? Mikor lesz már rend a villamoson?! A nagyhirű ókori böles, aki a halál előtt nem utalványoz boldogságot, bizonyosan tudta, mi a villamos...

Omár.

Budapest, március 10.

— BUDAPESTI NAPLO. Március 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásukkal a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király itthon. Ő felsége ma délelőtt általános kihallgatást adott, amelyen elsősorban *Széll* Kálmán miniszterelnököt fogadta, aki megköszönte legújabb kitérését.

Ezután a következők járultak a király elé: *Desseuffy* Sándor püspök és gróf *Kardos* Jenő belső titkos tanácsosok, lovag *Kuczynski* Jenő nagykövét, *Dókus* Ernő, *Szemere* Miklós, gróf *Wickenburg* Márk és *Kende* Péter kamarások, *Paiss* Andor kuriai tanácselnök vejevel, *Bakonyi* Géza osztálytanácsossal együtt, *Molnár* Viktor miniszteri tanácsos, *Vancsa* Sándor horvát főállománygyász, *Zsögöd* Benő udvari tanácsos, *Budisavljevic* Budiszláv főispán, *Petőcz* János és *Wachenhausen* Antal alezredek.

A király ma nem tett látogatást. Ő felsége valószínűleg a jövő hét közepén hagyja el Budapestet.

Ma délután 6 órakor a budai királyi várakban udvari ebéd volt, amelyen ő felségén kívül jelen voltak: *Brankovics* György patriárka, gróf *Battyány* Lajos, *Percezl* Dező, gróf *Szapáry* László, *Czorda* Bódog, *Rakovszky* István és gróf *Andrássy* Géza belső titkosszolgálatosok; *Benke* Imre püspök, *Kohl* Medárd felszentelt püspök, *Ilosvay* Lajos rektor, *Housmann* Alajos tanár, *Szegedy* Béla, gróf *Mailáth* József és gróf *Széchenyi* Imre kamarások, *Lassy* József táblai elnök, *Mikó* Bálint főispán, *Jostovitch* Géza, *Rákosi* Viktor, *Rakovszky* István, *Mikszáth* Kálmán, *Szemere* Miklós és báró *Révay*

Gyula országgyűlési képviselők továbbá herceg *Lichtenstein* Rudolf első főudvarmester, gróf *Paar* lovassági tábornok és *Bolfras* tábornokozó főhadsegédek, gróf *Apponyi* Lajos magyarországi udvarnagy, *König* Károly osztályfőnök, dr. *Kerzl* főorvos, *Höhnel* lovag korvettkapitány, báró *Apor* Őrnagy és *Gozani* marquis Őrnagy szárnysegédek, *Tamáry* alezredek és *Margutti* százados, *Holasek* és *Kösseghy* századosok, testőrpáncsnokok, báró *Bánffy* testőrhadnagy és őrpáncsnok.

Kimentették magukat: *Fótsa* József főispán, gróf *Károlyi* Sándor és *Vági* Mór táblai elnök.

Az ebéd után hosszabb ideig tartó szokásos cerce volt, amelyen a király valamennyi vendégével beszélgetett; *Brankovics* szerb patriárkával szerb egyházi ügyekről, *Rakovszky* István állami számszéki elnökkel vadászatokról, *Ilosvay* műegyetemi rektorral a műegyetemről. A műegyetemről beszélgetve megjegyezte a király, hogy a környéken sok a kávéház. *Czorda* Bódoggal beszélgetve szóba került nyugalmaztatása és ő felsége ezt a megjegyzést tette:

— Bizony én is szeretnék már nyugalomba menni. *Szemere* Miklóstól azt kérdezte a király, hogy melyik kerületet képviseli a parlamenten tárgyalásokról beszélgetett vele. Szívesenem társalgott gróf *Szapáry* László főmei kormányzóval és gróf *Andrássy* Gézával is. *Mikszáth* Kálmántól, mint fogarasi képviselőtől, az ottani őszi manőverek alkalmából tudakozódott ő felsége, kérdezte, milyen a vidék, milyen a lakosság, (a király ugyanis a fogarasi nagy manővereken személyesen jelen lesz s valószínűleg Szombatalván fog lakni). *Mikszáth* a felség kérdéseire elmondta, hogy az ottani havasi klíma rendkívül egészséges s a becsléses oláh nép, lelkesedéssel várja a felség látogatását. A felség megjegyezte, hogy ha lehet, Fogarasra is ellátogat. *Rákosi* Viktoról kerületét kérdezte a király s azt, hogy először képviselő-e. *Rákosi* Viktor azt felelte, hogy új ember a parlamentben. Erre a király megjegyezte, hogy nyilván azért tart tovább a vita, mert az új emberek most mutatkoznak be a közvéleménynek. A kerületére vonatkozó kérdésre azt felelte *Rákosi*, hogy a hajdunánási kerületet képviseli, ahonnan a híres Boockay-huszárok kerültek ki s onnan sorozták most ő felségének a legelőkelőbb katonákat. Ilyajta dolgokról tartott ő felsége cerceket vendégeivel a legjobb hangulatban.

Ő felsége holnap fogadja a királyi várakban Don *Josef* *Aguera* spanyol nagykövetet és dr. *Sirmagieff* bolgár diplomáciai ügyvivőt, akik ez alkalommal átnyújtják visszahívóleveleiket. Don *Aguera* és dr. *Sirmagieff* részt vesznek a holnapi udvari ebéden.

— A kultur-hadsereg. Lassanként teljes valójában fog előtűnni állani, hogy az egyesült hadseregeknek Kínába történt bevonulása csakugyan nagyszerű kulturális érdek volt. A legújabb adat, amely ezt megerősíti, egy orosz generális fegyverténye. A generális, aki az Amur vidékén levő csapatoknak volt a fővezére s akit *Gröbiski*-nek hívnak, egyre arval biztatta az orosz területen levő kínaiakat, hogy nem lesz semmi bántódásuk. A kínaiak biztak a kultur-generális szavában s nyugodtan lefeküdtek. A generális aztán éjnek idején rájuk támadt, egyyőbe terelette őket s hajnal felé az Amur-folyóba szorította őket. Több napon át tartott ez az ember-telen hajszá, melynek *husezer* kínai esett áldozatul. *Gröbiski* generálisról ma az orosz lapok azt írják, hogy elmozdították állásától s megfosztották rangjától. Mindössze ennyi büntetés érte *husezer* ember elpusztításáért.

— Ebéd a miniszterelnöknél. *Széll* Kálmán miniszterelnök ma délután 6 órakor ebédet adott, amelyre hivatalosok voltak: *Erdély* Sándor, gróf *Desseuffy* Aurél, gróf *Bánffy* György, gróf *Széchenyi* Béla, őrgrof *Pallavicini* Ede valóságos belső titkos tanácsosok, *Graenzstein* Béla, *Miklós* Ödön, *Bedő* Albert, *Ludvigh* Gyula, báró *Bánhiday* Antal, *Fáy* István, *Fluger* Károly, báró *Harkányi* János, *Hertelendy* László, *Hodossy* Imre, *Justh* Gyula, *Kabos* Ferenc, *László* Mihály, *Orley* Kálmán, *Rabár* Endre, *Rátkay* László, *Scitovszky* János és *Szjábely* Gyula.

— *Bókay* János szobra. A magyar gyermekgyógyászat uttörőjének, *Bókay* Janosnak tudvalevőleg szobrot emelnek a Stefánia-kórház előtt. A szobrot *Rudnai* Béla készítette s nagy mintáért most vette át a szobor-bizottság, amely konstátálta a teljes hasonlóságot és nagy tetszéssel nyilatkozott a szobor művészi kiviteléről. A szobrot, mely három méter magas lesz májusban vagy júniusban leplezik le nagy ünneppésséggel.

— A francia veteránok a cárnak. Párisból táviratozzák, hogy a veteránoknak egy küldöttsége ma átnyújtotta *Loubet* elnöknek azt a díszkardot, amelyet az aggharcosok az orosz cárnak szántak. A remekműről kard drágakövekkel van kirakva és markolatán a cári korona mellett az orosz és francia címer ékeskedik, körülötte ez a felírás: Valeur et honneur. *Loubet* megígérte, hogy eljuttatja a kardot a cárhoz.

— Európa analfabétái. Angliában érdekes statisztikát készítettek. Megszámolták a világ összes analfabétáit. A statisztika első sorban konstátálja, hogy a legtöbb írni és olvasni nem tudó ember a szlávok között van. Ha ebből szabadkövetkeztetni a világ további alulakulásaira, úgy az első következtetés csak az lehet, hogy a germán és szláv elemeknek előre megjósolt nagy összecsapásából a germán elem, a műveltebb elem fog győztesen kikerülni. A legtöbb analfabéta a kimutatások szerint Oroszországban, Romániában és Szerbiában van, ahol a lakosság nyolcvan százaléka nem tud írni s olvasni. Ezek után sorban, Spanyolország s Olaszország következik, majd Magyarország és Ausztria. Az utolsóelőtti helyen Anglia áll s vele egy sorban szerepelnek Amerika fehér emberei. A diadalmas hely, az utolsó ebben a sorban Németország, ahol száz ember közül csak egy olyan akad, aki nem ért az írás-olvasás művészetéhez.

— A nemzetközi diákszövetség a pénzügyminiszternél. A nemzetközi diákszövetség rendezőbizottsága ma *Zsembery* István vezetésével *Lukács* László pénzügyminiszternél tiszteletet. A küldöttség tagjai voltak: báró *Majthényi* József, báró *Kruchina* Károly és *Margitay* Ernő. Céjja az volt a küldöttségnek, hogy a minisztert arra kérjék, hogy a nemzetközi diákkongresszust anyagilag támogassa. A miniszter igen szívesen fogadta a küldöttséget és az anyagi támogatást megígérte. A kongresszus vezetősége és a rendezőbizottság a legmesszebb menő és a legenergiusabb intézkedéseket megteszi az iránt, hogy a kongresszuson nemzetiségi tüntetések ne fordulhassanak elő. Az ilyen irányú tüntetéseket egyébként a szövetség a apszabályai is szigorúan tiltják. Továbbá alaptalannak jelenti ki a vezetőség azokat a hirozteleket is, hogy az idei kongresszus Bukarestben lesz. A magyar kormány már is megígérte, hogy a kongresszust anyagilag támogatja, de egyébként sincsen ok arra, hogy a párisi diákgyűlés egyhangú határozata, amely szerint az idei kongresszus *Budapest*en lesz, változást szenvedjen.

— Az újpesti állapotok. Az újpesti állapotok már régen nem kísértének a napisajtóban. A távolabb álló ember azt is hihette, hogy azok a bizonyos állapotok már el is múltak — úgy látszik azonban, hogy csak fegyverszünet volt a csend, pihenő. Tegnap megint megújult az állapotok ellen való küzdelem. A polgárság egy része gyűlést tartott tegnap és állást foglalt az előjáróság eddigi működése ellen s elhatározta, hogy kormánybiztost kérnek a belügyminisztertől. Arról is gondoskodnak, hogy a képviselőházban elmondott interpelláció révén nagy nyilvánosságra jussanak az állapotok.

— Tolstoj és a halál. Berlińi kerülvöl érdekes képet ad egy tele-onelentés arról a nyugalmorról, amivel Tolstoj kiállotta legutóbbi súlyos betegségét is a többi után. Családja köréből érdekes dolgokat közölnek arról a csodálatos viselkedésről, melyet gróf Tolstoj Leó legutóbbi nagy betegsége alatt tanusított. A beteg viselkedése valóságos fölemelte környezetét, mely viszont megdöbbenéssel látta, hogy miképpen egy napról-napra a gróf fizikai ereje. Tolstoj maga kijelentette, hogy soha sem érezte magát közelebbnek a halálhoz, mint most. Ha aszmatikus roham bántotta, mindjárt követelte, hogy nyissák ki az ablakokat, amit orvosai a nagy hidegség miatt nem akartak megengedni. Ha kissé jobban volt, mindig volt egy tréfás szava, egy elmés megjegyzése környezete részére. A beteg állapota február 21. és 22-én volt legsúlyosabb. Ekkor azonban mintha csoda történt volna. A beteg állapota annyira megjavult, hogy így szól orvosához:

— Nyugodtan hazamehet Moszkvába és ünnepet ülhet, a miért elragadott a haláltól.

Hogyan fogja fel állapotát Tolstoj, azt legjobban jellemzi egyik barátjához intézett levelének ez a passzus:

— Még mindig beteg vagyok. De nem zúgolódom. Aki Istenben bíz, bármilyen történjék vele, csak örvendhet neki. Elégedtelennek lenni és önmagát büsíteni, annyi, mint Istenben nem bízni.

— Szabadság-ünnep. A III. kerületi Jókai Kör március 16-án, vasárnap este 6 órakor a III. kerületi polgári fiúiskola tornatermében (III. Kiskorona-utca 10. szám alatt) szabadság-ünnepet rendez. Az ünnepély sorrendje a következő: Megnyitó beszéd. Mondja *Szilágyi* Károly. Zongora-szó. Előadja *Bettoheim* Jenő. Ünnepi beszéd. Mondja *Goda* Géza. Nemzeti dal. Szavalja *Bankó* Lajos. Kurucóránd. cimbalmon előadja *Sz. Szemerey* Jolán. Kéltemény. Irtá és szavalja *Csernay* József. Népdal. Hegedűn előadja *Deutsch* István. Bécsi kéz. Pósa Lajos. Szavalja *Mihályi* Miklós. A vén cigány. Melodráma, szövegét irta *Farkas* Imre, zenéjét *Farkas* Lajos, szavai a *Katzer* József, zongorán kíséri *Sommer* Jenő. Variációk. Zongora négykezes, előadja *Bettoheim* Jenő és *Deutsch* Károly.

A Magyar Tanítók Kaszinója március 15-ikén szabadság-ünnepet rendez. Az ünnepség műsora a következő: Szózat, Előki megnyitó, Rákosi Jenő

ünnepi felolvasása. A szabadságharc dalából, Iván Andor szavala, Kuruc-dalok. Előnké bezerő, Szilárd Erdősi Ernő dala. Az énekszámokat Erdősi Ernő tanár vezetésével a VIII. ker. német-utcai polgári fiúiskola énekkara adja elő.

A **Székelyi Irodalmi és Művészeti Kör** március 15-én, fennállásának negyedszázados évfordulójára alkalmából s 1848. március 15-ének emlékeztetőre hazafias emlékünnepet rendez.

— **A székely-kivándorlás.** A Magyar Közgazdasági Társaság és a Magyar Földrajzi Társaság kivándorlási bizottságai ma felolvasó ülést tartottak a Közgazdasági Társaság helyiségében ahova nagyszámú előkelő közönség jött el, hogy meghallgassa dr. Hegedűs Loránt országgyűlési képviselő nagyerdeki felolvasását. A felolvasó-ülésen a Közgazdasági Társaság részéről Láng Lajos, a Földrajzi Társaság részéről Gerster Béla előlétek. Jelenvoltak: Hegedűs Sándor, Ghyey Béla Láng Lajos, Berzeviczy Albert, némeskéri Kiss Pál államtitkár, Domahidy Elemér, Horánszky Lajos, Sebess Dénes, Manassy György, Balázs Árpád orsz. képviselő, gróf Majláth József és Fenyessy Ferenc főispánok, Bujanovics Sándor, Emmer Kornél, dr. Kunze Jenő, dr. Bródy Béla, Máday Izidor, Seterényi József, Hollán Sándor, dr. Halász Sándor, Borszeiky Soma miniszteri osztálytanácsosok; Hegedűs István, Charada János. Csillag Gyula egyetemi tanárok stb.

Hegedűs Loránt általános figyelem között azzal kezdte „A magyarok helyzete Romániában” című előadását, hogy a magyarországi kivándorlás okait és jelenségeit nem szabad általánosítani és különösen élesen meg kell különböztetni egymástól a Felvidék Amerikába irányuló kivándorlását és a Romániába irányuló székely-kivándorlást, úgy az okok, mint a hatások tekintetében. A felvidéki kivándorlók vegyes nemzetiségű elemek, amelyeknek csak kis hányadát teszik a magyarság, ellenben az erdélyi kivándorlások majdnem kizárólag a magyarság erejét apaszítja. Amerikából gyakran hazra is térnek a kivándorlók, ellenben a Romániába kibujdosott székelyek és csángók majdnem kivétel nélkül otthagadnak. A felolvasó aztán átter az erdélyi kivándorlás ismertetésére. Nem általános vonásokban, hanem egyes típusok bemutatásával, mozaikszerűen egymás mellé rakott apró képekkel illusztrálja a Romániába kibujdosott magyarok sorsát. A székelység mint a homok, szerte van fújva egész Romániában, de vannak egyes csomópontok, ahol nagyobb számmal gyűlömlett össze a magyarság. Legnagyobb gócpontjai a kivándorlott magyarságnak: Ploesti, Bukarest, Braila. Galac és Konstanca. Sorra ismerteteli a felolvasó az itt talált magyarok helyzetét, vagyoni, kulturális és számvizonyait. Bukarestben magában 20.000 katolikus és 6000 református magyart talált. Ebben a városban tehát — ugymond — nagyobb székely város van, mint Marosvásárhely, Seps-Szent-György és Csik-Szereda együttvéve. A kivándorlók nagyobbára szegénysorsú családok, de akadnak közöttük nagy számmal jobbmódú iparosok is, akik ugyszólván megteremtői a román iparnak, csak hogy román segédekben erős konkurenciát támasztanak maguknak. A bemutatott típusokból egy általános vonás ragad a meg a hallgató figyelmét. Kibujdosott véreink a magyarságra nézve teljesen elvesznek. Magyar voltukat megtagadják, gyermekeiket a román hárszerebe adják, sőt még magyar nevüket is olábra változtatják. A kivándorlottak csak a legtrikább esetekben térnek vissza hazájukba. Kifejti, hogy a székely-kivándorlást inkább Románia szabalyozza, mint mi. Ma még a román földbirtokos exkluzív volta utát állja annak, hogy a földéhes székelynép ott földet szerezzen. De ahol egy kis földterület felszabadul, kányákként vetik rá magukat székelyeink. Hogy Románia felszabadítása egész földjét, azt ma még és innen megővendőni nem lehet, de tény az, hogy az új konzervatív párt a mult év október havában már elfogadta Take Jonescu programjának azt a pontját, hogy Romániát nyissák meg az idegen települőknek és tudományi folyóiratokban is merik már ezt a kérdést szelölgetni. Barmily bizonytalan tehát a román földbirtokosok jövője — így végzi felolvasását — sőt minél bizonytalanabb, annál inkább válik bizonyossággá az, hogy ma elbujdosott székelyeink sorsát nem mi intézzük és ha meg nem változtatjuk ezt a helyzetet, ha megvárjuk még azt is, hogy azonnód odakössék magukat magyarjaink az idegen földhöz: ki tudja, lesz-e akkor, aki megfordítsa azt a sorskeréket, amely eddig ellenünk forgott. Ime a székely-kivándorlás jelentősége. Inol a veszedelem, inon az emésztő tű.”

— **Santos Dumont.** Londonból jelenti egy távirat, hogy Tiron lapkiadó milliómos 4000. font sterlinget ajánlott lel Santos Dumontnak, ha léghajóján eljuttat egy táviratot a Daily Express londoni szerkesztőségéből a Birmingham Dispatch szerkesztőségébe, amely két lap a milliómos tulajdon. Santos Dumont vállalkozt a feladatra és Londonban külön oszarnokot építenek, a honnan Santos Dumont fel jog szállani.

— **Vihar az Adrián.** Triestből jelentik, hogy ma reggel 8 órakor egészen derült időben erős délnyugati vihar kerekedett, amely rendkívül felkorbácsolta a tengert, úgy, hogy a víz elöntötte a partot és a mólókat. A vitorláshajókat biztonságba kellett helyezni és a gőzösök horgonyköteleit el kellett oldani. A Móló Tartario végét elsodorta a víz. A tengerparti közúti vasuton szünetel a közlekedés. A vihar, amely rendszeren csak félórán szokott tartani, délig tartott. Piránóba segítséget kellett küldeni egy vitorláshajónak.

— **Német költő, magyar pénz.** A berlini Überbrettel egyik leghivatottabb postája, Otto Julius Birnbaum s mivelhogy poétának jó, nem esoda, hogy rossz üzletember. Színházat csinált Berlinben, de olyan szerencsétlenül ütött ki a vállalkozása, hogy egy előadás után már nem is folytatta tovább a produkciót. Pénze nem volt, adóssága ellenben sok — s ebben az állapotban kapott egy levelet Nagyváradról, ami a megváltást jelentette számára. Legalább 6 azt hitte. A levélben azt írta neki egy Hajós nevű nagyváradi földbírtokos, hogy versei egy részét lefordította magyarra és most kötetet szeretne csinálni a fordításból. Ehhez kéri az engedélyét. A német poéta hirtelen válaszolt s kijelentette, hogy kész örömmel megadja az engedelmet, ő azonban ez idő szerint kellemetlen anyagi viszonyok között él, hát kiköti magának a tiszta jövedelem felét. A fordító kissé szomorú képbén vázlatot küldött neki feleletül a levélre. Megírta, hogy a mi állapotaink szerint édes kevés kilátás van arra, hogy a tiszta jövedelemben való osztozkodással valami pénz jusson a poétának, s — fölajánlotta nem a felét a jövedelemnek, hanem az egész hasznót. Hogy azonban ne számíton valami summára, kilátásba helyezte neki azt is, hogy ez a haszon se jelentkezik majd. — Birnbaum belenyugodott ebbe a szomorú igazságba, s most már arra kérte a nagyváradi embert, hogy szerezzen neki nevét két Uhdó-képre. A képeknek ötezer márká az ára, — s ezzel a pénzeszkével egy időre rendbe jönne. S esodátosképpen ebben a szűkös időben — ez a vállalkozás sikerült is. Hajós Budapestben nevét talált a német mester képeire s az ötezer korona már el is utazott Berlinbe, hogy egy időre megmentse a gondoktól a német költőt.

— **Baleset a Nemzeti Színházban.** A Nemzeti Színház mai házi főpróbáját komoly baleset zavarta meg. Ferenczy Ferenc miniszteri titkárnak a holnapután színe kerülő Pogány Gábor című drámájából volt ma főpróba. A harmadik felvonás után Ferenczy — aki Beüthy igazgató és Tóth Imre főrendező társaságában a nézőtérben volt — a zenekar főlé helyezett kis hidon felment a színpadra. Rákosi Szidi, Helvey Laura, Maróthy Margit, Császár és még több szereplő volt akkor a színpadon, s Ferenczy, miután Maróthy Margittal még néhány szót váltott, visszaindult a nézőtérre, hogy elkezdhesék a negyedik felvonást. A báronyiüggöny még akkor előlőtte a színpadot s Ferenczynek szét kellett huznia a függöny szárnyait, hogy a rivaldára kiléphessen. E mozdulata közben a különben is rövidlődt ember hátrafordult s mig visszazórt valakinek a színpadon. Elővette a lépést s a hid mellett a harmadfél méter mély zenekarba zuhant. A színpadon óriás rémület támadt s mindenki a zenekarba sietett. Ferenczy ájultan fektött a földön, arca sápadt volt s feleből hátul szivárgott a vér. Dr. György Gábor nyújtotta neki az első orvosi segélyt s konstaltta, hogy nem történt komolyabb ba. A sebet különben kimosta és beköztötte. E közben Ferenczy jobban lett s csak ekkor tudta meg, hogy milyen veszedelemben forgott. Az volt a szerencséje, hogy egy zenekari pultra zuhant, mely összörtöt alatta s meggyöngítette az esés erejét.

— **Kivarrott mellények.** A divat hőbortjai közül olykor fölűti a fejét egy-egy ügyes, kedves ötlet is, melyet sietve át kellene venni, ha már olyan sok mindent átveszünk, ami nem is szép, nem is praktikus, nem is ötletes. A legnagyobb francia divat, a kivarrott mellények divata. Gyöngéd női kezek szép hímert varrnak a férfiak mellényére s amint hajdan a páncéling elő címet hímzett a harcra induló lovag hitvese, úgy hímézik most ki a francia asszonyok a férjük mellényét. Ez szép és izléses divat s átvehetünk a magyar asszonyok is.

— **Asszonyok harca.** Egy pársi variété-színház előtt a minap este idegesen járt föl s alá a gyalogjárón prómesbundában egy hölgy. Körülbelül negyed kilenő óra tájban kocsi állott meg a színház előtt, s kiszállt egy pár. A várakozó hölgy hozzájuk rohant, s szó nélkül arcul ütötte a feltűnően ültözött hölgyet, aki a mulató világhoz tartozik, s nem tesz különbséget házas és nőtlen urak között. O sem volt rest, s védő állásból csakhamar támadóba csapott át. Hirtelen mozdulattal, aig lehetett észrevenni, kiránította kalaptijét s beleszurta a hites feleség arcába. Ez verző arccal összeroskadtt. Férje és a leleményes ellenfél a zavarosban eltűnt, ő a legközelebbi patikába vitték, ahol könnyű sebét kimosták és beköztöttek. Nem akarta a nevét elárulni s megelégszik azzal, hogy beadja ura ellen a válókeresetet.

— **Zarándokut Rómába.** Anconából táviratolozák: Az Országos Pázmány-Egyesület zarándokutai ma délután Fiumából bajón ideérkezett. A rakparton sok ezerezer várták és zajosan megjelenezték a zarándokokat.

— **A töltött pisztoly.** Plevjében szombatn Obpacher százados vigyázatlanságból agyonlőtte a feleségét. A százados egy török pisztolyt motogatót a

feleségének és nem tudta, hogy a fegyver meg van töltve. A golyó a fiatalasszonj szíven taláta.

— **Szerelmi dráma s Norma alatt.** A Svábhegyen, a Norma alatt szerelmi dráma történt ma délután. Szilágyi István napszámos agyonlőtte a kedvesét s azután a saját fejébe lőtt. A leány azonnal meghalt, mig Szilágyi önmaga ment segítségért s most a rendőrségi rakbórházban fekszik betegon. Délután négy óra tájban történt a szerelmi dráma. Szilágyi azt vallja, hogy közös megegyezéssel akartak a halálba menekülni kedvesével, Pelleg Julia 21 éves cseléddel s ezért mentek ki együtt a Svábhegyre, ahol a Norma alatt lévő padra ültek le. Itt a leány unsozta őt, hogy hajtsa végre közös elhatározásukat. Először a leányt lőtte fűbe. A golyó jól talált, Pelleg Julia nyomban meghalt. Ezután a saját fejének irányozta a revolvert s elűtötte. Esméletlenül esett össze, de később föleszmélt és maga ment segítség után. A súlyosan sebesült Szilágyinak a mentők köztözték be a sebeit s azután a rendőrség letartóztatta és a rendőrségi rakbórházba vitette. A leány holttestét az orvostani intézetbe szállították.

— **Asszonyok levelei.** Ha két polgár asszony ir egymásnak levelet, abban bizonyosan sok helyesirési hiba s sok szeretetreméltóság van. De ha két királynő ir levelet, abban a helyesirési hibákon kívül a tartalom is érdekes. Annnyira érdekes, hogy egy egész, nagy és fáradságos nemzet figyel arra, hogy mikor ir már egyik királynő a másiknak. A boerok minden reményesügetük ama levelezés eredményébe fektetik, mely Alexandra angol királynő és Vilma hollandi királynő közt megindult s amely ugy látszik, csakugyan nagy befolyással lesz a békekötésre. Amit a diplomácia nem tud s amit a férfiak elrontanak, azt már sokszor tudták s megjavították az asszonyok. A diplomaták állítólag észszel intézik ügyeiket vagy legalább is ravaszággal. Az asszonyok pedig szívükkel dolgoznak s a ravaszágban is kiállják a versenyt az egész európai diplomáciával. Régi hivatásuk a diplomácia. Hisz mindent megnyert és elvesztett csatáinak asszony volt az oka.

— **Mészárosok és hentések astrájkja.** A kőbányai nagyvágók és hentések ternap Sally Károly bizottsági tag előnkölete alatt érkezelte tartottak, amelyen a nagy számban megjelent iparosok elkésrodetten demonstráltak a folyó év május havában érvénybe lépő sertésközvágóhíd-kényszerelvásának rájuk való kiterjesztése ellen. Már az előző ülésen hozott határozat értelmében Sally Károly memorandumot készített, amelyben felpanaszolja azokat a beláthatatlan hátrányokat, amelyeket a seotésközvágóhíd-kényszerelvásnak a kőbányai nagyvágókra való kiterjesztése által a közgazdaságnak minden ágára a magtermeléstől egészen az export-iparig hárulni fognak. A memorandumot, amelyet a főváros törvényhatóságához, a belügyi, kereskedelemi és földmívelésügyi miniszterekhez szándékoznak benyújtani, az értekezlet egyhangu lelkesedéssel fogadta el. Ha a memorandum benyújtásának nem lesz eredménye, akkor a kőbányai nagyvágók és hentések szövetezetet alapítanak, mely e fősorban a kőbányai hentéseket és nagyvágókat, általában mindazokat, akik ezzel az üzletággal foglalkoznak, kitelepti egy, a Szent-Lőrincz község által ingyen felajánlott telekre. Ennek oka az a körülmény, hogy a főváros megélhetésük elé hihetetlen akadályokat gördített az által, hogy őket oly vágóhídiba kényszerítibe, amelyen szakértelmük és meggyögződésük szerint az eddig produkált jöminőségű árut előállítani teljes lehetetlenség. Ebe a kiteleptési szövetezetbe az összes kőbányai nagyvágók és hentések beléptek, köztöttik egy olyan cég is, amely egymaga 50.000 darab sertést vág évente export célokra. A henteseinek követeléseis azért is jogosultak, mert ismétellen hajlandóknak nyilatkoztak arra, hogy nemcsak a főváros által követelt vágódíjakat, hanem minden más terhet is szivesen viselnek és kötelezték magukat arra is, hogy a legmesszebbmenő közegészségügyi követelménynek is eleget tesznek arra az esetre, ha az otthon való vágást megengedik.

— **Házasság.** Schön Lipót, a Magyar Jelzálog-Hitelbank főtisztviselője tegnap tartotta esküvőjét a dohányutcai templomban Mandl Viola kisaszonnyal, dr. Mandl Dániel budapesti orvos leányával. Az esküvőn diszes közönség volt jelen, a bankvilág több előkelősége közt Beck Nándor, a Jelzálogbank vezérigazgatója mint násznagy, s a bank tisztikara testületileg.

Kun Ignác Nándor, a Propper Samu gépgyári cég főhivatalnokja eljegyezte Kellermann Etelka kisaszonnyal Budapestben.

Rosenthal Simon fővárosi tanító eljegyezte Pollák Teréz kisaszonnyal Budapestben.

Farkas Salamon esendőr-törzsrösmester eljegyezte Rosenberg Szerén kisaszonnyal Szilágy-Cseben.

— **Mulatság a budapesti VII. ker. Barszay utcai állami főgimnázium Ifjusági-köre az intézeti Daloskő közreműködésével e hó 14-én, pénteken, este 7 órakor, a Royal-szállóban hangversenyt rendez. A tiszta jövedelem lelerészen a Mikes Kelemennek állítandó emlék, lelerészen pedig intézeti szegény tanulókat segélyező egyesület az részére jut.**

— **Az oroszországi diákszavargások.** Hogy Oroszországban nagy események zajlanak le, azt egy-egy, a határon szerencsésen átjutott jelentésből tudjuk. S ezek a csempészett hírek sokkal hitelesebbek, mint azok, amelyek egyes uton, az ellenőrzés szigorúságának megfelelő adatokkal érkeznek. Pár nappal ezelőtt például arról adtunk hírt, hogy a napokban Péterváron nagyarányú diákszavargások voltak, aminek társul szegődtek a munkások is s egy csomó embert tartóztatott le a rendőrség. S még nagyobb a forradalmi zaj és elégetlenség a vidéki egyetemeken. Ezzel szemben imé egy hivatalos jelentés. A kiovi főkörmányzó azt mondja, hogy a február tizenötödiki tüntetés alkalmából mindössze pár száz diák és munkás zavargott az utcán. Egy Wolsky nevű egyetemi hallgató tettleg inzultált egy gyalogsági kapitányt, mire a rendőrök kardjukkal megebesítették. Ezenkívül még csak egy sebesülés történt, s ez esetben is a megebesült polgár volt a támadó s a megtámadott kozák csak védte magát. A tüntetésekről szóló hírek — a jelentés szerint — tulzoltak. Halálozás nem történt, s a sebesülések száma nagyon csekély. A rendőrség 112 embert tartóztatott le, s a folyókat két héttől három hónapig terjedő fogságra ítélte.

— **A virágmédiám pöre.** Presber Rudolf, a hírneves frankfurti író, aki gyakran részt vett *Rothe* Anna asszonynak, a Berlinben letartóztatott virágmédiának szénszáin, részletesen leírja a szédelő asszony üzelmeit. Presber elmondja, hogy miként vette elő *Rothe* asszony a virágokat bő kantusából s aztán az amulett-szédélgést ismerteti. *Rothe* asszony minden egyes látogatójának adott egy szellemek készített amulettet. Ezek az amulették nagyon takarékos szellemek ajándékai voltak, más, mint olcsó üveggolyókat, üvegtojást s jegyzőkönyvecskéket nem adtak ajándékba. Mind a mellett azt lehetett következtetni ezekből a tárgyakból, hogy a szellemek országában eléggé kifejlődött játékpár van. A szénszók egyik érdekessége egy kis leánya volt, *Rothné* gyermeke, aki a szénszokon ellenőrző szellem gyánant szerepelt. A kis leány alapos ötvilágosításokat adott arról, hogy a szellem-országban milyenek az iskolák s hogy ott a médiomot állandóan *mediámnak* hívják.

A virágmédiám ellen különben, erélyesen folyik a vizsgálat, melynek során eddig százötven ember jelentkezett, aki a beleptőddel követeli vissza. A rendőrség lázas tevékenységgel gyűjti az adatokat a virágmédiám pöréhez, amelyet előreláthatólag óriási érdeklődés mellett fognak tárgyalni. A rendőrség ma már azt is kiderítette, hogy a *Rothe* asszony bő ruháiban talált rózsák nem a szellemek, hanem *Rothné* egyik Chemnitzben lakó rokona szállította. A spiritiszták táborában még ma is erős a hit, hogy *Rothe* asszony igazi médium, aki lehet, hogy szédélgéseket követett el, de mégis természetfeletti erőkkkel bír, melyeket azonban nagyon hamar elhasznált. Egy spiritiszta hölgy kijelentette, hogy *Rothe* asszony rózsáit alaposan megvizsgálta s azokon harmatcseppeket vett észre, ami szintén bizonyítja, hogy azokat abban a percben tépték le a szellemek az égi rózsátról. Egy másik hölgy hivatkozott arra a talizmánra, melyet *Rothe* asszonytól kapott. Ez a talizmán egy közönséges narancs, de *Rothe* asszony szellemei fölruházták avval a tulajdonsággal, hogy sohasem rothad meg. A szóban forgó narancs csakugyan egy év óta van már a hölgy birtokában s teljesen ép. Mikor ezt a hölgyet többszörítették, hogy mutassa meg a csudanarancsot, azt felelte, hogy teljesen elég, ha a narancs égi eredetéről ő van meggyőződve.

— **Halálozás.** Szerajevből jelentik, hogy *Abunin* Ábrahám, a bosnyák-hercegovinai spanyol zsidók főrabijára hetvenkét éves korában meghalt. Az elhunyt a megszállott tartományokban általános tisztelnek örvendett. Tizennyelv év óta töltötte be a főrabbinus tisztét és működése királyi elismerésben is részesült, amennyiben *Abunin* négy évvel ezelőtt a Ferenc József-rendet kapta ő felségétől. Temetése rendkívüli imponáló volt; a vidékről sok ezer hitorsorsa érkezett Szerajevába, hogy elkísérje utolsó útján. A gyászszertartáson megjelent báró *Kutschera* Hugó, az országos kormány fejének a polgári adatlusa is. A temetés a sephardi ritus szerint ment végbe; a halott feketé lepellet borította, gyauatlan deszkából összeállított koporsóban fektült.

Ij. *Martiny* István, *Martiny* István bányatanácsos fiát tegnap temették el Selmeczbányán a bányavidék és a városi közönség nagy részével melett. Az alig 20 éves ifjú kiváló zenetehetségével vonta magára a figyelmet s e téren egy szép alkotása, a „Róna induló” őri meg emléket.

Bardach Károlyné, született *Wachtel* Róza tete-mét Pusztá-Turpásztról Budapestre szállították s a vizivárosi izraelita temetőben beleyezték örök nyugalomra. Dr. Kiss Arnold és Duschinszki rabbi mondott megható beszédet az elhunyt fölött, aki több mint husz évig volt a vág-újhegyi izraelita nevelési elnöknője.

Königer Antal csepregi királyi írásbíró és hó 8-án 66 éves korában Csepregen meghalt.

— **Jótkony adományok.** Az ingyen teje ma a következő adományokat kaptuk: *Lengyel* Klára (Magyar-Ovár) 1 korona. Az *anatomiai* intézetben talált

pénzt 4 korona. *Epstein* Olga (Koncsurba) 1 korona. *Kovács* Erzsike (Zenta) 5 korona. — *Malvin* (Békés-Csaba) Szent An'ál nevében 4 koronát küldött az ingyen-kenyér javára. — A nemes adományokat rendelkezési helyére juttatjuk.

— **Szerencsétlen asszonyok.** Egy pardubitz szállóban tegnap este két Jaromirból érkezett fiatal asszony, *Palat* Antónia és *Klómé* Jozela szobát vett. Az éjszaka folyamán *Palat* Antónia előbb barátójét, aztán önmagát agyonlőtte. Mindkét asszony levelet hagyott hátra férjének. *Palat* Antónia, kinek az idei januárban volt csak az esküvője, azt írja, hogy férjének rokonsága, kik folyton szemére vetették szégyenséget, kergették a halálba. A másik asszony pedig férjének hűtlenségével okolja meg tettét.

— **Kétezer emberélet ára.** Verescsagin volt az, aki nem engedte meg, hogy eltuosszóják azt a hallatlan embertelenséget, amit a manduriai orosz hadjárat kitörése idején elkövetett egy *Gribski* nevű orosz tábornok. Ez a katona az Amur tartomány katonai parancsnoka volt s miután *Blagovoszenszk* kínai határszéli város csak ellentállás után adta meg magát; azt a bosszút eszelte, ki, hogy azokat, akik nem menekültek el, a kozákok által bele hajtatta az Amurba. Körülbelül kétezer ember veszett bele a folyamba ebben a hajszában, ami azért is nevezetes katonai tény, mert az áldozatokat előbb kifosztották a vitézek. — A tábornokot meg is büntették ezért az aljasságért. Elbocsátották a hadsereg kötelékéből, amint azt egy ma érkezett pétervári telegramm jelenti. — Mint egész közönséges hitvány civil, élhet tovább nyugodalmasan.

— **Lesüllyedt konyha.** Budán, a *Margit*-köruton nagy szerencsétlenség történt ma délelben. A 18-ik szám alatt lévő ház egyik lakásának a konyhája valószínűleg lesüllyedt és a konyhában lévőek a ház alatt lévő mély pincébe zuhantak. Kis, földszintes, régi ház ez, ahol a szerencsétlenség történt. A ház fala már napokkal ezelőtt megrepedt, úgy, hogy a rozoga épület alá kellett támasztani. *Varga* István hentes bérelte a lakást özvegy *Brunner* Györgynétől, a ház tulajdonosától. A ház alatt hatméteres pince húzódik, amelyben az esőzésekől nagy talajvíz gyűlt egybe. A ház elején van *Varga* István lakása. Déli egy óra tájban *Vargáné* a konyhában fűzött s éppen ebédet akart adni *Hübner* Fülöp kocsisnak, aki a konyha leveles asztalán ült. *Vargáné* a leveles tálat akarta az asztalra tenni, amikor egyszer csak megmozdult alatta a föld és egy pillanat alatt mintegy két méter tejedelemben leszakadt a mély pincébe. A földdel együtt lezuhant *Vargáné* és *Hübner* is s a törmelék eltemette őket. *Vargáné* kis leánya abban a pillanatban lépett ki a konyhából, amikor a szerencsétlenség történt. A fiatal leány kétségbeesett sikoltással szaladt az üzletbe s elmondta a történeteket. *Gábor* István rendőr nyomban értesítette az esetről a rendőrséget, mentőket és tüzoltókat. A mentők két kocsival vonultak ki dr. *Kovács* Aladár igazgató vezetésével, csakhamar megérkezett a tüzoltók részéről a II. kerületi és a központi őrség *Breuer* segédőrszít vezénylete alatt és hozzáálltak a pincében lévő romok eltakarításához. *Hübner* Fülöpöt, a kocsiost, aki a fején és lábán szenvedett súlyos zúzódásokat, még élve húzták ki a romok alól. A mentők bekötötték sebeit és a *Margit*-kórházba szállították. *Varga* Istvánnak a reá omló föld megölte. Höltestét egyórai keresés után tudták csak kiásni. *Varga* István a szerencsétlenség megtörténte-kekor nem volt otthon. Akkor ért már haza, amikor felesége holttestét ráakadtak. Megindító jelenet volt, amint az erőteljes férfi zokogva, kétségbeesett kiáltásokkal roskadt össze. Egy harmadik sebesültje is van a szerencsétlenségnek. *Marossy* György tüzoltót csákánnyal homlokon ütötték. Sebét a mentők kötötték be. Az előjáróság lezáratta a házat és a benne lakó *Vargát* is alkalmazottait kiköltöztette. A rendőrség vizsgálatot indított, hogy kiderítse, ki felelős a szerencsétlenségért.

— **A tenorista honoráriuma.** Gróf *Zichy* Jenő háromszáz korona tiszteletdíjat küldött a minap *Burrian* Károlynak, az Opera tenoristájának, aki a gróf egyetj estéjén közreműködött. *Burrian* azonban nem fogadta el az ajándékot s a háromszáz koronát vissza küldötte a grórnak. Gróf *Zichy* Jenő most ezt az összeget Székes-éjvárról elküldötte *Falk* Miksának, a hírlapírók nyugdíjintézete elnökének, az intézet alapja javára.

— **Eltűnt turista.** Bernből jelentik, hogy dr. *Hagen* fűrdoorvos egy gazdag angol társaságában ski-kirándulást tett a berni hegyvidékre. Mikor a langyos idő hírtelen zordra fordult, az angol, aki hótalpaim gyorsabban haladt előre, elkerült társától és többé nem is találtok vele. Az angol sok viszontagság után visszaérkezett Bernbe, dr. *Hagen* azonban eltűnt. Valószínűleg odaveszett.

— **Feszty Krisztus temetését** az utolsó napokban is ezreket menő közönség tekintette meg; több szomszédos község népe lelkipásztorának vezetése alatt bucsujársként vonult a Műcsarnokba. A triplichon csakis 1. hó 11-ig, azaz kedden estig látható még; innét a mesternü vágkörutjára indul.

— **Gyilkos gyanu.** Nagyváradról táviratozzák *Molnár* Imre szalárdi lakost pulykalopás gyanuja miatt elfoglalt a csendőrök. Egyszer csak ahogy kisérték kiszabadította magát kezükből és késsel agyonszurta magát. Előbb azonban ártatlanságát hangoztatta.

(x) **Fratelli Deisinger** küld Fiuméből 4/4 kgr. legfinomabb Santos-kávét 5 forint 46 krért bérmentve és elvámolva.

A szerb játékbank.

— *Operett egy felvonásban.* —

Egyrésztvénység arra kérte fel a szerb kormányt, adjon engedelmet arra, hogy a Belgrádkhoz közeli Topcsider-völgyben játékbankot állíthasson fel.

SZEREPLŐK:

A miniszterelnök.
Az egyik miniszter.
A másik miniszter.
A játékbank igazgatója.

(Színhely: Belgrád. — Idő: jelenkor. — Minisztertanács.)

A miniszterelnök:

Hazám, hazám, dicső öröm közeleg rád, Többek között fel fog lendülni Belgrád És örmérelkes szerb szívemnek, A Topcsiderben milliók teremnek.

(Cseng.)

E lelkes, szép beszéddel megnyitottam, Tisztelet tanács, az ülést. Napirend: Egynémely korty pálinka. Majd legottan A játékbank ismert kérdése. — Csend!

(Kocintanak.)

Az egyik miniszter:

Tisztelet tanács! Az elnök ur szavára Kigyul szemünknek elbágyadt sugára; Mint őt, öröm hevíti át a szőlőt, Ki szivesen eljárná most a kólót.

A másik miniszter:

Boldogsággal csordultig a kebel, Becsés bőrmélen aig lérek el. A szék, az asztal táncot jár velem: A pénz konturjait már észlelem.

A miniszterelnök:

Es most komolyság! Ez a nézetem. — A balga belgát ott künn keretem.

(A balga igazgató lép.)

A balga igazgató:

Üdvözlöm excellenciátokat, Kíváncsin; mily határozat fogad.

A miniszterelnök:

Tessék helyet foglalni! Látja: A szerb a balga népnek rég barátja, — Azért is oly nagy öröm-érzetünk, Hogy összekötöttészek léphetünk... Való, hazánk finansziója bank, Kiténő gondolat tehát a bank, Ahol föllendülhet majd a ruletten A balga is, a szerb is, mind a ketten.

A két miniszter (egyszerre):

Mi is örvendünk önnök most felett: Valóban pompás ötlet a rulet!

A balga igazgató:

Hát akceptálva a föltételek?

A miniszterelnök:

Csak kis türelmet! Rögtön felelek. A tervehz, amely pompás, isteni, Egy klauzulát kell még biggyeszteni. Ön is helyesnek látja majd. Tehát, —

Az igazgató:

Megtudhatom talán a klauzulát?

A miniszterelnök:

Föltételünk a terven még javít. Erről van szó: minden szerb hazafit, — (Es már a világ kezdetétől óta Minden szerb egyszersmind hű patrióta!) — Hiteibe hagyjon játszani a bank!

Az igazgató (gunyosan):

Ajkáról bővös-szépén zeng a hang, Es minden szó valódi szerb zamat, — (Ülődere után kapva):

Miniszter ur, ajánlom magamat.

(Sietve el.)

A miniszterelnök (szünet után):

Ah már hívém, szerencsénk mosolyog, — A balga belgától ez rút dolog!

As egyik miniszter (sirva fakad):

Hazánkra szép remény süt minden évben,
Oszk eltűnik, Hajótörés a révben.

A másik miniszter (buskomorságban):

Hogy kibiceltem volna?! Nincs szavam!
Egy csalfa képet láttam, — oda van.

A miniszterelnök (főáll):

Tisztelt tanács! Az ülést most bezárom.
Vigasztalódjunk, — nem kell itt rülett,
Csak meg kell jó gondolni: télen-nyáron;
Mindig, mindennel, játszunk eleget.
Hisz Európában — óh uram fia! —
Egy va-banque játszma egész Szerbia!
— Függöny. —

X.

FŐVÁROS.

(*) A kötelező ravatalozás. A temetőkről, halottasházról, holttest-szállításról szóló régi szabályrendelet hiányai szükségessé tették annak átdolgozását. A közegészségi ügyosztály elvégezte ezt a munkát s ma bemutatta a köztemetőkre felügyelő bizottságnak. A javaslat legfőbb célja az, hogy a halottaknak a lakásokban való ravatalozását általában megszüntessék s a halottaknak a kőbányai út temetőbe történő szállítása villamos vasút igénybevételével rendeztessék.

Az első: a halottaknak a lakásból a halottasházhoz való kiszállítása, nem egészen új dolog, mert ezt már bizonyos esetekben a most érvényben levő szabályrendelet is elrendeli s azonkívül is, szabad választás alapján, sok család veszi igénybe.

A második: a villamos vasúti szállítás, az új temetőház vezető vasút megépítése óta már megoldásra. A halottaknak a kőbányai temetőbe való szállítása most nagyon drága és a kegyeletet is mélyen sérti. Hogy a holttesteknek villamos vasúton való kiszállítása eddigre meg nem történt, az csaknem egyedül annak tulajdonítható, hogy a törvényhatóság az általános halottasházi-kötelezettséget még meg nem állapította s az ehhez szükséges csarnokot és halottasházat ől nem építette.

Ez a két kérdés tehát szoros összefüggésben van s most az ügyosztály mindkettőre nézve egy szabályrendeletit javaslatban terjeszti elő a hatósági intézkedések tervezetét.

Az ügyet ma délután tárgyalta a köztemetőkre felügyelő bizottság, Viola Imre tanácsos elnöksége és Végh János fogalmazó előadása keretében.

A tárgyhöz először Körner Károly apátplébános bizottsági tag szölt. Ellenente a kötelező ravatalozás kimondását, amely sértene a halottak hozzátartozóinak a kegyeletét, akik az utolsó órákban, amíg a sírbától elkövetkezik, a kedves halott közelében akarnak lenni. De ellenzi abból a szempontból is, hogy ez a módszer teljesen megdrágítaná a temetkezést s mintegy monopoliomot teremtené a főváros vagy egy bizonyos nagy vállalat javára és kivénné a kegyeletet számos kiskereskedő és vállalat kezéből. Megkérősen a bérkocsis-ipart is, amely pedig már is nagyon sínlyi a rossz közgazdasági viszonyokat. Közegészségi szempontból sem állhat meg az ügyosztálynak minden érve, mert hiszen el lehet rendelni, — amint különben már most is megtörténik, — hogy a kisebb és szűlt lakásokban nem szabad ravatalt fölállítani. Nem fogadja el a javaslatot.

Viola Imre kimerítően válaszol az apátplébános részéről fölhozottakra és főképp közegészségi szempontból védi a kötelező ravatalozást.

Végh János bizottsági tag olyan fontosnak tartja a Körner apátplébános részéről fölhozottakat, valamint a Viola Imre tanácsos válaszában foglaltakat, hogy nem látta helyesnek, ha az ügyben ma határozásnak. Kéri, tanulmányozzák még néhány napig a bizottság tagjai a javaslatot s aztán jöjjenek össze újabb ülésre.

Viola Imre tanácsos, mint előnk, fölveti a kérdést, hogy helyenységzik-e a bizottság a halasztásba. A többség nem fogadta el Végh János halasztó indítványát.

Ekkor az kérdezte az elnök, hogy vajon általánosságban el fogadják-e az előterjesztett javaslatot.

A javaslatot a többség még általánosságban sem fogadta el.

E szerint az ügyosztály előterjesztése a többi szakbizottságok elé kerül s először a közegészségügyi- s aztán a jogügyi- és szervező-bizottság fogja tárgyalni.

(*) Az új sertesközvágóhid. A Soroksári-utca-ban épült új sertesközvágóhidat, amelyet május elején nyitnak meg, ma bemutatták a közgazdasági és közlekedési bizottságnak és a saját képviselőinek. Az új vágóhid nagyjában a szarvasmarha-vágóhidhoz hasonló. Főépülete a két vágócsarnok. Az egyiket csak feleben rendezték be, de, amennyiben szükség lesz a csarnok másik felét is berendezhetik. Sőt helye van egy harmadik vágócsarnoknak is. Husz hatalmas sertes vágat le, hogy a berendezések működését gyakorlatban is bemutassák. Tíz óra nyegenőt perokor kezdtek meg a munkát a henteslegények és egy óra leolvasása alatt kettévágva és megtisztítva lógtak az állatok. Mindez egy katalinnal történt. Ti-

zenegy ilyen katalin van, óránként tehát 210 sertesét ölhetnek le és tisztíthatnak meg, ami naponként körülbelül háromezer serteset tesz. A gyanus állatoknak külön vágóhidja van. E mellett van a huszároló, ahol a gyanus állatok húsát megfőzik és olcsón eladják a közönségnek. Rendezőpálya köti össze a vágóhidat a ferencvárosi pályaudvarral, hogy a serteseket a vasúti kocsikból közvetlenül a szállásokba rakhassák be. A közvágóhid tervezése Mihály István városi mérnök, a gépberendezés pedig Kubinyi Imre városi mérnök munkája.

(*) A fővárosi közgazdasági bizottsága ülést tartott ma délelőtt Márkus József főpolgármester elnöklésével. Az adóügyi felügyelő jelentette, hogy a házbéradó kivétele már véget ért az összes kerületekben. Februárban befolyt egyenes adóban: közvetlenül az állampénztárba 1,851.104 korona, a fővárosi adópenztárba 5,419.948 korona. Bélyeg- és jövedelmek címén befizettek 943.784 koronát. A tiszti főorvos jelentése szerint a februári közegészségi állapot kedvező volt. A fertőző megbetegedés száma csökkent, bár a halálozás kevéssel emelkedett. Elve születtek 1987 lélek, meghalt 1104 ember. A kórházakban és gyógyítói-intézetekben 9742 fekvő és 11.413 bejáró beteget kezeltek.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Magyar Színház. (Bemutató-előadás.) Hymen-Füred a Magyar Színház ma esti udonsága a bécsi külvárosi színpadokon tucatszámra burjánzó fércelményeknek a legsejtesebb fajtájából való, amelyre kár sok szót vesztegetni. Jellemző tulajdonságuk, hogy éppoly izléstelenek, mint amilyen ostobák s ostoba voltak éppen csak az unalmasságot mulja felül. A kritikai méltatásra csak annyit jut formálhatnak, hogy — irodalmi vesztegárát kellene alkalmazni ellenükben, nehogy átjuthassanak a határon. Hazai szerzők ellen az effajta daraboknál úgy szoktak védekezni a színházak, hogy — rövid uton kőbőjüket őket Hymen-Füredjeikkel egyetemben. A Magyar Színház házi dramaturgiai egy óvalan, gyöngye pillanatának tudjuk be, hogy Horst és Stein urak — erre a névre hallgatnak a „szerzők”, — átkerülhettek a Lajtán sok egyéb selejtes egyetemben, ami ennek az ominózus folyócskának a tulsó partjáról hozzánk átözönlök. Hogy röviden végezzünk a színpadi tércmunkával: Hymen-Füred egy kis tördőhely, melynek azt a híret költik, hogy a leányok szaporán főközik alá jutnak benne. A fürdőn házassági csapás is van, mely hajmeresztő szellemességgel úgy van megkonstruálva, hogy abban a pillanatban, mikor a gyanatlan udvarló-áldozat a menyasszony-jelölt előtt áll, megrántják lába alatt a szőnyeget, úgy, hogy odaesik a hölgy lábai elébe; ekkor előrohannak a szülők és így „Hah!-kiáltás után kész a házasság. Ezen a szellemes (?) találmányon felül még egy eredetiség van a darabban: egy vén számar, aki éjszakának idején egy butoraktárban tartja a szerelmes légyotjait! Ez után a kapitális idea után bátran elszállíthatná magát a bolondok házába egy Tausky-féle butorszállító kocsi. A képtelen, vér nélkül való figurák egyebéket öt képen keresztül lótnak-futnak a színpadon, míg a nézőtérben halálos unalom terjeng. Tisztelettel alulírott úgy került ki a színházból, hogy megkérte egy jósvivű szomszédját, hogy egy gyöngéd oldalbalkéssel — keitsé fel édes szenderegéséből, amikor vége lesz az előadásnak. Egy tíz óra után meg is történt. A jeles darabot a Magyar Színház női oszlopai közül: Tur- és Tomcsányi kisasszonyok, Almási Lola, Sziklainszki, Bérés Mariska, az urak közül: Szilágyi, Báthonyi, Boross, Sziklai, Mátrai, Farkas és Stoll játszották. A darabot Mérei Adolf alkalmazta magyar színre, s enyhítő körülményül tartozunk betudni neki, hogy házi poétája a színháznak, akinek gyakran, tán akaratlanul is, tintába kell vágnia a tollát. (M—s.)

Katalin, a Népszínház idei legnagyobb sikere vendégzerepléssel került ma színre. Germain szerepét R. Sipos Etelka asszony játszotta. Minthogy egy minden ízében tökéletes az operettmértéket messze túlhaladó becsü alakítás emlékével kellett megküzdnie, semmiélle összehasonlítás hibájába esni nem lehet. A vendég jó színpadi alak, látszik rajta, hogy valamikor sokat forgott színpadon, e forgásban egyetmást megtanult és annak ma hasznát vette. Új volt még ma este Anica szerepében Harmat Ilona. Ő is kedvesen énekelte és játszott, újabb tanulejt adva annak, hogy nagyobb szerepeket is rá lehet bízni. Hegyi Aranka cárnője ma is fejedelmi, méltóságos.

Vigszínház. A Vigszínházban ma délelőtt tották meg a házi próbát a holnap, kedden bemutatásra kerülő három udonságából. A premiere-est sorrendjében Zsuzsanna Mariska, Szalmaláng című drámalettel, Gécy István. Az erősebb című parasztdramáját és Hegedűs Gyula A házi orvos című kéttelvonásos színművét próbálták el teljes diszletezéssel.

A magyar Variété érdekében. Ma egy figyelemreméltó lépés történt a magyar Variété-színpad megerteremése érdekében, amelyben tudvalevőleg, az e hónap 13-dikán megkezdődő országos színész-kongresszust illeti a döntő szó. Az egyetemi ifjuságnak egy küldöttsége kereste fel ma délelőtt Ditrói Mór, az Országos Színész-Egyesület elnökét, hogy a fővárosi megmagyarosításának ebben a nagy horderejű kérdésében támogatását kikérje. A küldöttség vezetője Gyula vezette és az ifjuság nevében arra kérte Ditróit, hogy a március 18-án kezdődő színész-kongresszuson pártolja a sok állás nélküli való színészeket az a kérelmet, hogy a Variété-színpadon is működhessenek. Ez volna megoldási módja annak, hogy a fővárosi Variéték megmagyarosodjanak és a németiség belőlük kiszoríttassék. Ditrói szívesen fogadta az ijtákat és megígérte nekik, hogy a dolgot a kongresszus elé terjeszti és amennyiben elnöki ügyköre megengedi, pártolni is fogja, bár a megvalósítás adminisztratív tekintetben nehézségekbe ütközik. Reméli azonban, hogy ezekkel a nehézségekkel mégis meg fog küzdhetni. Az ifjuság megköszönte ezt a támogatást és mozgalmát a Variété-színpadok magyarosodásának érdekében lankadatlanul folytatni fogja.

Mahler igazgató házassága. Mahler Gusztáv, a bécsi udvari opera igazgatója, tegnap vezette oltárhoz Schindler Ilona kisasszonyt, Schindler bécsi tájképfestő leányát. A menyasszony anyján és a két tanu, Rose Arnold zenészen és Moll Károly festőn kívül senki sem volt jelen az esküvőn. Délben egy óraker, szakadó esőben, megjelent a vőlegény, aki munka-kabátjában egyenesen a „operából” ment a templomba. Közvetlenül előbb még hivatalában dolgozott és sürgős ügyeket intézett el. Tanui, éppen úgy, mint ő, gyalog érkeztek. Nyomon követte őket a menyasszony, aki bajos és ifju szőke leány. Akit csak szombaton nagykorosítottak. A szertartás tíz percig tartott, mire a társaság Mahler lakására ment, a hol ebéd volt. Este az új pár Pétervártra utazott, ahol Mahler több zenekari hangversenyt fog dirigálni.

Hangverseny Nagyváradon. Nagyváradról jelentik lapunknak: Fényesen sikerült hangversenyt rendezett vasárnap este az iteni izraelita negyület, amely az alkalomból illusztris fővárosi művészeket látott vendégül. Ney Hermina, a M. Kir. Operaház kitűnő, fiatal drámai primadonnája nagyterjedelmű és gyönyörű szopránjával és kiváló ének-művészetével valóságilag elragadta a közönséget; kifogástalan stílézzel és meleg bensőséggel énekelte Fidelio nagy áriáját, majd Goldmark és Schubert néhány dalának előadásával mint finom érzékű dal-énekesnő aratótt diadalt. Ney Hermina, aki ezuttal először énekel Nagyváradon, egy csapásra hódította meg kényes közönségünket. Közreműködött még a hangversenyen Bürger tanár, a jeles cellista is, akinek széles, meleg tónusát és mesteri technikáját Boccherini, Moszkvsky- és Schubert-interpretációkban élvezhették. Kedves érdekessége volt az estnek Paulai Erzsike, Paulainé Adorján Berta leánykája, aki ezuttal először lépett a nyilvánosság elé. Megnyerő megjelenése, szívhez szóló és értelmes szavaiata, határozott tehetsége nagy sikert biztosított a bájos leánynak.

Szerződötetés. Zilahi Gyula, az aradi Nemzeti Színház igazgatója, tagjai sorába szerződötette Borostyán Sáriakt, a pozsonyi városi színház kiváló tehetségű művésznőjét.

Népszínházról. A Népszínházban holnap és csütörtökön Smith és Engländer angol operettje, Az aranyos kerül színre, a két főszerepben Kéry Klárával és Hegyi Arankával. A színház ez új operettje vasárnap este is ki van tűzve, ugyanazokkal a szereplőkkel. Szerdán a Görbé nap kerül színre, melynek tegnapi előadását is szüfolt ház nézte végig.

Növendékek hangversenye. Vámos Gizella zenekölajának növendékei e hó 12-ikén a terézvárosi kaszinó termében nyilvános hangversenyt rendeznek. A műsoron Mendelssohn, Haydn, Chopin, Schubert s a magyar zeneszerzők közül Allga Géza és Eoka-Zsuzsányi szerepelnek.

Duse Eleonora bécsi vendégzereplése. Duse Eleonora, a világhírű olasz tragika április 1-én öt este terjedő vendégjátékokat kezd a bécsi Raimund-színházban. Duse két új d'Annunzio-darabban is be fog mutatkozni: A halott városban és Francesca da Rimini-ben.

Massenet Bécsben. A bécsi zenekedvelők egyesülete husvét vasárnapján előadja Massenetnek Mária Magdolna című oratoriumát. A hírneves francia zeneszerző maga fogja zeneművét dirigálni.

Pámai Ilka a Carl-színházban. A bécsi Carl-színházban érdekes bemutatója lesz e héten szombaton. Pámai Ilka kezd hosszabb vendégzereplést ezen a bemutatón, melyen Weinbergernek, az ismert bécsi komponistának, egy új vaudevilleje kerül színre a divával a főszerepben. A vaudeville a Feleségem nem sikkes című, nálunk is ismert, francia vígjáték után készült.

Párisi nagy opera budgetje. A francia képviselőházban most folyik a szépművészeti miniszter budgetjének keretében, a színházi vita. Ebből az ötlethöz nem lesz érdektelen felemlíteni, hogy a párisi nagy opera évenként 800.000 frank szubvenciót kap.

az államtól. Ezt a szubvenciót az opera már hatvan-két esztendő óta élvezi. Az intézet évi kiadása meg-haladja a négy millió frankot. A bérlet-összeg éven-kint 17.000.000 korona.

Vidéki eszmének. *Eőry* Izabella két estén a *poszonyi* színházban vendégszerepelt *A kis almu-sziban* és *A sváhókban* szép sikerrel. Az ifjú művésznőt a *Városligeti Színház* szerződtette a nyári évadra.

Operaelőadás a Telefon Hírmondóban. Gilton Marion vendégfelléptével ma este a Tell Vilmos kertli színe a M. Kir. Operaházban. Az Operaház ez előadását a Telefon Hírmondó teljes egészében közvetíteni fogja előfizetőinek szórakoztatására, úgy hogy azok odahaza a lakásukon is végighallgathatják Rossini operáját. Az opera közvetítése után az est folyamán érkezett legújabb híreket olvastatja fel a beszélőjság, majd annak bevezetését 11 óráig még *cigányzene* lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Elite- és az Emke-kávéházból közvetít a Telefon Hírmondó.

Három ujdonság.

— Szerzők a darabjukról. —

Budapest, március 10.

I.

Szalmaláng.

Tisztelt szerkesztő ur!

Irák valamit mint szerző a darabomról? Hát én gondolkodtam, gondolkodtam és lassacskán rájöttem, hogy én ezt nem tehetem, mert — nekem nincs is darabom!

Legalább én szerénytelenségnek tartanám annak nevéni az én igénytelen kis apróságomat, melyet azért írtam, hogy legyen egy szerepem vidékre, ha rövid darabban vendégszerepelek. Az uram formálisan kicsente a fiókomból és elvitte a *Vigszínházhoz*.

Képzelteti örömet, mikor egy nap beállít hozzám:

— Fiam, a darabját elfogadták nálunk!

Elkezdem ugrálni, táncolni, úgy a hogy egy magamfajta komoly családnyához nem is illik. De a szerző jókedvét nemsokára a *szénszónó* rosszkedve váltotta fel! Hát ezt a jó szerepet más játssza el?!

Nos hát, az én nobilis felebbvalóm — az intendánsom és direktorom — ezen is segítettek és megengedték, hogy a darabom előadásában résztvegyek. A darabom pedig nem is az! Ez csak egy odavázolt kis miniatűr-kép, amely, ha arra a negyed-óra, amit tart, lekötö a közönség figyelmét, betöltötte célját!

Ha ez sikerül, nagyon boldog leszek!

Ha nem, akkor ugyancsak rossz dolgom lesz, mert nem okolhatom érte — a főszereplőt.

Tapolczainé-Vizvári Mariiska.

II.

As erősebb.

Ha egyáltalán lenne mit írni erről az apróság-ról, legfeljebb annyit mondhatok, hogy soha eszemben sem fordult meg a magyar ciklusba bejutni ezzel az igénytelen elmesztülöttemmel, melyet az *Othón* kör egyik estélyére írtam.

Ott már ki is volt szerepezve, kiosztva, mikor az én kedves *Hegedűs* Gyula pajtásom, kétfelvonásos színművéhez egy felvonásosot keresett s kutató szeme megakadt az én egyfelvonásosomon.

Be is vitte a *Vigszínházhoz* keresztül is vitte annak előadását ez tehát az ő büne és az ő lelke rajta!

Anyit még megszughatok, hogy ma két darabban külön szerepel a nevünk egy színlepn, de ha az isten is megsegít, jövőre már egymás mellett húzódik meg a nevünk.

Csak ennyit akartam mondani, pusztabíró uram!

Géczy István.

III.

A házi orvos.

Beszélgöttünk egyszer egy kollégámmal az életben megtörtént dolgokról és én elmondtam neki egy kis történetet:

— Látod — mondja a barátom, — ezt meg kellene írni. Csinos kis színmű válnék belőle. Hát én megírtam aztán egy kis idő múlva. *Házi orvos* lett a címe.

Mihez is hasonlíthatnám én ezt a darabot? Az első felvonása hasonlít egy erős nyári zivatarhoz. Dörög, villámlik, zápor zuhog és — a másodikban kislát a nap.

Olyan ez a darab (legalább én olyanak akarom megcsinálni) mint egy keringő, melynek bevezető zenéje heves tempója, erős, lármás muzsika. Szóval az első felvonás *e-dur*, a második *a-mol*.

Különös igénye nincs!

Es mégis! Milyen nehéz dolog egy szindarabot előadásra kihozni! Mennyivel könnyebb megírni, mint elővástani, elogatdatni, előadni! És a teke'e leves még hátra van!

No, de szerencsés is ez a darab.

Vagy nem bizonyít-e lényesen a jeles kvalitásai mellett az a körülmény, hogy a színház háromszor egy-

másútn kifizette előadására!?! Három a magyar igazság! Kedd, szerda, csütörtök! Pénteken már nem adjuk, szombaton se, vasárnap se! Legalább siet mindenki megnézni...

Tehát csak előre urrrraim és hölgyeim, előre, csak hárrrrrr napig!...

Hegedűs Gyula.

MŰVÉSZET.

□ **Az új parlament freskói.** Ma délelőtt a szó szoros értelmében óriási közönség tolongott az új parlamentnek helyiségeiben, eltöltve a rengeteg épületnek minden zugát, elannyira, hogy például a képviselőház üléstermében se ide, se oda nem lehetett mozdulni. S ez az óriási közönség teljes elégtételt szolgáltatott a napokban föllétesen, epésen meghurcolt magyar művészetnek, melyet sokan még mindig ösztöndevészenek a politikával, s nem is álmódják, hogy Lotz mester, Vajda Zsigmond, Dudits s a többiek sokkal nagyobb szolgálatot tesznek az országnak eset-jükkel, melyet nagy tudással s tiszta lelkesedéssel forgatnak, mint némelyek egy egész életen át valót politikálással. Azok a meg-támadott freskók hirdetni fogják alkotói mű-vészetét még akkor is, mikor a kritizáló politiku-sok emlékéit már rég benőtte a fű. A mai nap persze nem volt akkora nap, mint mikor II. Gyula pápa nyitotta meg a Sistinát a bámuló Rómá-nak, hogy seregelenek oda s csodálják Michel-Angelő lángeszét, de a mai nap mégis fel lesz jegyezve a magyar műtörténelem lapjaira, mint nevezetes napja a magyar freskóművészetnek s örvendetes bizonyosága a magyar közönség nagy érdeklődésének. Művészeink nagy szorgalommal, nagy tudással s a legmagasabb fokra csigázott becs-vágygal készült freskóiról nem akarnak feltétlen dicserélt zengeni, s eleve is megmondjuk, hogy nem találjuk meg bennük azt a heroikus, abszolút nagy vonást, a fölfogásnak azt a grandiózus egy-szerűségét, mely a szent Genovára-ciklust, vagy Puvis de Chavannes és I. P. Laurens egyéb örök alkotásait jellemzi. E freskók szépsége csak lassanként fog megnyilatkozni az előtt, aki mindjobban s mind gyakrabban beléjük mélyed. Kezdetben bántja a szemet a sok rajz-hiba, mely különösen *Kriesch Bölszypadászatán*, de még inkább az *Őskori halászat*on első pillanatra szembetűnik s a tulzolt színezés, mely azonban arra van számítva, hogy évek múlva e freskók ugyanis patinát kapnak; kezdetben zavaró a sok fölösleges részlet is, mely éppen e két fres-kón a monumentalitás rovására megy és a sok monoton szín is, melyet a nagyon is kor-látoltan alkalmazható freskófestékek szűk ská-lája indokol, de nagyjában és egészében azt a lehető legjobbra kaptuk e freskókban, amit a magyar művészet ez idő szerint termelni képes. Sőt többet, ha nem paradoxon ez a kifejezés. Mert például Lotz mesterről, erről a félelmetes biztonság rajzolóiról és a freskó-technika szuverén mesteréről tudjuk, hogy mire képes s e tekintetben nem is esalta meg a fokozott várakozást, de már *Vajda Zsigmond* oly gyönyörű dolgokat nyújtott, amelyek messze fel-lülmüljék a hozzá fűzött reményeket. Nem jutot-tak neki hálás falfüzetek, de ami tért ka-pott (és sokat kapott) azt nagy művészet-tel népesítette be remekül megkomponált jelene-teivel, s lesugárzik róluk az a nagy ihlet, melyvel belemerült a magyar ősidők, a magyar ősmunda szürke világába. Megértette ezt a vilá-got, magába szívta hangulatát s nagy művészet-tel adta vissza. Hely dolgában talán legjobban járt *Dudits Andor*, ki a magyar delegáció intim termének örvi falát kapta, melyen nagy fres-kója, a *Hatvadás* valóságos dominál. Nagyon szép kompozíció, mértékletes a csoportosítás-ban, melynél természetesen (és nagyon helye-sen) tág teret engedett a szimbolizálásnak, nem rideg aktaszűrűséggel fogván föl a koronázás jelentőségét. Néhány alakon az arc festése kissé naiv, de a fal nem vázson, ahol kísérmen-tálni s javítani lehet. *Krenner* Viktor allegóriái szintén érdekes dolgok, míg *Spányi Béla* törté-nelmi tájképei (Visegrád, Vajda-Hunyad stb.) színen talán nem harmonizálnak egymással és a színes terem alaptónusával. A nagyközönség rendkívüli érdeklődéssel szemlélte ezeket a freskókat, különösen pedig Lotz mesternek a remek lépcsőház tetején és oldalfalain díszlő műveit. E freskókat nagybörra ismerjük ugyan az illusztrált hetilapokból, de nagyon érdemes volna módot találni művészi reprodukciójukra, hogy vagy külön műlapokban, vagy össze-gyűjtve egy díszmunkában szerezhesse meg ma-gának a közönség.

□ **Az Erzsébet-émléksobor mintái.** A város-igeti Műosarnokban hat hétig voltak közszemlére állítva az Erzsébet-émléksobor mintái. A kiállítást ez alatt az idő alatt százezernél többen nézték meg. A kiállítást szombaton bezárták és ma megkezdték a

pályaművek elszállítását. A díjat nem nyert pályá-művek elviteléről maguk a pályázók gondoskodnak, míg a díjazott és megvásárolt minták megőrzése iránt a végrehajtó-bizottság intézkedik. *Zala György* és *Teles Ede* díjat nyert mintáit Turinba szállítják, ahol a nemzetközi iparművészeti kiállítás magyar csoportjá-ban állítják ki.

□ **Erzsébet-szobrok a torinói kiállítá-son.** Torinóban az idei tavaszon nemzetközi iparművészeti kiállítás lesz. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat gondoskodik arról, hogy a magyar iparművészet méltón, külön osztály kere-tében érvényesüljön ezen a kiállításon. Tisztelet-reméltó, böles dolog. Ugy a kereskedelmi, mint a közoktatásügyi miniszter gazdagon, nem is ezrek-kel, hanem tízezzelkel támogatja vállalkozásában a társulatot. A társulat külön bizottságot állít össze néhány műbaráttól s műértőtől, akiknek fel-adata, hogy kiválogassák a kiállításra szánt ipar-művészeti anyagot. S a bizottság mély bölcseséggel arra az elhatározásra jutott, hogy az iparművészeti kiállításra elküld — a sikertelennek bizonyult Er-zsébet-szobor-pályázat pályaművei közül kettőt. Kérdjük már most: képzőművészeti, vagy ipar-művészeti kiállítás a torinói? Ha iparművészeti, hogyan juthatott eszébe a bizottságnak parexcel-lence képzőművészeti tárgyakat küldeni oda? S ha már szobrokat küldenek, s nem többet kettő-nél, miért választják e kettőt egy sikertelen pá-lyázat eredményéből? S ha már ama pályaműveket akarják ott kiállítani, miért éppen *Zala* és *Teles* szobrait? Ráth György, az ipar-művészeti társulat elnöke volt elnöke az Erzsébet-szobor pályabírójának. Szabad-e a jury pártat-lan elnökének ily pártoskodásra valló elhatáro-záshoz segítséget nyújtani? Igaz, hogy minde-z nem változtat a pályázat sorsán s holtak föl-élesztini még a most elmlített bölcsőbb bizott-ságok sem tudnak, de a torinói iparművészeti ki-állítás magyar osztályának ügye közérdek, köz-pénzen készül, tehát közünk van hozzá. Tessék békében hagyni azokat a szerencsétlen szobrokat, tekintetes bizottság. Az önk költsége a ma-gyar iparművészet érdekeit szolgálja, nem pedig fölbolygatni az amugy is fenekig fölzaklatott szegény magyar művészetet. Végeztül pedig még csak annyit, hogy a szóban levő pályamű-vek kiállításához külön szoba kell a torinói ki-állításban. Ennek a költséget a bizottság az Er-zsébet-szobor országos alapjából akarja fedezni. Abban a reményben, hogy ez még nem több szándéknál, emeljük fel ellene tiltó szavunkat a nyilvánosság előtt.

□ **A Nemzeti Szalon közgyűlése.** A Nemzeti Szalon igazgatósága ma délután gróf *Andrássy* Gyula elnöke alatt ülést tartott, melyen elhatározta, hogy az évi rendes közgyűlést e hó 22-én délután 4 óra-kor tartja meg. A közgyűlésnek — melyre ez uton is meghívja az egyesület tagjait az elnökség — tárgyai a következők: 1. Az 1901. évi zárszámadás bemutatása. 2. Az 1902. költségelőirányzat bemutatása. 3. A választmány évi jelentése. 4. Alapszabályok módosi-tása. 5. Választmány és igazgatóság választása. 6. Eselleges indítványok.

□ **A Festy-kiállítás berekesztése.** *Festy* Árpád harmas képének kiállítását a városligeti műcsar-nokban ma, kedden este zárják be. A képet rövid másfél hónap alatt ötvenezeren tekintették meg. A festményt Drezdába viszik, ahol még a husvétii ünne-pok alatt közszemlére állítják.

□ **Nemzeti Szalon.** A Nemzeti Szalon-ban már hozzátogtak a tavaszi táriat rendezéséhez. Az ünne-pélyes vernissage vasárnap lesz; megelőzőleg a tária-tot szombaton bemutatják a sajtó képviselőinek.

□ **Felolvasás.** Az Iparművészeti Múzeumban e hó 14-ikén pénteken, délután öt órakor dr. *Semerecsányi* Miklós miniszteri tanácsos felolvasást tart: *A művészi munka életfeltétele a múltban és a jelenben* címen.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A Magyar Tudományos Akadémia** II. osz-tálya ma délután báró *Nyáry* Jenő korelnök elnöke-léte alatt ülést tartott, amelyen *Fendly* Ernő az 1777-iki évi *Ratio Educationis* keletkezéséről, különösen pedig a mű szerzőségének kérdéséről értekezett. Levéltári anyag s egykorú nyomtatványok nagy tömegéből me-ritett bizonyítékokkal kimutatta, hogy *Ürményi* Józse-ten kívül tényleg *Tersztyánszky* Dánielnek volt lörésze a *Ratio Educationis* szerkesztésében és kidolgozásá-ban; továbbá a Magyar Nemzeti Múzeumban őrző t *Ürményi-féle* iratokkal kimutatta annak valószínűs-égét, hogy a két férfium kívül még *Makó* Pál volt jezsuita is résztvevő a munka szövegezésében, amit már *Pauler* Tivadar — valószínűleg szóanyagomáy alapján — állított, de nem bizonyított.

□ **Az izz. magyar irodalmi társaság** tegnap este igen sikerült felolvasó-estélyt rendezett Debre-ecenben, a kereskedő-társulat dísztermében.

Dr. *Popper* Mór debreceni ügyvéd nagynyitó-beszéddében szép szavakban emlékezett arról a haza-fias misszióról, melyet az izz. magyar irodalmi társá-

és teljesít, amikor elküldi képviselőit a legmagyarabb zsidók közzé: Debreczenbe. Azután dr. Peris Armin pécsi íróbbi olvasott fel nagy hatással Juda Halévy koráról. Megtapsolta a közönség Roboz Andor verseit is. Nagyon tetszett Szabolcsi Miksa felolvasása, aki a tanulmányból mondott el érdekes apróságokat. Utolsónak Pásztor Mihály íróbbi hírlapíró lépett a felolvasás-asztalhoz. Egy régi, magyarszövegű, zsidó-vonatkozású politikai névtári mondott el néhány historiai és népköltési szempontból is érdekes dolgot. A felolvasást lelkesen megtapsolta a közönség.

EGYESÜLETEK.

(A Köztisztviselők Betegséggyógyító Egyesülete) vasárnap délután 4 órakor tartotta évi rendes közgyűlést a tagok élénk érdeklődése mellett Hank Gyula pénzügyi tanácsos elnöklése alatt Pestvármegye disztermében. Elnök bejelentette, hogy a szabad orvosválasztás eszméje bevált s az egyesület szép eredményel működik. A zárszámadások bemutatása kapcsán jelentette, hogy az egyesület 174 tagot és 400 családtagot 6000 K.-val segélyezett. Az egyesület vagyonára 8500 korona. Az elnöki jelentést a közgyűlés tudomásul vette s a felmentvényt megadta. Csépe József egyesületi titkár beszélt ezután nagy tetszés mellett az egyesület szükséges voltáról. Végül beválasztották az igazgatóságba: dr. Detre Lászlót, Bentsik Károlyt, Csipkés Endrét, Prokesch Antalt, Létyai Gábert, Offenmüller Prigyezt, Pünköszt Mihályt, Fodor Antalt, Kubányi Andort, Bronykei Albertet.

Nyilttér.

Dr. Tolnai Lipót ügyvéd

irodáját

V. Nagykorona-utca 15. sz. a.
háza áthelyezte.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Az ügyvédi kamarai választások. A budapesti ügyvédi kamara reformpártjának mozgalmához a képviselőháznak ügyvéd tagjai közül is számosan csatlakoznak. A reformpártnak imént kibocsátott programját, — mely az ügyvédségnél általános rokonszenvre talált, — eddig már huszonhárom olyan képviselő írta alá, aki egyszerűen ügyvéd és pedig a budapesti ügyvédi kamara tagja. Az aláíró képviselők — tekintet nélkül pártállásukra nézve — a következők: Barta Ferenc, Beck Marcell, Edötvös Bálint, Hegedüs Károly, Holló Lajos, Hortoványi József, Horváth Gyula, Kovács Pál, Krasznay Ferenc, Lengyel Zoltán, Mandel Pál, Molnár Akos, Molnár Jenő, Nesi Pál, Papp Zoltán, Simonyi-Semadam Sándor, Szivák Imre, Szüllő Géza, Várady Károly, Vázsonyi Vilmos, Veszter Imre, Visontai Soma és Zboray Miklós.

§§ Szabadalom és váltó. A Dobrin-Heizler-ügyben a következők helyreigazító közleményre kértünk föl: Heizler sem nem ígért, sem nem adott Dobrinnak kölcsönt, sem leplezett uszoraügyletet nem kötött. A tulajámi szabadalmi jogának egy részét adta el mely eladás törvényileg megengedett s teljesen komoly ügylet. A tulajámi ugyanis Magyarországon kívül még más tíz államban nyert szabadalmat; sőt Németországban is, ahol csakis kiváló értékű találmányokra és a legszigorubb bírálat alapján adák ki a patenseket, s Berlinben nyomban 300.000 márkát ígért egy bankház a szabadalomért, a tulajdonosok azonban ily ártat az nem adták el. Dobrin különben is személyes meggyőződést szerzett a szabadalom mibenlétéről, a találmány gyakorlatiaságáról s a tulajdonosok egyikétől egy hasonló részt akart venni ugyancsak 25.000 forintért. A szerződést maga szerkesztette, írta le és írta alá — s mi több, midőn pár hét múlva Heizler az árt tőle visszakérte, s váltóit neki visszakínálta, azt jelelte, hogy tízezer forint haszon lefizetés esetén visszalép a szerződéstől. A tárgyalás elhalasztásába Dobrin kérésére egyezett bele. mert ennek előző napon történt letartóztatása miatt okult adott lelkiállapotát nem állt érdekében kizsákmányolni.

§§ A Somossy-orfeum bukása. A rendőrség két nap előtti letartóztatása Hullán Henriknek szül. Somossy Fannyt és Fronner Huglisonndné szül. Somossy Irmát több orfeumbeli alkalmazottnak jelölésére folytán, kauzionkizsákmányolást miatt. A letartóztatott nőket még szombaton átszállították a kir. ügyészség fogházába. Védőjük, dr. Vaisz Sándor szabadlábra helyezésüket kérte s e kérelem fölött holnap délelőtt majd a törvényszék vádatánácsa. Krausz Károly fővárosi ház- tulajdonos, akinek házában van a lökrement orfeum, a letartóztatott hölgyek iránti részvétől 2000 forint óvadékot ajánlott fel az esetre, ha a törvényszék szabadlábra helyezné őket. A Somossy-család iránt íróvárosszerte nagy a részvét. Hat apró gyermek maradt anya nélkül a letartóztatások által.

§§ Kegyelem az akasztófa alatt. Banjalukában, Bosnyákországban, Guozdán Gligó rablógyliskost

szombaton reggel akarták kivégezni. A haláraitölt ember a fogház udvarán már az akasztófa alatt állott, mikor megérkezett a kabinetrodából a távirati értesítés, hogy ő felsége megkegyelmezett Guozdán Gligónak. A haláraitölt gyilkosra oly nagy hatása volt ennek a táviratnak, hogy összerogyott, s úgy kellett visszavinni a cellájába.

Az örült.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 10.

Nyugodtan be kell várnunk a tárgyalás végét, hogy eldönthessük, ki a bolond: Petrovics Petrezselyem József, a tek. kir. törvényszék, az orvosszakértők, a lipótmezei tébolydáz pszikiaterei, vagy az országos közegészségügyi tanács? Egyelőre, mint a léle optimizták, Petrezselyem Jósokát tartjuk bolondnak. Ez legkényelmesebbnek mutatkozik az adott esetben. Az adott eset tudniillik igen súlyos. Petrezselyem Jósokát, mint azt annak idejében megirtuk, a formák szigorú betartásával, az arra illetékes hatóságok közveszélyes örültnek nyilvánították. Ehhez képest az arra illetékes hatóságok, a formák szigorú betartásával a lipótmezei tébolydába internálták, hol mint közveszélyes örültet kezelték.

A súlyos lelkinyavalya semmiféle javulást nem mutatott, mikor tavaly Petrezselyem Jóska megszökött a tébolydából. Ehhez képest elfogták és visszavitték. Petrezselyem Jóska ismét megszökött, de most már nem ehhez képest bánták el vele. Anyira nem, hogy mikor a második szökése után immens életveszedelem között ismét elfogták, egyuttal gyanuba fogták örülttségét. A törvényszéki szakértők megvizsgálták lelkiállapotát és megállapították, hogy elég okos arra, hogy cselekedeteiért a büntetőjogi következményeket elviselje. Mert Petrezselyem Jóska, ki fiatalágát a javítóintézetben töltötte, egész sereg kriminális cselekedetet követett el: lopott, lövöldözött rendőrökre és ellenszegült személyeknek.

Az országos közegészségügyi tanács szintén azt a véleményt nyilvánította, hogy Petrezselyem Jóska, kinek nevével O-Budán az anyák a gyermekeiket ijesztgették, teljesen épelméjű.

Ez magyarázza meg azt a különös fordulatot, hogy Petrezselyem Jósokát a második szökése után nem a tébolydába, hanem az ügyészségi fogházba vitték.

Az első kérdés, mely ebből az alkalomból élénk toladodik, mindenesetre az, hogy mért tartották Petrezselyem Jósokát a tébolydában, ha nem örült? Ha pedig örült, mért állítják törvény elé? Igaz, hogy vannak elmebajok, de Petrezselyem Jóska ma úgy beszélt a pszichopatológjáról, mint igen tökéletes tudományról. Saját magáról pedig úgy beszélt, mintha ő is pszikiatere lenne. Igen szépen elmagyarázta, hogy neki a szökése alkalmával *kényszerkerépei* voltak, s hogy cselekedeteiben bizonyos *impulzivitás* nyilatkozott meg.

Amny bizonyos, hogy amennyiben Petrezselyem Jóska örültnek bizonyulna, szabadalmat kérhet arra a rendszerre, mely örülttségében megnyilatkozott.

Esete a következő:

Harmadéve már, hogy Petrezselyem Jóska megszökött a tébolydából. A rendőrség Zumbstuk János kérésbilit és *Tóth* Pál rendőrt bízta meg azzal, hogy kutasák föl Petrezselyem Józsefet s tartóztassák le. A két rendőr a Remete-hegyen akadt a szökényre s ezer veszedelm közöt elfogta az elmebajos embert. Petrezselyem visszakérült a tébolydába, de nem egészen két hét múlva újra megszökött. Most is először a budai hegyek körött rejtőzködött, később elment Úpestre, ahol a szeretője lakott. Ott látták meg a rendőrök, névszerint Domán István, Szalai Sándor, Herle Gábor István és Szalai István, akik nyomban üldözbe veték. Petrezselyem háromszor ráölt az üldözőre s egyikét könnyen megsebesítette. De aztán legyűrtek s bevittek a jókapitányságra. A rendőrségtől a pestvidéki törvényszékhez kísérték, ahol újra megvizsgálták az elméállapotát. A megfigyelésnek az lett az eredménye, hogy az orvosszakértők Petrezselyem Józsefet épelméjűnek nyilvánították, s véleményüket az országos közegészségügyi tanács megerősítette.

Igy került ma a pestvidéki esküdtek elé két *szuronyos börtönör* között. Ugy látszik, az esküdtribonáság derék elnöke vakon hisz az egészségügyi tanácsnak, de csekély bizalommal viseltetik Petrezselyem Jóska iránt. Tartott attól, hogy a tárgyaláson rácaólt a pszikiatériára, azért rendelt melléje két börtönört.

Az ítélőtanácsban *Verebély* Ignác táblai bíró elnökölt. A vádatosságot *Tóth* István alügyész képviselte, védő dr. *Mezler* Gusztáv.

A büntesség kérdésére a fiatal vádlott, ki folyton izgatottan mozgatta kezét, lábát így válaszolt:

— Anyiban nem érzem magamat bűnösnek, hogy akkor beteg voltam.

— Mi volt a baja?

— Magam sem tudom. Ugy éreztem magamat, mintha gégyárbán lettem volna. A fejem folyvást zsbongott.

— Hát akkor miézt szökött meg a tébolyházból?

— Magam sem tudom, mézt szöktem meg, de

ugy éreztem, mintha valaki öszlökélt volna, hogy muszáj megszökni.

— Mikor kijutott a szabadba, hová ment először?

— Járkáltam a hegyeken s a városban.

— Tudta, hogy keresik?

— Kérem, a gondolatokat nem tudom, a cselekedeteiket tudom.

— De azt csak tudnia kellett, hogy keresik?

— Nem tudtam én.

— Április 22-én magát elfogták a Remete-hegyen. Kinél járt ott? — Talán csak látogatóban volt ott?

— Meglehet.

— Ki volt még ott?

— Az anyám, a nagybátyám s a három gyermeke.

— Azt mondják, hogy a maga társai is ott lettek volna?

— Nagyságos elnök ur, én soha életemben nem társalogtam senkivel, most sincsenek társaim.

— Hát amint ott ültek az asztalnál, kik jöttek be?

— Két alak jött be, csak később tudtam meg, hogy rendőrök s egyszerre elkezdtek ütni. Hogy mézt, azt nem tudom. Meglehet, hogy azért mert félték tőlem, mert ki voltam kiáltva olyan embernek, aki már egy embert leszur.

— Nem mondták: Józsi fiam, add meg magad!

— Ah, olyan szépen nem beszétek velem.

— Nem valószínű, hogy a rendőrök magát ütöttek volna, azok csak el akarták magát fogni.

— Erre csak el felelem, hogy mikor az anyám elkialtotta magát: Jézus Mária! — felugrottam, s nagyon meg voltam lepve. Lehet, hogy a rendőrök azt hitték, hogy én meg akarom őket tamadni. Tessék csak elgondolni, milyen viziókat képes magának alkotni olyan emberrel, akiről azt híresztelik, hogy közveszélyes ember.

— Végre aztán mégis megfogták magát. De maga meg akart szökni.

— Nem akartam én megszökni.

A két rendőr meglehetősen színesen beszéli el Petrezselyem elfogtatásának történetét. Egy hősköteményre való élszantságot tudtak a deponát valómásba belevinni.

SPORT.

*. **Ebkiállítás.** A március 29-ikétől 31-ikéig megtartandó budapesti ebkiállításra a nevezések szép számban érkeznek. A kiállítási szándékokat figyelmeztetik, hogy nevezéseiket minél előbb adják le a titkári hivatalban, VII. Károlykört 5. szám alatt, mert a zárlat (március 22-ike) előtt való napokon a torlódás igen nagy lesz.

Legujabb.

Methuen katasztrófája.

London, március 10.

Lord *Kitchener* nek az angolok vereségéről szóló távirata így hangzik:

Pretória, március 8. Nagyon sajnálom, hogy szomorú hírt kell jelentenem *Methuen*ről, aki 900 lovassal Paris őrnagy alatt, 300 főnyi gyalogsággal, négy ágyuval és egy ponponnal utban volt Vynburgból Lichtenburgba és március 8-án Roviraineefontein mellett Greenfelddel szándékozott egyesülni, akinek 1300 lovas volt a parancsnoksága alatt. 500 lovas, a boerok által még négy mérföldnyire üldözve Maybogoba és Kraarpanba érkezett és azt jelenti, hogy *Methuen* agyuit, *podgyásázt* stb. a boerok elvették. Midőn *Methuen* legutóbb látták, *fo-goly* volt. Nem kaptam közelebbi híreket a veszteségekről, vagy egyéb körülményekről. Tegnapp reggel *Methuen* Tvebos és Palmietkuil közt megtámadták Delarey csapatai. A boerok három oldalról támadtak. Már előbb intézkedtem, hogy csapatok induljanak ebbe a kerületbe. Azt hiszem, a boerok tevékenységének ez a hirtelen ujra feléledése azért van, hogy a De Wetet szorongató csapatokat eltereljék.

London, március 10.

Kitchener Lord újabb távirata jelenti tegnapról Pretóriából:

Paris őrnagy, aki a legénység fennmaradt részével Kraarpanba érkezett, jelenti: Az osztály két oszlopban ment és reggel 3 órakor indult el Tveboschból. Egy óra múlva, kevéssel napfelkelte után, a boerok támadást intéztek, mielőtt még erősbítés érkezhetett volna és áttörték az utóvédet. Időközben a boerok nagy számban vágattak neki a csapat mindkét oldalán. Ezt a támadást kezdetben a csapat oldalain álló osztályok visszautasították, de pánik tört ki. Az őszvérek által vont összes kocsiik és a lovas katonaság vad vágatásban elrohant és összekeveredett. Követték ezeket az ókrók által vont kocsiik. Minden igyekezt, hogy az állatokat megtekezzék, eredménytelen maradt. Paris őrnagy 40 embert gyűjtött maga köré, megszállotta a hadállást és megállította az ókrós-íogatokat. Bátor, de sikertelen védelem után az ellenség behatolt a kocsiik közé. *Methuen* felső lábszáran megsebesült, Paris őrnagyot körülzárták

és az órnagy reggel 10 órakor megadta magát, Methuen még a boerok táborában van.

London, március 10.

Az alsóházban lord Kitchener táviratának felolvasásán elsőbb is az írek hangos tetszésnyilatkozatai hallatszottak, amire a kormány pártiak *plur*-kiáltásokkal feleltek. Brodrick hadügyminiszter ezután általános tetszés között magasztaló szavakban utalt Methuen érdemeire. A felsőházban Raglan hadügyi államtitkár olvasta fel Kitchener táviratát. Ezután lord Roberts szólalt fel. Reményli — ugymond — hogy a felsőház hozzá fog járulni, ha Lord Methuen sorsa iránt való részvételt kifejezi. Tartózkodni akar az elítélő kritikától, míg kitűdök, hogy ki felelős a vereségért. Lord Spencer csatlakozott Roberts fejtegetéséhez. Lord Salisbury miniszterelnök szintén kifejezte azt a nézetét, hogy a nagyon szomorú hír tárgyában az itéletlőt tartózkodni kell, amíg a részletek meg nem érkeznek. Mindenesetre meg van győződve arról, hogy Methuen tábornok legjobb tehetsége szerint járt el.

Brüsszel, március 10.

Mint a *Petit Bleu* Londonból jelenti, a Delarey által el fogott angolok száma ezerre rug. A Kitchener által jelentett szám (201) azoknak a számát jelenti, akiket nem bocsátottak ismét szabadon.

TÁVIRATOK.

Az osztrák képviselőházból.

Bécs, március 10. A képviselőház mai ülésén a pénzügyminiszter *kéthavi* vagyis május 31-éig terjedő költségvetési *provizóriumról* szóló törvényjavaslatot nyújt be.

A ház tárgyalás alá veszi Kiofac sürgős indítványát, amely felszólítja a véderő-bizottságot, hogy azonnali szerezzen információit a prágai 91. gyalogezredben szolgáló Müller Kázmér közkatona bántalmazásáról és két héten belül tegyen jelentést a háznak. Kiofac nem akarja kétségbe vonni a honvédelmi miniszter jó szándékát, a hadügyminiszterben azonban makacs protektorra talál a régi katonai nyereség. Szóvá teszi azután a *hadseregben előforduló bántalmazásokat*, amelyek azért nem szűnnek meg, mert a hadügyminiszter *lentzi a parlamentet*. Azután rátér a szóban forgó esetre és azt mondja, hogy Müller Kázmér közkatonát *három hét alatt nyomorékká érték, mert nem tud németül* és nem értette meg a német kommandót. Harmadik év óta fogságban van a prágai Zeughausban, hogy ne lássák, hogyan bántanak a katonákkal. Kéri a házat, hogy indítványát sürgősen vegye tárgyalás alá. Gróf Welsersheimb konvenciói miniszter azt hiszi, hogy nem kell újból foglalkoznia általánosságban katonai bántalmazásoknak oly sokszor tárgyait témájával, hanem konstátálja, hogy a hadügyminiszternek tudomása van a szóbanforgó esetről, melyet akták alapján ismert is. A Müller ellen folytatott bírói eljárás és az ismételt orvosi vizsgálat és megfigyelés aktái szerint Müller fizikailag normális állapotban kezdte meg szolgálatát, de csakhamar kedvetlenséget mutatott a kiképzés különböző követelményeinek teljesítésében és különböző kifogásokat hozott fel mentésül. A bírói vizsgálat teljesen kiderítette a Müller által panaszolt bántalmazások koholt voltát és ezért őt a védőkötélzettség alól való csatárad kibavás vétségé miatt egyhavi szigorú fogságra ítélték. Különben összes bajtársai is határozottan megcáfolták, hogy Müllert bántalmazták volna. A folytonos érde tessztársi következtében később tényleg megrövidült a bal nyakizomzata. Müllert ezért csak könnyebb szolgálatra alkalmazták, de nem áll az, hogy nyomorék.

Kiofac zárószavában megjegyzi, hogy nevelésge az állítani, hogy Müller egészséges és katonai kötelességének eleget tud tenni. O látta Müllert, beszélt is vele és konstátálhatja, hogy minden, amit felhozott, igaz.

A sürgőséget a ház elveti, ezután folytatja a költségvetés tárgyalását.

A párisi községtanáos új elnöke.

Páris, március 10. A községtanács mai ülésén Escudier haladó köztársaságit az 1902 évre 43 szavazattal elnökö választotta. Desplas radikálisra 36 szavazatot esett.

Henrik herceg Amerikában.

Philadelphia, március 10. Henrik herceg ma délelőtti ideérkezett; a pályaudvaron a polgármester és egy polgármestertől üdvözölte és a városbárára kísérte. Itt feliratot nyújtottak át a hercegnek, amelylyel a diszvendégséget adományozzák neki. New-York, március 10. A *Herald* ellenében, mely szennézőt csinált abból, hogy Henrik herceg Al-

banyban Washington kardját kihuzta a hüvelyéből, bár Washington végrendeletében megbagyta, hogy e kardot csak a haza védelmére szabad kihozni; tegnap este a new-yorki diákok lakomáján Halloch tanár azt mondta, hogy Henrik herceg voltaképpen Washington szellemében cselekedett, Amerikára nézve ugyanis *Németség barátságos biztatást* jelent az esetleges ellenségekkel szemben. Azt tehát, amit Washington gondolt, Henrik herceg a kardnak hüvelyéből való kihuzásával szimbólusban jelezte. Halloch tanár beszédét a diákok nagy tetszéssel fogadták.

Mahmud basa fia.

Konstantinápoly, március 10. *Lotfulla* és *Sebaheddin* hercegek, *Dámád* Mahmud basa fiait, továbbá *Hedjdar* bejt, néhai Midhát basa nagyvezír fiát, *Zekki* bej ezredest és *Abdurmán* bejt, a szmirnai vilajet volt politikai kormányzóját, akik Európába szöktek, *in contumaciam* holttig való várologásra ítélték.

Eduárd király utazása.

Páris, március 10. Itt semmit sem tudnak arról, hogy az angol király Cannesba való utazása közben március második felében Párisba is ellátogat.

Lengyelek és németek.

Berlin, március 10. A *Reichsanzeiger* jelenti: A Krakóban megjelenő *Czas* folyóirat, valamint a Lembergben megjelenő *Dziennik Polski* terjesztését két évre betiltották.

Spanyol kormányválság.

Madrid, március 10. A lapok *elkerülhetetlennek tartják a kormányválságot* és azt hiszik, hogy az a hoinapi minisztertanácsban fog kitörni. A minisztertanács után *Sagasta* miniszterelnök a régens-királynéhoz megy, hogy átnyújtsa neki a kabinet lemondását.

Konstantinápolyi kellemességek.

Berlin, március 10. A *Berliner Lokalanzeiger* nek táviratozta *Konstantinápolyból*, hogy odaérkezett turistákat utközben lovas kéme nyomon követtek és egyre zaklattak. Augustus Viktoriába senkit sem bocsátanak. Konstantinápolyban a vámbatóság elkobozott Németségből, Ausztriából és Angolországból küldött nyomtalógepéket és egyéb nyomdai felszereléseket. Az osztrák konzul megtagadta az intervenciót, mert a gépek német gyárból valók, a német konzul pedig azért vonakodik közbelépni, mert a panaszosok osztrák alattvalók.

Bányász-sztrájk.

Essen, március 10. A bányászok kiküldötteinek gyűlése elhatározta, hogy mihejt Franciaországban megkezdik az általános sztrájkot a 8 órai munkaidő kierofozolására, a nyugat-németség bányavidékeken is beszüntetik a munkát.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 10. (A *Budapesti Napló* telefon-jelentése.) Gabonaművekben a forgalom meglehetősen erős emelkedéssel kezdődött és takarmányáruban is javult az irányzat. Zárlatkor buza 13, rozs 10, zab 5 és tengeri 4 fillérral javult. Buza tavaszra 9.35—9.46—9.44, május—júniusra 9.35—9.43—9.46, tengeri május—júniusra 5.50—5.52, rozs tavaszra 7.76—7.78, zab tavaszra 7.77—7.79, repe augusztus—szeptemberre 12.85—13.—K. Zárlatkor buza tavaszra 9.46, buza május—júniusra 9.48—9.47, tengeri május—júniusra 5.53, rozs tavaszra 7.70—7.51, zab tavaszra 7.78—7.80 korona.

New-York, március 10. (*Terménytőssze.*) (Zárlat.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 9 1/2 (9 1/2), márciusra 8.89 (9.96). *Júniusra* 8.77 (8.82). *New-Orleansban* helyben 8 1/2 (8 1/2). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphian 7.15 (7.15). *Rafined in Cases* 8.30 (8.30). *Credit Balances at Oil City* 1.15 (1.15). — *Zsír:* Western steam 9.70 (9.75). *Rone* és *Brothers* 9.90 (9.85). — *Tengeri* irányzata tartott. — *Májusra* 67 1/2 (67 1/2). *Júliusra* 66 3/4 (66 3/4). — *Szept-re* 65.— (65 1/2). *Buza* irányzata gyenge. — *Piros ősi* helyben 88 1/2 (87 1/2). *Márciusra* 83 3/4 (83 1/2). *Májusra* 83 1/2 (83 1/2). *Júliusra* 83 1/2 (83 1/2). — *Szept-re* 82 1/2 (82 1/2). *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — *Kévé:* fair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). *Márciusra* 5.15 (5.15). *Júniusra* 5.40 (5.40). — *Liszt:* Spring Wheat clears 2.85 (2.85). — *Cukor:* 2 1/2 (2 1/2). — *Őn:* 27.— (25.40). — *Réz:* 12 1/4—12 1/2 (12 1/4—12 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, márc. 10. (*Terménytőssze.*) (Zárlat.) *Buza* irányzata gyenge. — *Májusra* 77.— (77 1/2). *Júliusra* 77 1/2 (78 1/2). — *Tengeri* irányzata tartott. — *Máj-ra* 61 1/2 (62 1/2). — *Zsír:* *Márciusra* 9.22 (9.27). — *Májusra* 9.37 (9.40). — *Szatonna* short clear 8.60 (8.65). — *Sertésus:* *Májusra* 15.05 (15.10). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

G. F. 1. Bosznia-Hercegovinában az osztrák polgári törvénykönyv az érvényben. 2. A válópör megindításának illetékes foruma független a házasságkötésnek helyétől. Magyar állampolgár házassági perében csak a magyar bíróság ítélete hatályos (1894. XXXI. 114. §.) Illetékes azon törvényszék, melynek területén a házasságkötés állandó és utolsó együtt-lakásuk volt, ha pedig hüllön elhagyás következtében kérik az elválás azon törvényszék illetékes, melynek területén a tolyamodó fél lakik. Ha a házastársak Magyarországon sohasem laktak, bírósághatóság van helye. Magyar állampolgárnak külföldön kötendő házasságát Magyarországon is ki kell hirdetni, egyébként a házasság érvényessége a házasságkötés alaki kellei tekintetében, a házasságkötés idejében és helyén fennálló törvények szerint ítélték meg.

P. G. S. *Eger-Szólath.* A kisbirtokosok országos földhitelintézete foglalkozik kisbirtokokra adandó jelzálogkölcönök leszámítolásával. Oda tessék fordulni. A szerkesztés semmitelje közvetlenül nem vállalhat, annyira igénybe veszi a szerkesztés munkáját.

P. A. *Csepregy.* Megtartja a rangját és rangjelését továbbra is, akár saját kérelmére helyezik át, akár hivatalosan szüntették be az állomást. Csak tegyelemi esetén vesztetheti el a rangját.

Sz. L. *Varasd.* Kérdéseire már válaszoltunk. Valamelyik legutóbbi lapunkban bizonyára meg is fogja találni.

Mentőkészülék. A szebben hordozható mentőkészülékről hallottunk mi is s annak idején megemlékeztünk róla az újságunkban, de miután a készüléket nem láttuk soha, nem adhatunk annak szerkesztés felől felvilágosítást. A hadügyminiszteriumban esetleg meg tudhatna valamit róla, mert a lőtalálóká katonatiszt volt s így minden valószínűség szerint ott kísérleteztek is vele.

Kiváncsi. 1. Mauthner-tesztvérek és társai bórkereskedők, VI., Andrássy-ut. 10. szám. 2. Neki kell megkezdenni a tárgyalásokat.

M. M. *Szomotor.* Olyan nevű biztosító-intézetről nincs tudomásunk.

Szénási előfizető. A „Ne fogadj fel soha semmit” című vígjátékot *Musset* Aliréd írta. Mas ilyen című regény vagy novellát nem ismerünk.

Érdeklődő. Izidor volt az első térje.

Napirend.

Napló. Kedd, március 11. — Római katolikus: Konstantin. — Protestáns: Szilárd. — Görög-orosz: (február 28). Porfir. — Zsidó: Veadar 2. Nap két: 6 óra 6 percek. — Nyugszik 5 óra 42 percek. — Hold két: 6 óra 26 percek reggel. — Nyugszik: 7 óra 39 percek délután.

A földművelésügyi miniszter fogad délután 5 órakor. Nemzeti Múzeum. Asványtár. Nyitva van délelőtti 9 órától délután 1 óráig. Többi társi 1 korona belépődj mellett tekinthetők meg.

Fényképkidállítás a Király-Bazárban (Ferenciek-tere 4. szám.) d. e. 10-től este 8-ig. Belépődj 40 fillér.

Országos Keplár zárva. Iparművészeti múzeum délelőtti 9 órától d. u. 1-ig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepes-ut 72.) délelőtti 9-től 1 óráig.

Technológiai iparmúzeum délelőtti 9—1-ig. A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-ig. Belépődj 1 korona.

Múzeum könyvtár nyitva délelőtti 9—1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtti 9 órától 12-ig és délután 3—8-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtti 9-től délután 2 óráig. Haza: termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletrésztesség arisztokraták is eszkoztól) a városigeti iparcarnokban nyitva: délelőtti 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külülli kirendeltségek központi üzletrésztessége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Vizállás.

	Márc. 10	Márc. 9	Márc. 10	Márc. 9	
Inn	Schärding	0.20 0.59	Tinn	M-Selget	0.57 0.67
Duna	Pannau	1.05 1.75		V-Nahany	0.34 0.50
	Lina	0.74 0.98		V-Nahany	0.36 0.50
	Bécs	0.69 0.95		Tinn-Füred	0.30 0.73
	Pomony	1.31 1.46		Bacskok	4.16 4.22
	Komárom	2.22 2.40		Csongrad	4.12 4.16
	Budapest	2.12 1.15		Szeged	4.14 4.70
	Paks	1.14 1.65		Tótkézscs	0.64 0.92
	Mohács	2.71 2.61		Titell	3.99 3.94
	Gombos	3.41 3.30		Bárd	0.39 0.38
	Újvidék	3.23 3.13		Topolya	0.70 0.63
	Győr	4.03 2.66		Zemplén	3.24 3.06
	Óranya	3.95 3.88		Sajó	2.67 2.66
	Magyarfalva	1.76 2.15		Hernád	0.30 0.54
	Uzsonya	0.62 0.40		Herróty	0.30 0.54
	Trencsén	2.12 2.14		Borsod	1.12 1.14
	Szered	0.69 0.94		Ócsa	0.32 0.38
	Sz. Gotthárd	0.83 0.46		Ócsa	0.32 0.38
	Sárvar	0.48 0.62		N-Várad	0.22 0.25
	Győr	2.45 2.66		Békéscs	0.74 0.63
	Pécs	1.14 1.21		Gyula	0.42 0.63
	Kékany	0.30 0.46		Gurabony	0.29 0.39
	Barca	0.92 1.24		Borjossal	0.51 1.10
	Mitrovics	2.12 2.14		Békés	0.30 1.16
	M-Sardah	0.81 0.90		Gyoma	0.42 0.70
	Zágráb	1.40 1.70		Gy-Palotya	0.62 0.68
	Bisztek	0.61 0.77		Branykóvár	1.03 1.49
	Mitrovics	0.77 0.71		Soborna	0.34 0.46
	Laboros	0.29 0.46		Makó	0.42 0.46
	Szatmar	1.07 1.06		Makó	1.02 1.18
	Kraszna N-Majtyán	1.12 1.16		K-Kontály	1.02 1.14
	Latoros	0.24 0.38		Kisbello	1.02 1.14
	Laboros	0.24 0.41		Tóváros	0.34 0.31
	Homonna	0.24 0.41		Bécs	0.70 0.66
	Ungvár	0.40 0.41		Bécs	0.70 0.66

REGÉNY.

A MI LENGYELÜNK

TÖRTÉNELMI REGÉNY NÉGY SZAKASZBAN

IRTA: JÓKAI MÓR.

(7)

— Mit? Az én szolgálóm? Hát az a lovaslegény, akit elfuttattam üzenettel a guerillákhoz, mikor az urak idejöttek; hát az a kocsis, aki az urakat odaszállítja most a rejtekbe, meg a szolgálgyerek, aki a két szamarat vezeti, nem mind tudja-e, hogy hol a guerillák tanyája?

— De ezer forint nagy pénz.

— Hátha ott heverne az az ezer forint az utfélen, hozzányulna-e, elárulná-e érte az én szolgálóm a mi lengyelünket?

Azzal segített Mújkos uram a két kackiás menyecskeknél felhárni a szekérre. A kocsis csak a nyelvvel csentett, a lovak elindultak. Nem kevesebb serénységgel kocogott a szekér után a két esszacsatolt hosszúfüles.

A guerillák előre vágattak gyors paripáikon, keresztül az uttalan mezőn.

VII. A putriban.

Mi az a putri?

Ez az a bizonyos torony, amit fejléről kezdenek építeni.

Először készül el a teteje, jó nádkévékből, piramisok alakjára. Azután következik maga az épület: nem emelkedik, hanem mélyed lefelé. A földbe vájják, jó mélyen, négyzetletűre; a falait kitépik agyaggal, s végül bemeszlik szép fehérre; a padozatát lesulykolják keményre, az olyan lesz, mint a téglá. Az egész lakás nem kerül a gazdjának többé, mint a méz árába. Amint elkészült, rögtön beköltöztetik: nem kell a tervrajzot a mérnöki hivatalnak jóváhagyás végett benyújtani. Fahágson szállnak le bele. Kényelmes szállás: nyáron hűs, télen meleg. Azért nincs is benne se tűzhely, se kűtő. Aki sütni-főzni akar, annak szolgálatára áll egy másik épület, a vasaló, távol a lakhelytől. Ez nádból van egészen, fejlől nyitva, hogy a füst meg a szikra kimehessen. Középen a pestes, a szolgafával, amin a bogrács lóg. A nádfalban vannak szurva a kanalak. A kanál nyele fűzfavessző, merítője békateknő. Mindent megad a pusztá a saját emberségéből. A putri tetejének még diszitése is van, azt köröskörül befutotta a vadszeder, a bejárata fölött pedig guirlandot képeznek a madzagra felfűzött dohánylevelek.

A putri boldog lakója a gányó. Ez az általános ember: aminővé a természet megalkotta. Bérben bírja a földet, melyen dinnyét, dohánnyt termeszt. A mellett faragó, kosárfőző, gyékényszövő, taplkészítő, pipaszárúró: — ezermester. A felesége *javasszony*. Patécsot, döbröcsöt, kelevényt győzvit, törött csontokat összeforraszt, sorra járja csoda íreivel a tanyákat. Nem kell neki hozzá orvosi diploma.

A putri a rezidencia, a családi otthon. Földbevált része az asszonyi szalon; ezre a bundával terített hárságygyal, meg a kenyérfartó-polccal a gazda lakása, télen ugy, mint nyáron.

Amde a putrin kívül van még több mellék-helyiség a tanyán, a vasaló, ahol főznek, a méhes, a dohányszárító, a kukoricagőz, mind nádból, csak a négy csőpőn álló győgyfűraktár teteje épült előkelő kukoricaszárból, jó távol a dinnyeföld végében a csőzgunyhó; de ebbe már csak négykézláb szokás bemászni; végül még van egy legverem is. Az egész tanyára el lehet mondani, hogy „gunyhó, gunyhóbb, leggunyhóbb.”

Ezzel még nincs vége az alkalmatlanságoknak. Egyik oldalát a telepnek egy kopár agyagpart határolja. Abba van vájva egy istálló a „pőre” számára, a másik a tehénkének, a harmadik a kordának. A sütökemence is ott feketélik. Még azután több lik-lik is van az agyagparton; de azokból az alsókat az ürgék, a felsőket a partifeszkek készítették a maguk kényelmére.

Az agyagpart ellenében terül a csinosés. Valami lomha folyású ér csordogál valahonnan tekeregve, náddal és vizinövényekkel gazdagítva a lapályt, sötétzöld sáserdejéből töleseres szulák, ernyős elecek, réti tűzények tarkállanak elő; szép a szemnek, de rossz kaszáló a tehénnek, a birka számára mélylyhező legelő.

Az agyagpart és a tocsogó között van aztán valami husz lánc termőföld. Ez a gányóé. Nem ura a teleknek, csak zsellőre. Fizet a föld birtokosának, aki a városi plébánián, egy szekér dinnyét, egy szekér kukoricát, meg egy bál dohányt.

A dombos homokterület be van futtatva dinnye-indákkal, amiknek sűrű levelei közül ezérvél tolakodnak elő a csikóshéjú és sötétzöld, a barátmagu, a gerezdes és cserhaju kobakok, az ágyak széleit vadsáfrány és kukorica szegélyezi;

hagyma is terem bőven, meg káposzta. De abból már nem kap a pap.

Azonban még egy kötelezettség van a gányó szerződéséhez kapcsolva. A birtok felekezeti jellegét képviseli egy fészület, bádogra festett Krisztusképpel, dombtetőre emelve. Ennek a dombnak a pázsitos oldalát tartozik a gányó jókarban tartani, mindennap megöntözni. Ott emelkedik a szent jelvény a putri közelében.

Dugass Márton uram, a putri tulajdonosa azonban keménynyakú lakomista. Csakis főképpen azért tart maga mellett nyaratszaka még egy csőzt is, hogy azzal öntöztesse a fészület-hordó dombot, mert ezt az ő nyaka be nem veszi.

Vért ut nem vezet ehhez a tanyához sehonnán. Napjára esik a hozzátartozó városból. A keréknyomot menten betakarja a futó homok, a nyírfaerdőben, a csereklésben elnyeli a sár.

Különbön is semmi élő teremtesnek nincs oka errefelé ködörögni.

Itt ütötték fel a tanyájukat az alföldi magyar guerillák, ahonnan ki-ki-csaptak az osztrák csapatokra, a cirkálókat lekasztolták, posztákat elfogdosták, s ha tulnyomó ellenre találtak, egyszerre eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket.

Valóságilag így volt: elnyelte őket a putri.

Hajnal lett belőle, mire a menekülők a homokbuckákön, topolyfaerdőkön, ingoványokon keresztül ideig elvergődtek.

— Itthon vagyunk, mondá Gál Józsi, a guerillahadnagy, amint a putri előtt megálltak a szekérel.

Dugass Márton uram eléjük jött s „dicsértesség”-kel fogadta őket; de hozzá tette: „a szép asszony.” A kálvínistáknál így módosítják azt.

Azzal beszületudóan kinyitotta a putri ajtaját: „Tessék besétálni.”

Besétálni?

Natalia visszahőköl a szives kinalástól.

Hisz ez egy verem!

Hát biz oda garádicson kell besétálni.

Látható, hogy abban a putriban csak két ágy van, mely nyugvásra kinalkozik.

Most aztán elől az igazi kanapéprocesszus. Ki foglalja el ezt a tanyát?

A guerillahadnagy ajánlatos szóval igyekezett kedvet csinálni a helyhezethez.

— Ez lesz a legbiztosabb rejtek számotokra.

— Rejteknek elég rejtek, mondá Negrotin, de hogyan osztoznak meg rajta a hiveink? Nekünk férfiaknak „minden bokor szállást ad”, de ebbe a putriba csak a sebesültet szállásolhatjuk el, meg még egy nőt, aki őt ápolni fogja; annak a nőnek a pajtasunk feleségének kell lenni. Melyiket adjuk ki a feleségének?

A két leány hallotta ezt. Mind a kettő parasztmenyecskeknél volt öltözve.

— Ha csak arra van szükség, itt vagyok én. Ajánlkozék a Katonakatká. Ő nem kockáztatott semmit.

— Nem! Nem! Abba én nem egyezem! — tiltakozék Natalia. Bántotta a féltés, hogy az ő véglegénye egy markatányosnéval legyen bezárva egy verembe.

— No hát kegyelmed akar mellette maradni?

Ez ellen megint a szemérem ösztöne tiltakozott. Egy ártatlan, tiszta hajadon, egyedül magában ápoljon egy férfit, ha véglegénye is. Az ellen föllázad minden női érzés. Az eddigi napokban ketten voltak az ápoláshoz. A Katkát volt a durvább szolgálat. Ővé csak a gyöngébb virasztás.

Kettévágta a nehéz csomót maga a sebesült, amint a számárhordta nyugágygyal megérkezett s aztán odavezették a neki szánt menedékhöz.

Elszörnyedt rajta.

— Micsoda? Hogy én ebbe a verembe le-mászszak? De Isten uccse, én nem engedem magamat elevenen a föld alá dugatni. Én fölöttem még nem énekeltek el a circumdederumot.

Teljesen igaz volt.

A csomó tehát szerencsésen ketté volt vágva: egyik leánynak sem kell Tihamér feleségévé szegődni.

De már most új kötetet kellett csinálni.

Ezzel szolgált Dugass Márton uram, a gazda. — Mindennek van oka-foka. Menjen hát le ez a két *debellá* a putriba: ott elnyújtózhhatnak. Ez a nyavalyás Lázár meg dögöljön le ide az én vackomba az eresz alá: ne féljen, nem kapja el a rézorrú bagó. Aztán, ami szüksége lesz, azt majd ellátja a banány, a házi dorombom. Mink ketten ezzel az urral majd eldégálunk a méhesben.

Hát ez okos beszéd volt: miundenki rászavazott.

Hogy a guerillák hová telepednek, az az ő dolguk. A „drómó” gondoskodik a keresztfaiáról.

Leghamarabb beletalálta magát a helyzetébe Tihamér, elhelyezkedve az eresz alatt a hárságyra.

Gyere hát, te szipirtó! — kiáltott a gazda nagy hangon.

Erre előcammogott a tehénistállóból a megszületett asszonyi állat, tejes sajtár volt a kezében.

A két leány kíváncsi volt rá, hogy milyen lehet az a hölgy, akire az ő féltett kinosuk ápolása áruházatiak, maga Tihamér is érdeklődött iránta. A leányok meg voltak elégedve, Tihamér kevésbé. Az asszonyi állat tökéletes mása volt a vasorrú hábanak. Hát bizony putriban lakni s Tündér Ilonának lenni nem adatik együtt.

A ráncos-bibircos óráchoz, a kancsal szemekhez, a csontos termethez, a foltos öltözethez még a hangja is olyan mély és reszelős volt, mint egy szinpadai sugóé. Alig lehetett megérteni, hogy szidja-e, vagy üdvözli a vendégeit.

Mégis bebizonyította, hogy szívesen látja őket. Apró szilkéket szedett le a polcokról, s abba frissen fejt tejet töltögetett a számukra, hozzá spárgára fűzött perceket osztogatott nekik. Végre egy füles-kosárból meggyet markolt elő s azt a leányok kötényébe szórta, hozzá dörmögve az o tájon jól ismert versmondást: „ögyé könyeret möggye, ha nem kö, tödd-ee, maj möggyözd röggé.”

Azzal a sebesültet vette gondjai alá.

— No hát neked, édes mézem, mi hibád? Kilyukasztottak a fejedet? Kutya! Míngyá segitünk rajta: rá se kell olvasni.

Negrotin emelni akarta a bajtárs tekintélyét.

— Csatában kapta a sebet.

— Csata? veté oda félvállról a javasné. Mi az egy rác lakodalomhoz képest? — S azzal leoldá a köteléket. — Semmi baj. Nem kell ennek csak egy kis nadályt, meg egy körömmi kutya-háj. Két nap alatt meggyógyul. Ebesont beforr.

Kézélni volt minden. A fekete nadályt ott tenyészik a vizparton, kövér leveleivel, rőzsaszin virágfürtjeivel, (amiről azt írja Diószeghy, hogy az még a fazékban fővő húst is képes összeforrasztani) az menten enyhülést szerez a sebesültnek: minden órában frisset raknak rá. Lassankint már nem is érez semmi fájtást. Jobban ért ahhoz a javasasszony, mint a tilógus.

Natalia ebben a világtól elzárt magányban igyekezett otthon találni magát. Mikor a beteg-ápolásban felváltotta a Katka, ő elcsúszott a mezőre, virágokat szedett, azokból kosorut font, hogy azt a mi idevontónknak a keresztifájára kegyelele zalogáló felfüggeszse. Az bizony hiányzott eddig onnan.

A fészületet környező pázsithalmot éppen akkor öntözte kannával a „sete”.

Az igazi neve Puczkó András lett volna, de csak úgy szólították, hogy „sete”, mivelhogy a jobb karja meg volt meredve, csak balkézrel tudott dolgozni.

Igen jámbor ember volt. Munkaközben mindig zsoldárokat énekel. Azokat a Clemens Marot-féle zsolozsmákat, amikkel a kálvínisták a templom menyeezetét megreskettetik: „Oh mely boldog az oly ember életében.” — „Perej uram perliómmal!” — „Az Ur én nekem őriző pasztorom.”

Nataliának olyan szokatlan volt ez a zsoldár-énekés. Az öhítüeknél maga a gyülekezet nem énekel, bízzák azt a chorusra; az énekar ifjai aztán eldalolnak végtelen hosszú, népdalszerű ritmusokat, amik nagyon szépek; de Szent Dávid zsoldárait ők nem harsogtatják. A nagy zsidókirály költészetének csak a kálvínisták a buzgó hirdetői.

Natalia a maga vallásának igaz hive volt. Unokahuga egy öhítü főpápnak, a görögöt tartá egyedül üdvözítő hitnek.

Az is volt egyik alapja Lippy Tihamér iránti hajlandóságának, hogy ez is az ő hitvallását követte. Az alföldi rác ifjakat rendszeren odaküldték abba a nagy alföldi városba, melynek híres kollégiumában a magasabb tudományokat elsajátíthatták. Ott kötött barátságot iskolatársával, a guerillahadnagy Gál Józsiával. Összeesetolta Nataliát a véglegényével a hitvallás közösége.

Noha szokatlan volt Natalia előtt a sete zsoldár-énekése, még idegenebb lehetett neki a gazda rossz szokása, a káromkodás.

Ez a magyar specialitás. Ugy káromkodni, mint a magyar, senki sem tud. Ha valakinek eszébe jutna a káromkodások szótárát megírni, az lenne a legnépszerűbb ember az országban.

Mikor már Dugass Márton uram a görög dinnyék megdátumozása után (ami szükséges az éresi idő végett) visszakerül az istállóhoz, s hallja, hogy a sete még mindig zsoldárt énekel, elkeríti nagy cifrán a kifordított áldást:

— Hát azt az istentiszteletben telhetetlen Árgirusát az öregapádnak, nem hagyod-e már abba azt a virginalást?

A sete aztán, hogy kedvét találja a mérges gazdának, rágyújtott a zsoldár paródiájára:

„Uram bntesd meg a hagymát, mért keserű,

Lám a répa mily édes,

Ha megözik disznóval, vagy orjával,

Apád is megeheti.

— Ördög bujjék a notafikáló torkodba! Nem hallod, hogy bög a tehén. Nem adtal neki még ma tukorát.*

(Folytatás következik.)

*) A nő fiatal hajtása.

KÜLÖNFÉLÉK.

Önvád.

En rontottalak el
Nem is tagadom,
A sok hízéssel
Édes anyaiom,

Láttam neked ez kell,
Ha kell, hát adok:
S szálltak hozzád bókok
S hízegő dalok.

Visszavonám most már
Mindet vissza ám,
S bűnödöt, hibádat
Nyíltan vallanám.

Csakhogy szóba sem állsz
Most már én velem —
En rabszolga lettem
Te meg' fejdelem.

Parancsokat osztasz,
S hű szolgád vagyok —
Utálom magamat
De csak hallgatok
S rabod maradok.

Vértósy Gyula.

Ibolyanyiláskor.

— Divatlevél. —

— március 10.

Bár a metsző szél elől még fülleg burkolódzunk a meleg szőrmékbe, a nap, ez a csodatevő erő, mint valami félnék ibolyát, ellentétlenül hatalommal élevarázsolta már az első tavaszi toletteteket. S ez szük-séges is, mert egy-kettőre melegebbé válik az idő és akkor kellemetlen helyzetbe kerül, aki nem számolt ezzel az eshetőséggel.

A divatművészek jelenleg nagy hévvel és elöszerezetettel tanulmányozzák dédanyáink arcképeit, hogy vissza tudják adni az azokon látható remek díszeket: a nagy csipkegallérokat, melyek nehezen, hosszasan fedték a vállakat s az ujjak széles, bő dudorait. És amint így felelevenítve látjuk a mult divatját, a vállról leeső fűzőket s a félig kivágott derekakat, akkor látjuk, mily kecsesek és elragadóak, és nagyon megszeretjük elegáns voltukat.

Gyönyörűek a nagy gallérok, melyek kerek formában körítik a nyakat. A vállon magasabba érnek föl, míg elől-hátul fűzőalakban egészen az övig futnak le.

Azt mondják, hogy a divatok korszakról-korszakra ismétlődnek és ennek igazságát legújában is tapasztaljuk; mert hiszen a gyöngyökkel és drágakövekkel kivarrott díszek iránti előszeretetünk már régi keletű. Volt idő, a mikor a ruhák végtől-végig ki voltak hímelve arannyal és drágakövekkel. A történelem valami XV. század korabeli orléansi herceg mellényéről regéli, hogy egy egész románc volt gyöngyszemekből rákötözve. A vonalak aranyból, a szorok bekezdése pedig gyémántszemekből öltözgetve — örült lényűdése lehetett! Méltó párja ennek Anna osztrák főhercegnő, XIII. Lajos nejeinek ruhája. Gyönyörű anyagát drágakövekből bogozott csipke adta e több milliót érő ruhának, mit legutóbb Erzsébet főhercegnő, a mostani *Wittichgrätz* hercegné kelengyéjének kínesei csodálhattunk.

A hatalmas angol nemzet minden koronázó ünnepe a lordok, országnagyok és követek olyan öltönyökben jelennek meg, melyek valósággal kínesezsámába mennek. Ez a pompa a közel jövőben meg fog ismétlődni. Látni fogjuk ismét a földig leérod, hermelingalléros, vörösbáronny köpenyeket, a lóirangú, négy hosszú, nehéz brokátruháit, drágakövekkel teleszórvá. Különösen a gyöngy lesz ezen öltönyök kiemelőjelegéleg elegáns dísz.

Ekkor nem Divat ó fensége fogja meghatározni a színeket, a derekakat kivágás és a uszály hosszát. A történelem, a hagyomány tűzi majd a nők hajába a virágot, írja elő a hajviseletet, de mindig és mindenben nagy előnyt adva az ékszereknek.

A legújabb tavaszi ruhákon, melyeknek mintáit már naponként küldi a *Monastery és Kuzmík utódnak*, e kitűnő cégnél jelenleg Párisban időző főnöke, *Pertik Béla*, — csaknem kivétel nélkül ott látjuk a pelerineket, tölcsértormában szabott hármast aljakat, bő ujjakat és tűzéseket.

A felöltőkben sok az újdonság. Különösen meg kell említenem a kis, kecses selyemmantillákat s az egyenes, bő palétákat. Ezeknek íjtájából egy rendkívül érdekes példányt láttam. Szabása inkább szűk volt, hátratelé hosszabb, olyanformán, mint a zuavgallérok. Dísznek széles ívekben hímzett sáv futott le rajta az előrészen és szegélyezte az ujjakat. Élénk,

határozatlan de meleg színekben volt ez az orientális stílusú hímzés tartva.

A párisi nagy áruházak egyike megkísérelte a hosszú kabátok ualmának véget vetni, de kísérlete a pártolók nagy többségével szemben sikertelenné vált, sőt a vitás ruhadarab iránti előszeretet fokozódását eredményezte.

A rövid, átmeneti és utazó-ruhának oly praktikus kabátok mellett igazán XV. Lajos korabeli kabátok is készülnek csipkével és melibodrokkal. Ez végtelen elegáns és distingváltság viselet lesz a tavasz szép napjain.

De föltétlen kedveltségnek mégis csak a hosszú-életű bolerók örvendenek. Csipkegallérral, selyemgöbökkel díszítik őket. Különösen egy, teljesen újszabású tűnt ki a sok közül. Az első percben nem tudtam, boleró avagy bluze-e? Tegyük fel, hogy bluz volt. A nyakat nagy, a bluz barna bársony alapjára fektetett, velenosi csipkegallér körítette, 25 centiméter széles cobolysávtól szegélyezve. Alatta széles öv alakjában ráncosodott a barna bársony. A prémes ujj a könyökig ért le hol selyemből, csipkével bevont kézelemben folytatódott. A leírásból kitűnik, hogy lehet bluz, de lehet boleró is, bár utóbbinak jelzi a sok, rajta levő szörme.

A kalapok rendkívül szélesek és többnyire ideálisan hajtott karimával, mely alatt sok virág, csokor és csipke rejtőzik. Fent kevés a dísz, a tető többnyire üres. A karimák színes, mosolygó bélesek rendkívül előnyös viselet és kétszeres bájjal emeli ki viselőjük üde arcockáját. Fiatal leányoknak csakis a virág illik, asszonyok szépségének a toll és csokordísz szolgál méltó keretül.

A tavaszi lehelletet még intenzívebbé, még bőditőbbé teszi a levegőben szállongó illat. Azért a kalapok ibolyadíszéhez csakis az ibolyaillatot jelölhetjük idényszerűnek. Ez különben is minden disztíngváltság, finom lelkű nő kedvence parfümjé.

A díszes estélyöltözökek — melyekre a még élénk hangversenyszézon mellett gyakran szükségünk van — szövötte a crépe de Chine és a — posztó. Nemde ez utóbbi kissé szokatlan és váratlan jelölés? Es el kell ismernünk, hogy gyönyörű tolették készülnek belőle. Természetesen sok, e ólnak megfelelő posztóajók is készülnek most, selyempuhán és épp oly könnyesen. A menyasszonyi ruhákat is gyakran posztóból készítik. Ehhez azonban tökéletes termet kell, mert a derék egész simán, princesse formára lesz szabva, minden könnyű, libegő dísz nélkül. E ruhák duma lesznek hímzve, különösen az uszály, mely fent sisan, alul ellenben dus, tölcsértorma ráncokat vet.

A hét folyamán különben a menyasszonyi ruhák egy remekét csodáltuk, mely annál becsesebb volt a mi szemünkben, mert nagy értékét messzire túlszárnyalta egy másik: az egész lényegében kifejezett magyar stílus. Hajdanában a Zrínyi Lionák és Bornemisza Annák korában feszült ilyen pruszlik a szép magyar asszonyok hazaszeretettől megdöbbenő kobéln és a menyasszonyok gyűrűs keze édes zavarában ilyen csipkekötének ösücsköt tépegette.

Széchenyi Béla koronázó leánya, *Hanna* volt az, aki szépanyáktól öröklött, drága fátolyát a tradicionális magyar díszruhára engedte álomlani. Sőt nyoszolyóleányai, vőlegénye, gróf *Károlyi Alajos*, vőlélyei és a násznép javarésze is magyar ruhát öltött, így adva meg az esküvőnek a magyaros jelleget. Örömmel és büszkén gyönyörködtünk ezen a dicső multból föltámadt tündéregében melynek eszméje méltó volt a legnagyobb magyar, gróf *Széchenyi István* munkájához.

A menyasszonyi ruha fehér satin de Lyonból volt, alul magyaros hímzéstől szegve. A gyönyörű bas-relief kézzelbimzett virágmintája elől 20, hátratelé emelkedve, a három méter hosszú uszályon 50 centiméter széles volt. Elöl valódi, antik csipkekötének, mely éppen a hímzésig ért le. A derék pruszlikot mutatott. Elöl, a tűzés alatt fehér selyemmuszlin volt ráncosan betéve, míg a fűzőszínról köré narancsvirág-ágak fonódtak. Hául kis, dupla lebbeny s az ujjakon kettős dudorok, melyek alól, valamint az ujjak végén valódi csipkék fodrozódtak. A pruszlik kivágását egy plasztron töltötte ki, selyemalapra fektetett, valódi csipkéből. A derék minden varrásán az aj mintájának mása keskeny hímzéssel.

E pazar öltözékhez, mely *Monastery és Kuzmík utódnak* művészetét dicséri, egy félhosszú gallér tartozott fehér satin de Lyonból. Alsó szegélyén 20 centiméter széles hímzés, melynek virágmintája minden varrásan keskenyen futott fel a gallérhoz. Elöl kétoldalt 10 centiméter széles hermelinajtókák s a tulajdon prémából készült a nagy váll- és Stuart-gallér is. A hosszú uszályra, narancsvirág pártától tartva, drága, antik csipkefátolya hűlázott alá.

s. b.

† **Rajongás és kleptománia.** Paderewski a híres zongoraművész néhány nap előtt New Yorkban hozta lába a műértő közönséget a zongora-átékvál. Természetes, hogy a művészetért és a művésztől való rajongásban a hölgyek jártak elől, mert amerikai férfiakban még a rajongás perceiben is megmarad valami a praktikusságból. A hölgyek a koncert után tömegesen tödultak a művész szobájába s valamennyi feléje nyújtotta a kezét s édes mosolygóláldozólte köszöntőtte magasztalta Paderewski utólréhetetlen művészetét. A körülrajongott virtuóz lovagias előzékenységgel szorította meg a feléje terjesztelt piciny kacsókat mindaddig, míg a felesége el nem vonszította őt az ovációk lörgetegéből. Mikor Paderewski feleségével maradt, akkor vette észre, hogy a nagy hódolatnyilvánítás alkalmat szolgáltatott a rajongó hölgyek egyikének egy kis — zsebtolvajlásra. Paderewski értékes aranyórájának, valamint a láncának is hűlt helye volt. De nem csupán az óra és lánc veszett el, hanem egy medallion is, melyen a cár monogramja díszlett. A drága ékszer a cár ajándéka gyanánt megjelentekén őrizte Paderewski s éppen ezért kétszeresen sajnálja a veszteségét. Az ékszer bolti értéke cirka tízezer korona. A művész ennek az értéknek a felét jutalomdíjjal tűzte ki annak a számára, aki az ellopott tárgy birókába visszajuttatja őt. Mivelhogy azonban a zenéért rajongó kleptománikus hölgy, aki a zsebtolvajlást elkövette, mindez ideig nem jelentkezett, ezért nagyon valószínű, hogy Paderewski egy emléktárggyal szegényebb és egy szomorú tanulsággal gazdagabb lesz ezután.

† **Elzalogosított jeggyűrűk.** Egy gazdag párisi uróhgy a leánya esküvője alkalmából nagyon gyöngéd gondolatra jött. Arra határozta el magát, hogy megfogja örvendeztetni mindazokat, akik a körülmenyek kényserétől sarkaila kénytelenek voltak a jeggyűrűjüket elzalogosítani. A vagyonos hölgy közzötte ezt a szándékát a *Mont Piété* igazgatóságával, s a párisi zálogház tisztviselői az igazgatóság utasítására rögtön hozzá is fogtak a számla összeállításához, illetleg a jeggyűrűs telekek kiírásához. A végeredmény azonban messze túlhaladt minden hozzátvetőlegessé számítást. Nem kevesebb mint 63.000 jeggyűrűt hevert a zálogházban, s a kiváltási összeg meghaladta volna a félmillió frankot.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Osztrák-Magyar Bank. A jeggybank állás 1902. évi március 1-én a következő volt: Bankjegytartalék 1.395.306.000 korona (— 20.118.000 K.). Értékvesztés: 1.441.562.000 korona (— 4.058.000 korona). Váltótárca 197.299.000 korona (— 10.845.000 korona). Lombard-üzlet: 45.779.000 korona (— 745.000 korona). Adómentes bankjegytartalék: 430.418.000 korona. (+ 18.952.000 korona).

A Magyar Általános Hitelbank 1901. évi január 1-től december 31-ig terjedő harmincegyedik üzlet-szakának a közzétett zárszámadása a következő tételeket tünteti fel.

Vételek: Actívum. Pénztári készlet 4.343.960-25 korona. Tárca 54.760.215-90 korona. Értékpapírok 5.690.813 48 korona. Adóskók 59.293.470-29 korona. Társasüzleti részesedések 18.698.537-96 korona. Különlelése aktívák 3.246.034-82 korona. Ingatlanok 841.245 korona. Felszerelés 20.000 K. Összesen: 176.394.277-20 korona. **Passívum:** Részvénytörke 84.000.000 korona. Tartalékalap 10.600.000 korona. Fel nem vett osztalékok 4444 korona. Előugadmányok torgalomban 8.705.200 korona. Pénztári jegyek torgalomban 2.446.000 korona. Hitelzökék 116.065.556 69 korona. Külön léle passzívák 1.892.214 64 korona. Nyereség egyenlegül 3.180.061-87 korona. Összesen 176.394.277-20 korona.

Üzletelési költségvetés: Terhek: Tisztí fizetések 514.767-46 korona. Kötészek 704-252-15 korona. Veszteség értékpapírokon 69.190-11 korona. Veszteség követeléseken 30.814-45 korona. Adó 319.700-38 korona. Nyereség egyenlegül 3.180.061-87 korona. Összesen 4.809.195-97 korona.

Jövedelmek: Kamatok 3.415.676-69 korona. Jutalékok 908.817-11 korona. Társasüzleti nyereségék 138.159-86 korona. Nyereség érváltók és ércértékek után 133.212-68 korona. Nyereség árukon 27.337-32 korona. Házberjövdelem 40.655-69 korona. Nyereségreszesedésünk a *Piumei Hitelbank Részvénytársaságnál* 8.353-83 korona. Nyereségáthozat az 19.0 dik évről 136.923-24 korona. Összesen 4.809.195-97 korona.

Az egyes üzletágak ánétele: Váltótárcaállomány 1901. január 1-én: Helybeli váltók 32.358.785-77 korona. Idegen váltók 13.294.130 60 korona. Összesen 45.652.916-37 korona. **Bejött:** Helybeli váltók 316.226.911-14 korona. Idegen váltók 95.740.606-09 korona. Összesen 412.967-517-23 korona. **Kiment:** Helybeli váltók 311.676-02 86 korona. Idegen váltók 94.761 916-02 korona. Összesen 406.437-939 88 korona. **Készlet tehát 1901. december 31-én:** Helybeli váltók 36 827.628 05 korona. Idegen váltók 14.272.820-67 korona. Összesen 51.100.446 62 korona. **Erváltók, ércértékek, kisorsolt értékpapírok és szelvények stb.** állománya 1901. december 31-én 3.599.769-28 korona.

Az összes forgalom tett: A folyó számla és bizománya üzletben 5 168,923.171.29 korona. Erváltók és értékekben 531,077,045.83 korona. Elfogadmányokban: Alomaj 1901. január 1-én 12,017,600 korona. Elfogadományok 1901. évben 37,910,382.50 korona. Beváltottunk az 1901. évben 41,232,162.80 korona. Forgalomban volt 1901. december 31-én 8,705,260 korona. A pénztári összes forgalom tett: 2,213,616,651.43 koronát.

Az Országos Ipargyesületben e hó 8-án alakult meg az egyesület gyertya-, szappan- és margarin-gyártási szakosztálya. **Herz Viktor** körvonalozta a szakosztály célját. Ezután a tisztikar megválasztása következett. Elnök lett **Domonyi Odón**, alelnök **Mehiert Ernő**, előadó **Herz Viktor**, jegyző **Szécsén Ferenc**. A szakosztályhoz való csatlakozásra fel fogják hívni a vidéki szappanfőzőket, olvasztókat és vajgyárosokat is. Foglalkozott azután a szakosztály azokkal a visszás állapotokkal, amelyeket a ióvárosi közvágóhídon a fagygyűjtésnél tapasztáltak és amelyek a fagygyűjtés kellő felhasználását teljesen megnehezítik. Ez állapotok orvoslása végett a szakosztály előterjesztést nyújt be a vágóhíd igazgatóságához. Az elnök **Domonyi Odón** végül azt a reményt fejezte ki, hogy közös munkájával sikerüljön fog a szakosztályban képviselt iparágak fejlődését gátló akadályokat elhárítani. A szakosztály programját a jövő télen fogják részletesen megállapítani.

Az államvasutak vagyonmegrendelése. A magyar királyi államvasutak igazgatósága a kormány beruházási akciójának folyamánaképpen már megvette azokat a nagyarányú megrendeléseket, amelyek az öt magyar vasgongyártat hosszabb időn át fogják foglalkoztatni. Megrendelést kapott a Ganz-gyár 9 millió, a győri vasgongyár 5 1/2 millió, a Weitzer-tele vasgongyár 5 1/2 millió, a Schlick-gyár 3.3 millió és a Danubius 2 millió korona erejéig. A megrendelések összesen 25,800,000 korona. A szállítást az illető gyáraknak már ebben az évben meg kell kezdeni és 1904-ben be kell fejezni.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára **Buda-pestben** pénzben 39.— korona, áruban 39.50 korona. **Bécsben** a kontingentál készárú 38.— korona pénzben, 38.20 korona áruban.

Petroleum. (Hesz Lázló és Társa jelentése a **Buda-pesti Napló** részére.) Az üzlet meuetele kielégítő. Az árak szilárdak. — Jegyzéseink: Amerikai 1 csillagos petroleum 45.— korona. Orosz 3 csillagos petroleum 35.— korona. Biztonsági 2 csillagos petroleum 35.— korona. Ipari 3 keresztés petroleum — korona. I. Standard petroleum 34.— korona. Amerikai császáróraj, ottani finomítás 60.— korona. Amerikai császáróraj belöldi finomítás 52.— korona. A. árak 100 kilogrammonként készpénzfizetés mellett 20% göngyűsul, az itteni vasut-hoz szállítva értendő. Kékgalic I. vasmentes 55.— korona. Zöldgalic 8.— korona. carbolineum I. 17.— korona. carbolineum II. 15.— korona. Bacu gépolaj (orosz) 44.— korona. Oliva gépolaj I. 86.— korona. Oliva gépolaj II. 72.— korona. Tovothe gépkénkes 60.— korona.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 747 darab juh. — kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű ürü 14.— I.-től 46 I.-ig. kivételesen — I.— kg.-ként (vagy 41 1/2 k.-től — k.-ig páronként), középminőségű ürü 40 I.-től — I.-ig. kivételesen — I.— kg.-ként, vagy 33.50 k.-től — k.-ig páronként, kosokért — I.-től — I.-ig. kivételesen — I.-től — I.-ig. vagy — k.-től — k.-ig. középminőségű gyapjas — I.-től — I.-ig. kivételesen — I. kg.-ként, vagy — k.-től — k.-ig páronként, kosok legjobb minőség — fillérig, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — fillér, páronként — korona, szebriai juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona, anyajuhokért — fill. kg.kint (— k.-ig páronként), kislejezett juhokért — fillér kg.kint (— k.-ig páronként), korona páronként) kecskék — korona páronként. Lanya irányzat mellett az árak nem változtak.

Buda-pesti konsum-marhavásár. Március 10-án. Felhajtatt 241 darab ökör, 5 darab bika, 5 darab tehén, — bivaly. Összesen 261 darab szerb marha. Árjegyzések: Elsőrendű szerb ökör 53—58 koronáig, kivételesen — korona, másodrendű 47—52 koronáig, silány 40—46 koronáig, bikákért 48—50 koronáig, tehenekért — koronáig, bivalyokért — koronáig métermázsánként. Változatlan felhajtás mellett az irányzat sem változott, az árak 1 koronával métermázsánként javultak.

Buda-pesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székesfővárosi sertés-konsumvásár árjegyzése 1902. évi március 10-én. Készlet 337 darab. Erkezett 590 darab. Összesen 927 darab. Eladott 700 darab. Maradt 227 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm súlyban 100—106 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 100—107 koronáig, 320—380 kigr. súlyban 96—106 k.-ig Oreg nehéz páronként 400—600 kilós 92—98 koronáig. Malac 70—76 korona. Az irányzat lanya.

Bécsi vágómarhavásár. Március 10-én. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásárnakomban ma megtartott vágómarhavására felhajtatt: 3347 darab magyar fajta, 665 darab galiciai fajta, — darab bukovinai fajta, 818 darab német fajta, összesen tehát 4820 darab szarvasmarha.

A vásárra száz darabban kevesebbet hajtottak fel, mint a múlt héten. A hangulat csöndes üzletmenet mellett tartózkodó volt. A múlt heti árak domináltak.

Az ökrüpiacon lanya volt az irányzat. Az árak alig érték el a multheti árfolyamok magasságát. Jegyzések: 100 kilogrammonként élő súlyban, magyar hizőökrök I. minőségű 60—70 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 58—65 fillér, III. minőségű 50—57 fillér, galiciai hizőökrök I. minőségű 68—73 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 60—67 fillér, III. minőségű 64—69 fillér; német hizőökrök I. minőségű 76—81 fillér, kivételesen 83 fillér, II. minőségű 67—75 fillér, III. minőségű 57—66

fillér. Legelő ökör 46—59 fillér, levágott ökör 40—60 fillér. Bika és tehén 100 kilogrammonként 31—40 korona. Kivételesen — korona, 100 kilonként, fogyszási adóval együtt.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, március 10.

Szilárd irányzat mellett és javult vételkezd mellett 23.000 métermázsba buza került a forgalomba 5—7 1/4 fillérrel magasabb áron.

Rozsban tartott irányzat mellett nem volt forgalom.

Más gabonaneműekben nem történt árváltozás.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 300 mm. 79 k. 9 K. 7 1/2 f., 100 mm. 74 7 k. 9 K. — f.

Oroszládai: 1300 mm. 77.5 k. 9 K. 6 1/2 f.

Fejérmegyei: 520 mm. 73 k. 9 K. 65 f. 700 mm. 78 k. 9 K. 65 f., 1000 mm. 76.3 k. 9 K. 45 f., 300 mm. 76.5 k. 9 K. 45 f.

Makói: 3200 mm. 78.5 k. 9 K. 7 1/2 f.

Pestmegyei: 150 mm. 76 k. 9 K. 47 1/2 f., 100 mm. 76 k. 9 K. 45 f., 300 mm. 75.5 k. 9 K. 40 f., 300 mm. 76 k. 9 K. 40 f., 100 mm. 77 k. 9 K. 40 f.

Szudáci: 2900 mm. 75 k. 9 K. 40 f.

Bánsági: 2000 mm. 76.8 k. 9 K. 37 1/2 f.

Baja: 1700 mm. 74.5 k. 9 K. 20 f., 1650 mm. 74.5 k. 9 K. 20 f.

Duna-Bácsi: 1300 mm. 75.3 k. 9 K. 25 f., 1000 mm. 75.6 k. 19 K. 25 f.

Raktáraru: 2000 mm. 78.8 k. 9 K. 77 1/2 f., 1850 mm. 75.7 k. 9 K. 25 f., 600 mm. 72.4 k. 8 K. 70 f.

Mind három hónapra.

Ros: 100 mm. 7 k. 40 f.

Arpa: 200 mm. 6 k. 17 1/2 f.

Zab: 100 mm. 7 k. 77 1/2 f., 400 mm. 7 k. 75 f.

Tengeri: 300 mm. 5 k. 15 f.

Készpénzfizetés mellett.
A készárú hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm ára		Kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig	K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki új	76	9.25	9.48	9.90	9.75
"	77	9.25	9.18	9.18	—
"	78	9.40	9.65	—	—
"	79	9.80	9.70	—	—
Fehérmegyei	71	9.30	9.40	9.65	9.60
"	72	9.30	9.60	—	—
"	73	9.30	9.60	—	—
"	74	9.45	9.60	—	—
Pestvidéki	70	9.40	9.40	9.65	9.65
"	77	9.30	9.40	9.18	0.
"	78	9.25	9.65	—	—
"	79	9.45	9.60	—	—
Bánsági	70	9.25	9.40	9.18	0.
"	77	9.25	9.60	—	—
"	78	9.35	9.55	—	—
"	79	9.45	9.60	—	—
Bácskai	70	9.30	9.60	9.18	0.
"	77	9.30	9.60	—	—
"	78	9.30	9.60	—	—
"	79	9.40	9.60	—	—

Egyéb gabonaneműk		Kilós	Kilogramm ára	
			K.-tól	K.-ig
Ros	új elsőrendű	70—72	7.40	7.65
"	másodrendű	—	7.20	7.40
Arpa	takarmany	00—04	6.11	6.20
"	egynél való	02—04	6.72	—
"	szőlőzáró való	04—06	6.00	—
Zab	elsőrendű	30—41	7.65	7.70
Tengeri	bánsági	—	0.	0.
"	manomú	—	0.	0.
Repece	új	—	—	—
"	képosza	—	—	—
Köles	bánsági	—	4.60	5.—

A határidőszület folyamán a következő kötések

Árnyalat	Ár
Áprilisi buza 1902.	9.30—9.82—9.30—9.85—9.41
Májusi buza 1902.	9.32—9.34—9.39—9.43—9.42
Októberi buza 1902.	8.26—8.30—8.29
Áprilisi rozs 1902.	7.66—7.68—7.61—7.73
Áprilisi zab 1902.	7.57—7.68
Májusi tengeri 1902.	5.22—5.24

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

Árnyalat	Ár
Áprilisi buza 1902.	9.39 pénz 9.40 áru
Májusi buza 1902.	9.41
Októberi buza 1902.	8.29
Áprilisi rozs 1902.	7.61
Áprilisi zab 1902.	7.57
Májusi tengeri 1902.	5.23
Augusztusi repece 1902.	12.40

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisi 1902.	9.39—9.40
Buza májusi 1902.	9.40—9.41
Buza októberre 1902.	8.29—8.30
Áprilisi rozs 1902.	7.62—7.63
Áprilisi zab 1902.	7.57—7.58
Májusi tengeri 1902.	5.22—5.23
Augusztusi repece 1902.	12.40—12.50

A budapesti értéktözsde.

Jobb hírekre, hogy a konverziós üzlet a napokban kedvező befeljezt nyerne, a tözsde szilárd volt. Csekély forgalom csak nemzetközi értékekben volt, helyi papírok teljesen elhanyagoltak.

Előződé. Osztrák hitelrészvény 692.25—695.25. Magyar hitelrészvény 709.50—712.—. Rimamurányi részvény 496.—499.—. Államvasuti részvény 677.——678.—. Déli vasut 71.— korona.

A déli tözsden a következő értékekben volt forgalom: Regálerváltság 101.35. Magyar hitelrészvény 710.—710.75. Jeizalognak részvény 480.——, Osztrák hitelrészvény 694.—694.75. Kereskedelmi

bank részvény 2525.—. Magyar aszfalt részvény 155.—. Sajgótaráni kőszénbánya részvény 523.—524.—. Kímamurányi vasúti részvény 498.50—500.—. Adria hajózási részvény 453.—. Közúti vasúti részvény 650.—651.—. Államvasut részvény 676.75—677.25 korona.

Útdíjazás. A 4 Órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 693.75. Magyar hitelrészvény 710.50. Leszámított 445.50. Kímamurányi vasúti részvény 499.50. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 676.25. Közúti vasut részvény 651.—. Villamos vasut 319.— korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 45.—53.— korona, vörös aprószemű 42.—46.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös búnsági — korona, közpszemű 47.—49.— korona, nagyszemű 50.—56.— korona. Disznózsír: budapesti — korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszenzártított vidéki — korona, városi 4 darabos 47.—48.— korona, 3 darabos 50.—51.— korona, üstög — korona. Szilva: boszniai szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 16.75—17.— korona, 85 darabos 19.75—20.25 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.50—14.— korona, 100 darabos 16.50—17.— korona, 85 darabos 19.50—20.— korona. Szilva: slávoniai 19.—19.50 korona, szerbiai 17.50—17.75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

Az előzősden, minthogy a magyar konverzió tárgyában még egyre tartanak a tárgyalások, a Hitelrészvényekben visszaesés mutatkozott. Később a hangulat kissé barátságosabb lett, de az üzletkötések meddők maradtak.

A déli tözsde csöndes forgalom mellett indult. Később jól tartott volt az irányzat. A könnyebb kulissz-papírokban csöndes forgalom mellett jelentősebb változások állottak csak be. 1 óra 15 perkor: csöndes. 1 óra 30 perkor: tartott. Berline szénbánya részvényekre valamivel jobb, különben csöndes.

Bécs, március 10. (Magyar értékek sziatja.) 4%-os aranyjárdék 120.10. Liszai és szegedi kölcson sorsjegye 152.75. Magyar vasúti kölcson ezüsten 100.85. Magyar keleti vasúti állami kölcson 120.—. Magyar leszámított- és pénzvilókban 443.—. Kímamurányi vasútrészvény 498.—. Magyar koronajárdék 97.35. 4%-os Magyar földterem. kötvény 96.95. Magyar hitelbank részvény 708.—. Magyar nyerevény kölcson sorsjegye 198.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény —. Magyar keresk. bank 25.20 Magyar cukorár 14.65.

Bécs, március 10. (Osztrák értékek sziatja.) 4%-os papírjárdék 101.55. 4%-os osztr. aranyjárdék 120.55. 1860-os sorsjegye 155.40. Osztrák hitelsorsjegye 426.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankesület 482.75. Osztrák-magyar bank 1634.—. Déli vasut 70.50. Dumagózhajózási részvény 868.—. Dohányrészvény 296.—. Császári és királyi arany 11.38. Német bankváltók 117.27. 4%-os ezüst járdék 101.35. Osztrák koronajárdék 99.10. 1864-iki sorsjegye 244.—. Osztrák hitelintézeti részvény 692.21. Unionbank 563.—. Osztrák Länderbank 429.25. Osztrák-magyar államvasut 676.50. Elbavölgyi vasut 469.—. Alpesi bányarészvény 386.—. 20 frank. arany 19.09. London váltóár 240.15. Bécsi Tramway Lít B. 282.—. Bécsi Tramway Lít A. 287.25. Lípót köb 332.—. Az irányzat gyengül.

Bécs, március 10. (A Buda-pesti Napló tudósításának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 693.—. Magyar hitelrészvény 709.—. Angol-Osztrák bank 285.50. Bécsi bankesület 463.—. Union bank 564.—. Länderbank 490.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 676.50. Déli vasut 70.50. Elbavölgyi vasut 470.—. Északnyugati vasut részvény 464.—. Dohányrészvény 498.—. Rimamurányi vasúti 386.—. Alpesi bányarészvény —. Májusi járdék 101.50 Magyar korona járdék 97.25. Török sorsjegyek 190.95. Német birodalmi mária 117.32—35.—. Napoleon'or 19.08.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, március 10. (Tözsdei tudósítás.) A tözsdeforgalomban ma ugyanolyan bizetleenség volt, mint a múlt héten. A forgalom tehát szük korlátok között mozgott. Vasutak kissé szilárdabbak voltak. Vasrészvények bgyadtak, eltenben közpénzpapírok kissé javultak. Járdékok nagyon csöndesek, vasutak szintén. Zárlatkor vezető bankpapírok kissé javultak. Magánkamatláb 1 1/4%.

Berlin, március 10. (Zárlati.) 4%-os papírjárdék —. 4%-os osztrák aranyjárdék 103.—. Elbavölgyi vasut 118.25. Magyar koronajárdék 98.25. Osztrák-magyar államvasut 145.25. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasúti beruházási kölcson 101.30. Alpesi bányarészvény —. Discont-Commandit 194.—. Altalános villamosági Edison 193.50. Geisenkirchem 170.15. Laura-köb 202.75. 4%-os erztjárdék 101.50. 4%-os magyar aranyjárdék 101.—. Osztrák hitelrészvény 219.—. Déli vasut 19.30. Károly Lajos vasut 101.25. Orosz bankjegyek 216.55. 4%-os új orosz kölcson 96.25. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 100.88. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 167.25. Harpeni 166.50. Az irányzat ingadozó.

Berlin, március 10. (A Buda-pesti Napló tudósításának távirati.) Kés forgalom. 4%-os magyar aranyjárdék 101.—. Magyar koronajárdék 98.30. Osztrák hitelrészvény 218.50. Osztrák-magyar államvasut 145.10. Déli vasut 19.50. Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy közpénz —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy 216.55. (Ultimeo) Lombard —.

Páris, március 10. (Zárlati.) Osztrák-magyar államvasut —. 4%-os osztrák aranyjárdék 103.90. Osztrák Länderbank 473.—. 3%-os francia járdék 101.35. Ottomankbank 571.—. 3 1/2%-os francia járdék 102.—. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut —. 4%-os magyar aranyjárdék 101.80. Párisi bankrészvény 1007.—. Olasz járdék

100.75. Francia törleszt. járadék 100.10. Osztrák földhitelintézet részvény 1302. Török dohányrészvény 319.— Az irányzat kedvelten.

Frankfurt, március 10. (Zárta.) 4 2/20-os papírjára 101.60. 4 1/20-os osztrák aranyjára 102.85. Magyar koronajára 98.45. Osztrák-magyar bank 117.05. Déli vasút 19.10. Kibavölgyi vasút —, Londoni váltótár 204.72. Bécsi bankjegyesület 118.50. Villamos részvény 117.—, 3 1/20-os magyar aranykölcsön 86.15. 4 2/20-os osztrák járadék 101.60. 4 1/20-os magyar aranyjára 101.20. Osztrák hitelrészvény 218.90. Osztrák-magyar államvasút 145.10. Északnyugati vasút —, Bécsi váltótár 851.75. Párisi váltótár 814.16. Unio bank —, Alpesi bányarészvény 200.—, Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, március 10. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Artyolymok januárja. Eszt forgalom Osztrák hitelrészvény 218.80. Német bank 214.90. Disconto 194.50. Berliini kereskedelmi bank 155.—, Gelsenkircheneri —, Harpeni —, Laura-kohó —, Olasz járadék —, Csendes.

Hamburg, március 10. (Zárta.) 4 2/20-os ezüstjára 101.50. 1860. sorsjegy 155.50. Déli vasút 19.—, 4 1/20-os osztrák aranyjára 102.70. Osztrák hitelrészvény 218.50. Osztrák-magyar államvasút 149.75. Olasz járadék 100.65. 4 1/20-os Magyar aranyjára 100.40. Az irányzat csendes.

Budapest-kőbányai serteskereskedelmi csarnok jelentése.

Március 10. A sertesüzlet irányzata változaltan. A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli súlyban) 98—100 fillér. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fialat nehéz (páronkint 230 kilogramm felüli súlyban) 106—107 fillér. Fialat közép (páronkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 102—104 fillér. Fialat könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli súlyban) — fillér.

Közép (páronkint 240—280 kilogramm súlyban) — fillér. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közép (páronkint 260—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. IV. Romániai eredetű (Stachl), Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) fillér. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli súlyban) 102—104 fillér. Közép (páronkint 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 98—100 fillér. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 96—98 fillér.

Sertésliésztám 1902. március 8. napján volt készlet 31.462 darab. — 1902. március 9. napján felhajtott 1066 darab, 1902. március 9. napján elszállított 12 darab, 1902. március 10. napjára maradt készletben 32.546 darab.

1000 és 1000 ember!! Hatal és érem, közzéni viselkedés erejét és egészséget Dr. Müller fotóorvos vizsgálata. Kiváló jelek bizonyítják ezen az ideggyógyászati, ifjúkori bűnök és kóros állapotok következtében előállt idegrendszeri, magánélet, a hűség és látnak ideges rendszert. Szervvelő-bajok, bántalmazás, féltékenység, kedély-lohanáltság, ideges fejfájás, migrén, kiválkozóan pedig férfiak gyengeség (impotencia) és minden egyéb fölötti gyógyosági állapotok. A gyógyítás már révid idő alatt beáll a dr. Müller fotóorvos-féle regenerációs késtemények következtében. Ara kimerítő orvosi használati utasítással együtt kor. 820. postán 50 fillérel köbb. Azonkívül dr. Müller fotóorvos-féle lejekelő és labda-csok, melyek a hűgös minden kifolyását (kankó) fértaknak, mint nőknél (fohér folyás) pár nap alatt gyógyítják. Ara kimerítő orvosi utasítással. Nr. I. új bajokra kor. 820. Nr. II. régi folyásra kor. 5 —, postán 50 fillérel köbb, portó nélkül. — Csak váltók, a bécsi Szt. György gyógyszerárthól készítmények kenderők. Főraktár Budapesten: Török József gyógyszerárthában. Király-utca 12. sz. és Andrássy-ut 26. szám.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAPLAN PAPLAN PAPLAN GICHNER JANOS paplan, matrac és kárpitosára gyáros, szőnyeg, függöny, vaspaplan stb. nagy raktára Budapest, VII., Erzsébet-körút 20. Árjegyzék kíváncsi ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközölnének, nem tetőz árak kísérletnek, vagy a pénz visszadátik.

Kataphoresis IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK radikális gyógyításra legjobb ajánlat Dr. MITZGER kiváló gyógyhatásairól elismert intézet Budapest, VI., Teréz-körút 44. I. em Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után fizethető.

Eladás nagyban és kicsinyben! BUTOR-ELADÁS. Dus választék szilárd gyártmányú asztalos és kárpitozott butorokban egyszerű és a legdiszesebb kivitelben. Dósa Kálmán asztalos és kárpitos, Budapest, Erzsébet-tér 18. szám, I. em. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

John Rhodinnak Eccles-ben kiszolgáltattott és Albert T. Wrighton Liverpoolban átruházott 11178. számú „Készülék elektrolízis foganatosítására” című 1897. szept. 23-tól kelt magyar szabadalmára

vevők vagy engedményesek kerestetnek. Szives ajánlatok „W. M. 1515” alatt Mosse Rudolfhoz, Bécs, I., Seilerstätte 2. kéretnek.

Titkos betegségek ellen 25 évi, részben katonarvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlatom Dr. KAJDACS, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos Electrotherapiai rendelő-intézet IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota (Ájtárház és Ifj-használat). A legelhangyaltabb hűgycsőfolyások, leg súlyosabb hűgycsőfolyások, bukások sebeket, syphilist, az öntérfőtés utóbajait. Elgyengült férfierőt az orvosi világ által legújabban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű Electro-Massage vagy Psychrophor által, magmólesket. nőknél fehérfolyású befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátrerebajokat gyógyít a legújabb gyógymódszerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek egy mint férfiaknak külön be- és kijárat. Külön várótermek. Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

„The Gresham” életbiztosító-társaság Londonban Magyarországi fiók: Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6. a társaság házában. A társaság vagyona 1900. december 31-én — kor. 184,387,703.— Évi bevétel biztosítások és kamatból 1900. évi december 31-én 31,190,563.— Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződések, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) — 405,300,493.— Az 1900. évben a társaság 5556 kötvényt állított ki — 50,898,267.42 összeg értékekben. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a magyarországi- és a kelet főlkja Budapestben, valamint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb városában.

FÉRFIAK ÉS NŐKNEK a legmakacsabb hevony és idült folyásoknál befecskendezés nélkül a legbiztosabb gyógyszernek „Sanid labdacok” a legújabb 100 labdac tartalmú és pontos használati utasítással 6 koronára. Vidékre 6 korona előleges beutódása egy utavélet mellett díjmentesen küld a „Magyar Király” gyógyszerárth., BUDAPEST, V., Harokköl-utca 2. sz. (Erzsébet-tér sarok.)

Szám 719—1902. Árverési hirdetmény. Runk község III. határrészében fekvő 862.93 kat. holdnyi kiterjedésű fenyőerdőnek fakészlete 1902. év július hó 1-étől számított hat év alatt leendő kihasználás kötelezettsége mellett való eladására Besztercén a m. kir. erdőgazgatóság hivatalos helyiségében 1902. év április hó 3-án délelőtt 11 órakor zárt írásbeli ajánlatok utján versenytárgyalás tartatik. Kikiáltási ár katasztr. holdankint 620 (hatszáz husz) korona. Az ivenként 1 kor. bélyegjeggyel és 40.000 korona bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatok a fennmegjelölt helyen és időpontig nyújtandók be. Ezen ajánlatokban a megajánlott egységár, valamint az összes vételár is számjegyekkel és szóval is világosan kiírandó, és ajánlattevő által határozottan kijelentendő, hogy ajánlattevő által határozottan szerződési feltételeket ismeri, azokat elfogadja és azoknak magát feltétlenül aláveti. Oly ajánlatok, melyek elkésve érkeznek be, az előirt bánatpénzzel ellátva nincsenek, vagy pedig a megállapított feltételektől eltérő kikötéseket foglalnak magukban, figyelembe vétetni nem fognak. Az árverési és részletes szerződési feltételek Besztercén a m. kir. erdőgazgatóságnál megtekinthetők és ugyanott az eladás tárgyát képező fakészletek iránt is felvilágosítás szereshető. Budapest, 1902. évi február hó 27-én. M. kir. földmívelésügyi miniszter.

A világtudalom legolcsóbb könyve!!! = Teljes = Petőfi kiadás 1 koronáért! Petőfi összes költeményei. 1 korona. 1 korona. Postai rendelésnél portóra még 20 fillér küldendő külön. Petőfi Sándor Összes Költeményei. Magyar nemzeti irodalmunk megbecsülhetetlen kincsét, Petőfi Sándor összes költeményeit az „Athenaeum” most egy koronáért is forgalomba bocsátotta! Bámulható ejtett mindenkit ez az olcsóság, amelyért mindnyájunk halhatatlan, lángelméjű poétájának összes költeményeit bárki is megszerezheti. Nincs magyar ember, akinek a szívét valaha meg ne dobogtatta volna Petőfi egyik vagy másik remeke és most itt van az alkalom, hogy gazdag és szegény, ifjú és agg az azt a drága kincset, a magyar nemzet büszkeségét, Petőfi valamennyi költeményét, az elképzelhető legkisebb áldozat — egy korona — árán magához válthassa. Hétszáznyolcvannyalozok oldalra terjed ez a csinosan fűzött, bámulatosan olcsó könyv, amelynek a megszerzéséért kell, hogy minden önrészes magyar embernek hívó szót keljen a szívében, hogy a szabadság lángelkű bajnoka örök ígért hirdesse a palotában épp úgy, mint a gunyhóban, de főképp hogy beoltassa a jövő nemzedék lelkébe, szívébe. Végre a legszegényebb ember is megszerezheti magának és szeretneinek ezt az örökbecsű kincsalkalmat, amely amellet, hogy tanít, mulattat, szórakoztat, lelket művel, csak szítja a hazaszeretet lobogó lángját.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 11-én.
Gillon Marion vendégfelléptével.

Tell Vilmos.

Opera 4 felvonásban. Szövegét írták Jouy és Bis.
Ford. Nádasckay L. Zenéjét szerz. Rossini.

Személyek:

Geszler	Kornai	Meichtal	Ney D.
Mathild	Szilágyiné	Arnold	Gillon
Tell Vilmos	Takáts	Rudolf	Kiss
Hedwig	Válint	Halász	Déri
Gemmy	Payer M.	Louthold	Hegedüs
Walter	Szendrői		

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 11-én.

A rejtély.

Színmű 2 felvonásban. Írta Paul Herviën. Fordította Ambrus Zoltán.

Utána:

A betűs.

Vígjáték 1 felvonásban. Írta Labiche és Mésleville.
Fordította: Hevesi Sándor.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 11-én.

Hymen-Füred.

Bohózat 5 kópben. Írták: Horst és Stein. Magyar színe alkalmazta: Mérei Adolf.

Személyek:

Boross Béla	Delli	Kutrovics	Mátrai
Iren	Almási L.	Emília	Béres M.
Tarcsay Oszkár	Ráthonyi	Mittelmayer	Sziklai
Dragonov Olga	Turcsányi	Gusztó	Tomcsányi
Knepler	Boross	Rókus	Farkas
Emerencia	Sziklainé	Romhányi	Stoll

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testvérek** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 11-én.

T. Vizvári Mariska vendégfelléptével.

Először:

Szalmaláng.

Dramolett 1 felvonásban. Írta T. Vizvári M.

Személyek:

Favrolles	Bihari	Bourridon	Nikó
Pimpolette	Vizvári		

Utána:

Az erősebb.

Parasztdráma 1 felvonásban. Írta Gécy István.

Személyek:

András	Hegedüs	Sándor	Góth
Borcsa	Harasztly	Mihály	Rónaszéki

Végül:

A házi orvos.

Színmű 2 felvonásban. Írta Hegedüs Gyula.

Személyek:

Kápolnai	Pethes	Forrai Klára	Szerémy G.
Sarolta	Lenkei	Balogh	Csorny
Dr. Mihályi	Fenyvesi	Iván	Bárdi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 11-én.

Az aranyos.

Operett 3 felvonásban. Írta Harry B. Smith. Zenéjét szerzette Engländer L. Fordította Holtai Jenő.

Személyek:

Pilsen pász	Németh	Laura	Küry
Mrs. Rocks	Siposné	Fromage	Szerdahelyi
Roxy Rocks	Harmath	Potage	Ujvári
Lotta Rocks	Sárvári	Dolly	Kápolnai
J. Offenbach	Kovács M.	Spencer	Hortobágyi
Percy	Hegyí	Freddi	Dezső

Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 11-én.

A tánc.

Írta és felolvassa Pokár Gyula.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 11-én.

Kolostorbél.

Vígjáték 1 felvonásban. Írta Szigeti József.

Utána:

Fricke.

Dráma 1 felv. Írta Sudermann.

Személyek:

Drossé	Ujházi	Fricke	Beregi
Helén	Rákosi	Ágnes	Alszebgly

Végül:

Kénytelen házasság.

Vígjáték 1 felvonásban. Írta Molière.

Kezdeté 7 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagyszabó-utca 17.
Minden este:

Billie Burke
angol szanzonett

Bauer Róza
dalénekes

La Dante
francia kettős

The Solovos
előtornászok

The Thornas
excentrikusok

Tarka Színpad
és a teljes márciusi műsor.

A téli kertben reggel 5 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangversenyez.

Petánovits

METROPOLE-SZALLÓJA

A téli kertben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról

kitűnő zenekara játszik.

CSAK EGYSZER KELL MOSNI! Óriási megtakarítás!

MAGY. KIR. SZABAD.

PETROLEUM-SZAPPAN,

teljesen ártalmatlan,

LEGESLEGYÖBB MOSZÓSZER E VILÁGON.

1 drb. (20 dl.) elég 50 liter vízhez.

Összebe a mellékcsomagolt kárpót utószállítás

GYÁRI FŐRÁKTARTI.

"BUDAPEST, VII. ROTTENBULLER-U. 29" sz.

Drogéria és egyéb jobb üzletekben mindenütt kapható!

Pótszámjegyek (25. dr.), 5 kor. 60 kor. kártyára elővétel.

Megállj!

Senki se mulassza el, hogy az óriási cipő-áruházban lábbeli árut ne vegyen. Megparancsoltam alkalmazottaimnak, hogy előállítsák áron adják el lábbelimet, hogy tömérdek sok munkásaimnak foglalkozást adjak

Női cipő:
Zergebőr, eugos vagy füzső 3.-
Zergebőr keztüdbőr-szárral, gombos 3.50
Sovrú-, lakk-, keztüdbőr, füzső 3.60
Zergebőr, fekete vagy szines, keresztossal 2.20
Lastin, szivalaku, selyemcugos 2.60

Férfi-cipő:
Borjubőr, sima vagy betétes 3.-
Vix, calb, füzső vagy betétes 3.20
Feltűnő elegáns box calb 3.80
Tiszti cipő, vix calb, elegáns 3.80
Pincér-cipő, alacsony sarok 1.20
Szegényeknek és munkásoknak férfi borjubőr 2.80
női zerge 2.80

Gyár saját háromemeletes házában, 80 lakóval, a hol több 100 munkást foglalkoztatok. Konkurrencia ki van zárva. Vidéki megrendelésnél olyant küldök, mintha az illető kiválasztotta volna. Árjegyzék több 100 díratos ábrával térmentve és ingyen. Nem teljesítés esetén a cipőt kicserélem v. a pénzt vissza adom.

Agulár Dávid

Budapest, VII., Erzsébet-körut 6/b.

Budapesti villamos városi vasut részvénytársaság.

Hirdetmény.

A budapesti villamos városi vasut részvénytársaság t. c. részvényesei az 1902. évi március hó 20-ik napján délelőtti 11 óraker a társaság helyiségeiben VII. Kertész-utca 10. sz. a. tartandó

XI. rendes közgyűlésre

ezenel tisztelettel meghívtnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság évi jelentése és az abban foglalt indítványok.
2. Az 1901. üzleti év mérlegének és zárásának előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése és a fölmentvény megadása iránti indítvány.
4. A nyereség felosztására vonatkozó javaslat.
5. Az alapszabályszerűleg kilépő igazgatók helyeinek betöltése iránti intézkedés.

A részvények letételek f. évi március 12-éig bezárólag az angol-osztrák bank budapesti fiókjánál V., Fűrőd-utca 6. sz. a.

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból:

18. szakasz: Minden részvényes jogosítva van a birtokában levő minden 25 drb. társasági részvény után egy-egy szavazatot a közgyűlésen gyakorolni. Szavazati joggal bíró azon részvényesek, kik a közgyűlésen személyesen, vagy helyettes által résztvenni kívánnak, kötelesek a közgyűlés megtartására kitűzött határnap előtt 8 nappal részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt az igazgatóság által a közgyűlést egybehívó hirdetményben kijelölt helyekre letenni.

20. szakasz: Az évi mérleg és zárásának, valamint a felügyelő-bizottság jelentése a K. T. 108. §-a értelmében a közgyűlés megtartását megelőzőleg 8 nappal a társaság helyiségeiben közzétételre kötelesek.

21. szakasz: Azon részvényesek, kik személyesen nem jelennek meg a közgyűlésen, magukat egy e célból külön meghatalmazott szavazatképes részvényes által képviselhetik. Kiskoruk, vagy gondnokság alatt állók törvényes képviselőjük által képviselhetnek; nők és jogi személyek oly meghatalmazott által is képviselhetnek magukat, kik maguk nem részvényesek.

(Utánnomás nem díjazatik.)

TALPRA MAGYAR

HAZAFIAS ÉS KÖLTÉMEMÉNYEK nemzeti ünnepekre ÁRA 2 korona (Gadjar: A SZEGEDI NAPLO)

Kapható minden könyvkereskedésben, vagy a pénz beküldése esetén megküldi térmentve a Szegedi Napló kiadóirodájánál.

ENZT

SORSJEGYEKRE és ERTEKPIROKRA (díjazható) tetszőleg szerzett kisebb részekben is) bármily összegot igen olcsón ad Kováry Armin bank- és váltó-társulat Budapest, IV. k. Ferenciek-tere 9 Gróf Cziraky-palota.

Jóth Kálmán

Összes Költeményei

A nagy költő díszes új kiadása.

Életrajzi bevezetéssel ellátta:

Endrődi Sándor.

Két remek díszkötésű kötet, nagy 8° alak, a költő dombornyomású arcképpel.

Rendkívül alkalmas ajándékmű.

Ára 16 korona.

Megrendelhető

LAMPEL RÓBERT-féle

(Wodianer F. és Fiai)

csész. és kir. udvari könyvkereskedésben

Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Szerda	Jancsi és Juliska Babatündér Nap és föld	Pogány Gábor	Szalmaláng Az erősebb A házi orvos	Egy görbe nap	Hymen-füred
Csütörtök	A denevér	Pogány Gábor	Szalmaláng Az erősebb A házi orvos	Az aranyos	Hymen-füred
Péntek	Tristan és Izolda	Pogány Gábor	Baltoni rego	Ádám és Éva	
Szombat	Bánk bán	II. Rákóczy Ferenc fogsága	Kuruc Féja Dávid	Egy görbe nap	
d. u. Vasárnap este		Karácsonyi álom Pogány Gábor	Baltoni rego Kuruc Féja Dávid	A széköt katona Az aranyos	

„LE DÉLICE“

A szivarka egyszer meggyújtva mindvégig ég.

Legjobb Vergé

Legkedveltebb Vergé

szivarkapapir.

szivarkahüvely.

Minden dohánytözsében kapható.

